

Cahier 2020-20

Recidive tijdens en na reclasseringstoezicht

Een onderzoek naar de uitvoering van reclasseringstoezicht en de samenhang met recidive

S. Verweij
G. Weijters

Cahier

De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Inhoud

Samenvatting – 5

1 Inleiding – 11

- 1.1 Reclasseringstoezicht – 11
- 1.2 Theorie en eerder onderzoek – 16
  - 1.2.1 Theorie – 16
  - 1.2.2 Eerder onderzoek naar recidive tijdens en na toezicht – 18
  - 1.2.3 Eerder onderzoek naar samenhang uitvoeringskenmerken van het toezicht en recidive – 20
- 1.3 Huidig onderzoek – 23
  - 1.3.1 Onderzoeksvragen – 23
  - 1.3.2 Hypothesen – 25
  - 1.3.3 Leeswijzer – 28

2 Methode – 29

- 2.1 Data – 29
  - 2.1.1 3RO-data – 29
  - 2.1.2 DJI-data – 29
  - 2.1.3 OBJD – 30
  - 2.1.4 Privacy – 30
  - 2.1.5 Koppeling databestanden – 30
- 2.2 Onderzoeksgroep – 32
- 2.3 Operationalisering – 34
  - 2.3.1 Toezichtkenmerken – 34
  - 2.3.2 Incapacitatie – 36
  - 2.3.3 Recidive – 36
- 2.4 Analyses – 37
  - 2.4.1 Multistate survivalanalyse – 37
  - 2.4.2 Aanvullende analyses – 43

3 Resultaten – 44

- 3.1 Kenmerken reclasseringstoezicht – 44
- 3.2 Recidive tijdens en na reclasseringstoezicht – 50
  - 3.2.1 Algemene recidive – 50
  - 3.2.2 Zeer ernstige recidive – 56
- 3.3 Samenhang uitvoeringskenmerken toezicht en algemene recidive tijdens en na toezicht – 60
  - 3.3.1 Samenhang uitvoeringskenmerken toezicht en recidive tijdens toezicht – 60
  - 3.3.2 Samenhang uitvoeringskenmerken toezicht en recidive na toezicht – 63

4 Conclusie en discussie – 69

- 4.1 Belangrijkste bevindingen – 69
  - 4.1.1 Kenmerken toezicht – 69
  - 4.1.2 Recidive tijdens en na toezicht – 70
  - 4.1.3 Samenhang uitvoeringskenmerken toezicht en recidive tijdens en na toezicht – 70

- 4.2 Discussie — 71
- 4.2.1 Resultaten ten opzichte van theorieën — 71
- 4.2.2 Resultaten ten opzichte van eerder onderzoek — 74
- 4.2.3 Beperkingen — 76
- 4.3 Conclusies en vervolgonderzoek — 77

Literatuur — 81

Bijlagen

- 1 Samenstelling begeleidingscommissie — 92
- 2 Verblijf in detentie en intramurale forensische zorg gedurende observatieperiode — 93
- 3 Aanvullend multistate model — 95
- 4 Samenhang toezichtkenmerken — 96
- 5 Aantallen Sankey-diagram — 97
- 6 Achtergrondkenmerken fictief persoon — 98
- 7 Cox-regressie met duur toezicht — 99

Samenvatting

Reclasseringstoezicht (hierna: toezicht) houdt in dat de reclassering toezicht houdt op de naleving van algemene en bijzondere voorwaarden die opgelegd zijn als onderdeel van een voorwaardelijke straf of maatregel (zoals een voorwaardelijke schorsing van de voorlopige hechtenis, een voorwaardelijk sepot, een voorwaardelijke veroordeling, of een voorwaardelijke invrijheidstelling die volgt op een gevangenisstraf). Het toezicht is zowel gericht op het controleren of de onder toezicht gestelde zich aan de voorwaarden houdt, als op het begeleiden bij en motiveren tot gedragsverandering.

Algemene voorwaarden waar een justitiabele die onder toezicht van de reclassering staat zich aan moet houden, zijn: het niet plegen van een delict, medewerking verlenen aan het reclasseringstoezicht en zich verplicht melden bij de reclassering. Daarnaast kunnen er bijzondere voorwaarden zijn opgelegd, zoals een contactverbod, locatiegebod of -verbod, alcohol- en/of drugsverbod, verplichting tot behandeling en deelname aan een gedragsinterventie. De reclassering bepaalt het niveau van toezicht (de intensiteit) aan de hand van het ingeschatte recidiverisico (niveau 1 is het meest lage niveau van toezicht met zo'n drie face-to-facecontacten per negentig dagen en niveau 3 het meest intensief met twaalf face-to-facecontacten per negentig dagen).

Sinds 2014 rapporteert het WODC over de (ontwikkeling van de) recidive van personen die bij de volwassenenreclassering onder toezicht stonden. Hierbij werd tot nu toe alleen gekeken naar delicten gepleegd na afloop van het reclasseringstoezicht. Echter, ook gedurende de periode dat iemand onder toezicht van de reclassering staat, kunnen recidivedelicten worden gepleegd. Reclassenten bevinden zich tijdens de toezichtperiode immers in principe in de vrije maatschappij. Er zijn verschillende verwachtingen over de verhouding tussen recidive tijdens en na het toezicht. Als gevolg van *afschrikking* zou het risico op recidive tijdens het toezicht lager kunnen liggen dan na het toezicht omdat de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke straf de verwachte straf na een nieuw delict verhoogt of omdat onder toezicht gestelde daders het idee hebben dat er een grotere kans is dat eventuele nieuwe delicten worden opgemerkt. Vanuit de gedachte van *rehabilitatie* zou het risico op recidive gedurende het toezicht kunnen afnemen en ook na het toezicht lager kunnen liggen dan bij de start van het toezicht omdat er gewerkt is aan de problemen van de dader die het risico op recidive vergroten. Het zou echter ook kunnen dat er sprake is van een *handhavingsparadox*. Dat wil zeggen dat wanneer daders onder toezicht staan van de reclassering hun gedrag meer en beter in de gaten gehouden wordt en er vanwege deze extra aandacht meer delicten worden geconstateerd.

In het huidige onderzoek is nagegaan in hoeverre gerecidiveerd wordt *tijdens* het toezicht en hoe zich dat verhoudt tot de recidive *na* het toezicht. Recidive wordt in het huidige onderzoek geoperationaliseerd als 'een delict dat leidt tot een nieuwe strafzaak behandeld door het Openbaar Ministerie (OM) of door de rechter'. Voorts is er in vergelijking met de standaard recidivemeting meer aandacht besteed aan de samenhang van recidive tijdens en na het toezicht met verschillende uitvoeringskenmerken van het toezicht. De volgende uitvoeringskenmerken zijn in het onderzoek betrokken: het niveau van toezicht (intensiteit), de duur van het toezicht, de opgelegde bijzondere voorwaarden naast de meldplicht, het deelnemen aan een gedragsinterventie of het uitvoeren van een werkstraf gelijktijdig met het toezicht. In het huidige onderzoek zijn onderstaande onderzoeksvragen beantwoord:

- 1 Wat zijn de kenmerken van het toezicht van reclassenten waarvan het toezicht in 2013 is gestart?
- 2 In hoeverre wordt er gerecidiveerd tijdens en na de periode van toezicht?
  - a In welke mate is er sprake van algemene en zeer ernstige recidive tijdens en na de periode van toezicht?
  - b Van welk soort delicten is sprake tijdens en na de periode van toezicht?
  - c Hoe ontwikkelt de kans op algemene of zeer ernstige recidive tijdens en na het toezicht zich over de tijd?
  - d Is er een grotere kans op algemene of zeer ernstige recidive na het toezicht als er ook sprake was van algemene of zeer ernstige recidive tijdens het toezicht?
- 3 Welke uitvoeringskenmerken van het toezicht hangen samen met recidive tijdens en na toezicht?

Methode

De onderzoekspopulatie omvat alle personen die in 2013 onder toezicht kwamen te staan van een van de drie reclasseringsorganisaties (3RO) voor volwassenen. Om de onderzoeksvragen te beantwoorden zijn verschillende databronnen afkomstig van diverse organisaties met elkaar gecombineerd. Allereerst is gebruikgemaakt van twee soorten gegevens van de 3RO. Het gaat om gegevens over de toezichtopdrachten (bijvoorbeeld de start- en einddatum van het toezicht en de inzet van bijzondere voorwaarden) en om productiebestanden waarin per maand is bijgehouden hoeveel dagen een bepaald niveau van toezicht is gedeclareerd. Ten tweede zijn registratiebestanden van DJI gebruikt om na te gaan welke personen gedurende een periode gedetineerd waren en welke personen in de intramurale forensische zorg verbleven. Ten derde is gebruikgemaakt van de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD). De OBJD is een gepseudonimiseerde versie van het Justitieel Documentatie Systeem (JDS), het wettelijke registratiesysteem van strafzaken. In het huidige onderzoek zijn gegevens gebruikt uit de OBJD tot en met juni 2019.

Gebruikmakend van de standaardmethode van de WODC-recidivemonitor is recidive geoperationaliseerd als een strafzaak naar aanleiding van een misdrijf, die eindigde in een schuldigverklaring door de rechter of een afdoening door het Openbaar Ministerie. Zaken die nog niet waren afgedaan, zijn ook gerekend als recidive omdat in Nederland de meeste strafrechtelijke vervolgingen eindigen in een geldige afdoening. Er is onderscheid gemaakt tussen algemene recidive en zeer ernstige recidive (zaken waarbij het wetsartikel duidt op een strafdreiging van acht jaar of meer). Met multistate survivalmodellen is gekeken naar zowel de eerste recidive tijdens toezicht als de eerste recidive na toezicht, en de samenhang tussen recidive tijdens en na het toezicht. Ten slotte is met Cox-regressie-analyse nagegaan hoe de uitvoeringskenmerken van toezicht (de duur van het toezicht, het toezichtniveau, de eventuele gelijktijdige uitvoering van een werkstraf of deelname aan een gedragsinterventie en de opgelegde bijzondere voorwaarden) samenhangen met algemene recidive tijdens en na het toezicht.

Resultaten

In 2013 zijn er 10.779 daders gestart met een toezichttraject bij de volwassenen-reclassering. Het merendeel van de personen in de onderzoeksgroep staat in de onderzochte periode (2013-2017) slechts een keer een periode onder toezicht (84%), 14% is twee keer gestart aan een periode van toezicht en bijna 2% start meer dan twee keer met een periode van toezicht. Hieronder worden de belangrijkste bevindingen van het onderzoek opgesomd.

Uitvoeringskenmerken toezicht

- De brutoduur van een toezichttraject bedraagt gemiddeld 21 maanden en de nettoduur 19 maanden (de brutoduur is het verschil tussen de start- en einddatum van het toezicht, bij de nettoduur zijn tussentijdse detenties en andere periodes waarin geen toezicht is gedeclareerd hiervan afgetrokken). Ongeveer een derde van de toezichttrajecten heeft een brutoduur korter dan één jaar.
- Bij 75% van de toezichttrajecten is sprake van minimaal één bijzondere voorwaarde naast de meldplicht. Een behandelverplichting (72%), deelname aan een gedragsinterventie (20%), een contactverbod (17%) en drugs- en of alcoholverbod (15%) zijn regelmatig voorkomende bijzondere voorwaarden.
- Bij een derde van de toezichttrajecten wordt in dezelfde periode ook een werkstraf uitgevoerd. In 13% van de toezichttrajecten heeft de onder toezicht gestelde tijdens de periode van toezicht deelgenomen aan een gedragsinterventie.
- Bij vrijwel alle toezichttrajecten is op enig moment sprake van toezichtniveau 2 (90%). In ongeveer de helft van de toezichttrajecten wordt op enig moment toezichtniveau 1 ingezet (46%). Toezichtniveau 3 komt aanzienlijk minder voor, slechts in 16% van de toezichttrajecten wordt op enig moment het meest intensieve niveau van toezicht ingezet. Het verloop van de toezichtniveaus over de tijd laat zien dat het grootste deel van de toezichttrajecten start met toezichtniveau 2 (80%). De inzet van toezichtniveaus 2 en 3 neemt vanaf de start geleidelijk af.

Algemene recidive

- Vier jaar na de start van het toezicht is er 51% kans dat een persoon gedurende of na de periode van toezicht een delict heeft gepleegd wat geleid heeft tot een strafzaak.
- Zowel tijdens als na het toezicht betrof het type delict van de recidive meestal een vermogensdelict zonder geweld of een geweldsdelict.
- Het gemiddelde risico op recidive is hoger tijdens de periode van toezicht dan na het toezicht.
- Het risico op een eerste recidivedelict gepleegd gedurende het toezicht is met name hoog direct na de start van het toezicht. Hetzelfde geldt voor het risico op een eerste recidivedelict gepleegd na het toezicht. Dit risico is vooral hoog in het begin van de periode na toezicht.
- Het risico op recidive na toezicht is hoger voor personen die ook al tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd dan voor personen die niet tijdens het toezicht recidiveerden.

Zeer ernstige recidive

- Vier jaar na de start van het toezicht is er 7% kans dat een persoon gedurende of na de periode van toezicht een zeer ernstig delict heeft gepleegd wat geleid heeft tot een strafzaak.
- Het type delict van de eerste zeer ernstige recidive gepleegd tijdens het toezicht betrof relatief vaak een vermogensdelict met geweld (in vergelijking met de

recidive na toezicht), terwijl na het toezicht er relatief vaak sprake was van een druggerelateerd delict of een vermogensdelict zonder geweld.

- Het gemiddelde risico op een eerste strafzaak naar aanleiding van een zeer ernstig recidivedelict is hoger tijdens de periode van toezicht dan na de periode van toezicht.
- Het risico op zeer ernstige recidive tijdens toezicht en na toezicht is vrij stabiel over de onderzochte periode.

Samenhang uitvoeringskenmerken en recidive tijdens het toezicht

- Rekening houdend met diverse demografische kenmerken en kenmerken van het strafrechtelijk verleden is gebleken dat:
  - het risico op recidive gedurende toezichtniveau 1 lager is in vergelijking met toezichtniveaus 2 en 3;
  - een (voorafgaande) verlaging van het niveau van toezicht samenhangt met een lager risico op recidive tijdens het toezicht;
  - tot aan het eerste jaar van het toezicht er een verhoogd risico is op recidive gedurende de looptijd van een locatiegebod. Na het eerste jaar hangt een locatiegebod juist samen met een lager risico op recidive tijdens het toezicht;
  - gedurende de periode waarin sprake is van een contactverbod er een lager risico is op recidive tijdens het toezicht;
  - in het eerste jaar van het toezicht de looptijd van een alcohol- en/of drugsverbod samenhangt met een lager risico op recidive tijdens het toezicht;
  - na het eerste jaar er een minder hoog risico op recidive tijdens het toezicht is gedurende de looptijd van de behandelverplichting.

Samenhang uitvoeringskenmerken en recidive na het toezicht

- Rekening houdend met diverse demografische kenmerken en kenmerken van het strafrechtelijk verleden is gebleken dat:
  - recidive tijdens het toezicht samenhangt met een groter risico op recidive na het toezicht;
  - het voortijdig negatief beëindigen van toezicht (oftewel het voortijdig afbreken van toezicht omdat er sprake is van niet naleving van een van de voorwaarden) samenhangt met een groter risico op recidive na het toezicht dan wanneer het toezicht voltooid was. Het voortijdig positief beëindigen van toezicht (oftewel een toezicht wordt voortijdig afgebroken omdat de reclassering het toezicht niet meer nodig acht) hangt juist samen met een lager risico op recidive na het toezicht in vergelijking met het voltooien van toezicht;
  - een langere duur van het toezicht samenhangt met een lager risico op recidive na het toezicht. Een additionele analyse wijst uit dat een langere duur van het toezicht slechts de recidivekans na het toezicht verlaagt voor personen die niet tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd én die het toezicht hebben afgerond.
- Deelname aan een gedragsinterventie en/of de inzet van een locatiegebod tijdens het toezicht leiden mogelijk tot een lager risico op recidive na het toezicht via de directe samenhang van deze variabelen met de afronding van het toezicht of de recidive tijdens het toezicht.

Beperkingen

De huidige studie kent enkele beperkingen die van belang zijn voor de interpretatie van de resultaten. Ten eerste, er wordt alleen gekeken naar recidive in de zin van nieuwe veroordelingen terwijl bekend is dat niet alle delicten leiden tot een veroordeling. De gerapporteerde recidivecijfers geven dus slechts een deel van de daadwerkelijke recidive weer. Ten tweede, in het huidige onderzoek is enkel gekeken naar de eerste strafzaak naar aanleiding van een delict gepleegd tijdens het toezicht en de eerste strafzaak naar aanleiding van een delict gepleegd na het toezicht. Als gevolg hiervan moeten we ons dus beperken tot uitspraken over het risico dat *voor het eerst* tijdens of na het toezicht een delict wordt gepleegd dat uiteindelijk leidt tot een strafzaak. Ten derde, het was niet mogelijk om rekening te houden met (tijdelijke) verhuizingen naar het buitenland. Aangezien alleen delicten gepleegd in Nederland die leiden tot een strafzaak worden meegenomen als recidive, betekent dit dat personen die (tijdelijk) verhuisd zijn naar het buitenland minder of zelfs geen kans hebben om in Nederland te recidiveren. Dit kan de resultaten enigszins vertekend hebben. Ten vierde, het is van belang om op te merken dat niet van alle (uitvoerings)kenmerken van het toezicht (betrouwbare) data beschikbaar is. Zo waren er geen kwantitatieve gegevens beschikbaar voor het huidige onderzoek over de inzet van elektronische controle of alcohol- en drugstesten en is er geen overzicht van toegepaste risicotaxatie door andere organisaties dan de 3RO. Ten vijfde, hoewel we gecontroleerd hebben voor diverse achtergrondkenmerken kunnen er nog andere niet in dit onderzoek betrokken kenmerken zijn die van invloed zijn op de recidive van (ex-) onder toezicht gestelden.

Conclusies en verder onderzoek

Met het huidige onderzoek is voor het eerst in kaart gebracht wat de verhouding is tussen strafrechtelijke recidive tijdens en na het toezicht in Nederland. In het huidige onderzoek zijn een aantal uitkomsten opgevallen die relevant zijn voor beleidsmakers en de 3RO:

- Zowel tijdens als na het toezicht worden er (zeer ernstige) delicten gepleegd die leiden tot een strafzaak, maar het risico op (zeer ernstige) recidive is hoger tijdens het toezicht dan na het toezicht. Dit wijst er mogelijk op dat toezicht heeft bijgedragen aan de rehabilitatie van de dadergroep en onderstreept het belang van de begeleidende en tot gedragsverandering motiverende taak van de reclassering. Het is echter ook mogelijk dat er (deels) sprake is van een handhavingsparadox, namelijk dat er als gevolg van toegenomen controle op onder toezicht gestelden (omdat de politie ook betrokken is bij de handhaving van bepaalde bijzondere voorwaarden) er een grotere kans is op het constateren van delicten. Dit zou kunnen resulteren in een grotere kans op recidive (zoals gemeten in het huidige onderzoek) tijdens het toezicht.
- De inzet van het laagste toezichtniveau of een tussentijdse verlaging van het niveau van toezicht hangt samen met recidive tijdens het toezicht. Dit duidt er op dat de 3RO goed lijken te kunnen inschatten wie een laag risico op recidive heeft en bij welke personen het toezichtniveau dus verlaagd kan worden. Dat is belangrijk omdat er dan niet onnodig veel begeleiding of controle wordt ingezet bij deze personen.
- Een langere duur van het toezicht hangt samen met een lager risico op recidive na het toezicht. Echter, dit geldt alleen voor een selectie van de groep onder toezicht gestelden, namelijk de groep die het toezicht ook afrondt en die niet tijdens het toezicht recidiveert. Het lijkt er dus op dat een langere duur van toezicht (en

duis een langere periode van begeleiding) slechts de recidive kan verminderen van een 'positieve' selectie van de groep onder toezicht gestelden.

- De inzet van bepaalde bijzondere voorwaarden (contactgebod, behandelverplichting, alcohol- en drugsverbod) hangt over het algemeen samen met een lager risico op recidive tijdens het toezicht, maar de inzet van deze bijzondere voorwaarden hangt niet direct samen met de recidive na het toezicht. De combinatie van controle en begeleiding die samenhangt met de opgelegde bijzondere voorwaarden lijkt dus slechts *tijdens* de periode van het toezicht recidive te kunnen verminderen.
- De inzet van een gedragsinterventie tijdens het toezicht lijkt niet (direct) samen te hangen met minder risico op recidive tijdens of na het toezicht. Eerder onderzoek naar de meest ingezette gedragsinterventie, de CoVa-training, liet dit ook zien. We raden de 3RO en beleidsmakers aan om aandacht te blijven besteden aan de vraag of gedragsinterventies in de Nederlandse toezichtspraktijk kunnen leiden tot recidivevermindering door bijvoorbeeld (opnieuw) onderzoek uit te zetten naar de uitvoering en effectiviteit van specifieke gedragsinterventies.

De resultaten van de huidige studie leiden voorts tot een aantal ideeën voor vervolgonderzoek wat verdere aangrijppunten voor beleid gericht op vermindering van recidive zou kunnen opleveren. Allereerst, het huidige onderzoek toont aan dat er diverse hoog risico daders zijn die zowel tijdens als na het toezicht recidiveren en die dat vermoedelijk ook vaker doen dan één keer (gezien de korte periode tussen het begin van de observatietermijn en het eerste recidivedelict). We achten het relevant om in aanvulling op het huidige onderzoek te kijken naar de samenhang tussen recidive tijdens en na het toezicht en de *dynamische* kenmerken van deze groep hoog risicodaders, zoals de psychosociale problematiek en problematiek op het gebied van werk of inkomen, huisvesting en alcohol- en drugsgebruik. Ten tweede, hoewel het in het huidige onderzoek niet mogelijk was om te kijken naar de inzet van elektronische controle, is dit voor toekomstig onderzoek wel mogelijk dankzij het beschikbaar worden van (kwantitatieve) gegevens over de inzet van elektronische controle sinds augustus 2014. Het is voor beleidsmakers en de 3RO zeer relevant om meer te weten over de potentiële effectiviteit van de inzet van elektronische controle tijdens het toezicht. We bevelen dus aan om aanvullend onderzoek te doen naar de samenhang tussen elektronische controle en recidive tijdens en na het toezicht. Tot slot bevelen we aan om in vervolgonderzoek meer te focussen op afzonderlijke dadergroepen die meer homogeen zijn wat betreft achtergrondkenmerken of justitiële kaders waarin het toezicht is opgelegd. Hiermee wordt duidelijk voor wie (welke invulling van) toezicht samenhangt met minder of meer recidive tijdens of na toezicht.

1 Inleiding

Op verschillende momenten in het justitiële traject kunnen justitiabelen in aanraking komen met de reclassering. Zo kan de reclassering het OM en de rechter adviseren over de op te leggen sanctie, is de reclassering verantwoordelijk voor de uitvoering van werkstraffen, worden gedragsinterventies uitgevoerd door de reclassering of komen justitiabelen onder toezicht van de reclassering te staan. Reclasseringstoezicht houdt in dat de reclassering toezicht houdt op de naleving van algemene en bijzondere voorwaarden die opgelegd zijn als onderdeel van een voorwaardelijke straf of maatregel ([www.reclassering.nl /over-de-reclassering/wat-wij-doen/toezicht](http://www.reclassering.nl/over-de-reclassering/wat-wij-doen/toezicht)). Reclasseringstoezicht is gericht op de afbouw van delinquent gedrag en re-integratie in de samenleving (Menger, Bosker, & Heij, 2012). Dit is van belang omdat uit onderzoek blijkt dat een groot deel van de geregistreerde misdrijven in Nederland gepleegd wordt door mensen die al eerder met justitie in aanraking zijn gekomen (Weijters et al., 2019).

In het huidige onderzoek wordt nagegaan in hoeverre gerecidiveerd wordt *tijdens reclasseringstoezicht* (afgekort toezicht) en hoe zich dat verhoudt tot de recidive *na toezicht*. Sinds 2014 rapporteert het WODC over de (ontwikkeling van de) recidive van ex-onder toezicht gestelden (zie onder meer: Zebel, Alberda & Wartna, 2014; Weijters et al., 2019). Hierbij werd tot nu toe alleen gekeken naar delicten gepleegd na afloop van het toezicht. Echter, ook gedurende de periode dat iemand onder toezicht van de reclassering staat, kunnen recidivedelicten worden gepleegd. Reclasserenden bevinden zich tijdens de toezichtperiode immers in principe in de vrije maatschappij. Om een compleet beeld te krijgen van de recidive van personen die onder toezicht stonden, is onderzoek naar de recidive tijdens toezicht dus noodzakelijk.

Voorts wordt in het huidige onderzoek nagegaan in hoeverre uitvoeringskenmerken van het toezicht samenhangen met recidive tijdens en na het toezicht. In eerder Nederlands recidiveonderzoek is tot nu toe voornamelijk gefocust op de samenhang van recidive met persoonskenmerken en kenmerken van de strafrechtelijke carrière. Er is nog weinig onderzoek gedaan naar de samenhang tussen uitvoeringskenmerken van het reclasseringstoezicht en recidive. Door te onderzoeken welke kenmerken van het toezicht bij de reclassering samenhangen met recidive kunnen aanwijzingen worden verkregen over de vraag welke aspecten of mechanismen van toezicht mogelijk bijdragen aan vermindering van recidive.

1.1 Reclasseringstoezicht

In Nederland zijn er drie reclasseringsorganisaties waarbij volwassen justitiabelen onder toezicht kunnen staan: het Leger des Heils Jeugdzorg & Reclassering (LJ&R), de Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG) en Reclassering Nederland (RN). Samen worden zij aangeduid als de '3RO'. De drie organisaties handelen gezamen-

lijk de instroom van volwassen justitiabelen af.¹ Vanuit historisch oogpunt werkt de LJ&R vooral met dak- en thuislozen, de SVG met verslaafde justitiabelen en RN neemt de rest, een zeer heterogene groep van volwassen daders en verdachten, voor haar rekening. De organisaties zijn echter in de afgelopen jaren steeds intensiever gaan samenwerken en hierdoor wordt minder strak vastgehouden aan het onderscheid tussen de doelgroepen (AEF, 2015).²

Het Openbaar Ministerie (OM) is de hoofdpdrachtgever voor de 3RO³, maar ook de rechter en penitentiaire inrichtingen (PI's) kunnen de reclassering opdracht geven om justitiabelen onder toezicht te stellen (AEF, 2015). Een toezicht kan worden opgelegd in het kader van een voorwaardelijke schorsing van de voorlopige hechtenis (artikel 80 Wetboek van Strafvordering), een voorwaardelijk sepot (artikel 167 lid 2 Wetboek van Strafvordering), een voorwaardelijke transactie of strafbeschikking (art. 257a lid 3 sub e Wetboek van Strafvordering), een voorwaardelijke veroordeling (artikel 14a Wetboek van Strafrecht), een vrijheidsbenemende maatregel (bijvoorbeeld tbs of isd; artikel 38 Wetboek van Strafrecht; artikel 38p Wetboek van Strafrecht), een penitentiaal programma waarin het laatste deel van de gevangenisstraf in vrijheid mag worden doorgebracht (artikel 4 Penitentiaire beginselenwet) of een voorwaardelijke invrijheidstelling die volgt op een gevangenisstraf (artikel 15a lid 2 Wetboek van Strafrecht). Het is van belang om op te merken dat de toezichtopdrachten die de 3RO ontvangt elkaar binnen de afhandeling van één strafzaak kunnen afwisselen. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat er naar aanleiding van één strafzaak eerst een toezichtopdracht loopt in het kader van een schorsing van de voorlopige hechtenis en dat deze vervolgens wordt opgevolgd door een toezichtopdracht in het kader van een voorwaardelijke veroordeling.

Voordat de opdracht tot reclasseringstoezicht wordt verstrekt, kan de reclassering op verschillende momenten in het strafproces worden gevraagd om een advies te geven over de haalbaarheid van een ondertoezichtstelling en over de invulling hiervan (Poort, 2009). Bij het uitbrengen van een advies kan gebruik worden gemaakt van risicotaxatie en adviesinstrumenten, zoals de RISc,⁴ de Quick Scan⁵ en andere aanvullende verdiepende diagnostiek (zoals B-Safer voor de inschatting van de kans

---

¹ Met de invoering van het adolescentenstrafrecht is het mogelijk geworden om toezicht voor jeugdigen van 16 tot 23 jaar aan de jeugd- dan wel volwassenenreclassering op te dragen (zie artikel 77a, vierde lid Wetboek van Strafrecht). Jeugdreclassering wordt uitgevoerd door diverse gecertificeerde instellingen, waaronder het LJ&R. Het huidige onderzoek richt zich echter enkel op personen die onder toezicht stonden bij de volwassenenreclassering.

² Daarnaast geldt dat het ministerie van Justitie en Veiligheid ieder jaar in een kaderstelling vaststelt hoe de financiële middelen over de drie reclasseringsorganisaties verdeeld worden. Ook dit is van invloed op de verdeling van toezichtopdrachten tussen de reclasseringsorganisaties.

³ Op 1 januari 2020 is de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (wet USB) in werking getreden. Hierdoor is de verantwoordelijkheid van voor de uitvoering van straffen en maatregelen (die door de rechter of het Openbaar Ministerie zijn opgelegd) verschoven van het Openbaar Ministerie (OM) naar de minister voor Rechtsbescherming. Echter, het huidige onderzoek heeft betrekking op de periode 2013-2017 en op dat moment was het OM nog de hoofdpdrachtgever.

⁴ De RISc is een uitgebreide checklist waarin informatie wordt verzameld over de volgende twaalf leefgebieden: delictgeschiedenis; huidig delict en delictpatroon; huisvesting en wonen; opleiding, werk en leren; inkomen en omgaan met geld; relaties met partner, gezin en familie; relaties met vrienden en kennissen; drugsgebruik; alcoholgebruik; emotioneel welzijn; denkpatronen, gedrag en vaardigheden; en houding.

⁵ De QuickScan is een korte inventarisatie van het recidiverisico en de mate van beïnvloedbaarheid op grond van enkele statische en dynamische risicofactoren.

op herhaling van relationeel geweld en Static-99 voor de inschatting van het recidiverisico van seksuele delinquenten; Lünemann et al., 2017). Voor 2016 werden jaarlijks afspraken gemaakt over de aantallen en het type advies dat uitgebracht werd (Poort, 2009; AEF, 2015). Vanuit het oogpunt van financiering was het interessant om zo veel mogelijk uitgebreide adviestypen te geven (Lünemann et al., 2017). Dit leidde ertoe dat vaak gekozen werd voor het inzetten van de RISC of Quick Scan omdat deze gekoppeld was aan het uit te brengen adviestype, terwijl deze niet altijd noodzakelijk werden geacht. Vanaf 2016 is in het kader van het reclasseringsproject 'Ruim Baan' de productfinanciering losgelaten en dient vooral gekeken te worden welk advies nodig is. Dit heeft ertoe geleid dat het aantal adviezen waaraan een RISC ten grondslag ligt sinds eind 2016 gehalveerd is ten opzichte van 2015 (Lünemann et al., 2017). Het gebruik van de QuickScan is eveneens afgenomen, terwijl het aantal adviezen waarbij geen risicotaxatie is gebruikt meer dan verdubbeld is.⁶ Aanvankelijk was het zo dat wanneer er in de adviseringsfase geen RISC was afgenomen en gestart werd met het toezicht zonder dat een recente RISC beschikbaar was er zo snel mogelijk een RISC diende te worden afgenomen. Deze verplichting is in het kader van het reclasseringsproject 'Slimmer reclasseren' sinds 2015 afgeschaft (3RO, 2015). Echter, uit onderzoek is gebleken dat voor 2015 er ook niet altijd een RISC werd afgenomen bij onder toezicht gestelden waarvan bij de start van het toezicht geen RISC beschikbaar was (Inspectie Veiligheid en Justitie, 2015). Toezichthouders deden dit vooral in specifieke gevallen, zoals wanneer de cliënt een gedragsinterventie diende te volgen.

Reclasseringstoezicht is zowel gericht op het controleren of de onder toezicht gestelde zich aan de voorwaarden houdt, als op het begeleiden bij en motiveren tot gedragsverandering. Er zijn algemene en bijzondere voorwaarden. Een van de algemene voorwaarden houdt in dat de onder toezicht gestelde zich niet schuldig maakt aan een strafbaar feit gedurende de toezicht periode (artikel 14c lid 1 Wetboek van Strafrecht). Twee voorwaarden waar justitiabelen die onder toezicht zijn gesteld bij de reclassering zich voorts aan moeten houden, zijn dat zij medewerking moeten verlenen aan het reclasseringstoezicht (inclusief huisbezoeken) en dat zij zich moeten melden bij de reclassering (deze meldplicht is tevens een van de bijzondere voorwaarden, zie artikel 14c lid 2 en 3b Wetboek van Strafrecht en artikel 6:3:14 lid 3 Wetboek van Strafvordering). Naast de algemene voorwaarden kunnen er bijzondere voorwaarden zijn opgelegd, zoals een contactverbod, locatiegebod⁷ of -verbod, alcohol- en/of drugsverbod, verplichting tot behandeling en deel-

---

⁶ Vanaf mei 2018 is gestart met de implementatie van de RISC – één geïntegreerd risicotaxatie- en adviesinstrument voor de 3RO. Per medio oktober 2019 zijn de oude instrumenten (zoals de RISC 4.0, Quickscan, B-Safer en Static-99) niet meer beschikbaar en is de RISC het instrument dat wordt gebruikt. Sinds begin 2019 is het aantal adviestypes teruggedrongen (de adviestypen 'reclasseringsadvies beknopt', 'reclasseringsadvies beknopt zonder diagnose' en 'snel advies' zijn toen verwijderd) en is een grote toename van het gebruik van de RISC zichtbaar in de praktijk (Stegink, persoonlijke communicatie in 2020). Echter, het huidige onderzoek heeft betrekking op de periode 2013-2017 en in die periode werd nog niet gewerkt met de RISC.

⁷ De invulling van een locatiegebod varieert naar aanleiding van de fase van het toezicht, het recidiverisico en de aan- of afwezigheid van een zinvolle dagbesteding (in de vorm van werk, school en/of behandeling) (Rap, Kooijman & Boone, 2017). Het huisarrest kan 22 uur duren en dan mag de onder toezicht gestelde dus slechts twee uur per dag buitenshuis besteden. In het meest ruime schema geldt het huisarrest tussen 23:00 en 06:00 en heeft de justitiabele dus 17 vrije uren per dag.

name aan een gedragsinterventie⁸ (artikel 14c lid 2 Wetboek van Strafrecht).⁹ Aan twee bijzondere voorwaarden, een locatieverbod en -gebod, kan elektronische controle worden verbonden.¹⁰ Hiermee kan worden gecontroleerd of de justitiabele zich houdt aan het locatiegebod of -verbod (artikel 14c lid 3 Wetboek van Strafrecht; www.reclassering.nl/over-de-reclassering/wat-wij-doen/elektronischecontrole).¹¹ Voorts wordt doorgaans elektronische controle toegepast bij gedetineerden gedurende het eerste deel van hun penitentiaire programma (artikel 7a lid 1 Penitentiaire maatregel).

De 3RO maakt gebruik van toezichtniveaus om de intensiteit van het toezicht te bepalen (3RO, 2016). Op basis van het ingeschatte recidiverisico bepaalt de reclassering het toezichtniveau.¹² Het toezichtniveau kan gaandeweg worden aangepast door de toezichthouder als het risicoprofiel van de onder toezicht gestelde verandert. De 3RO onderscheidt drie niveaus van toezicht: niveau 1, niveau 2 en niveau 3. Niveau 1 betreft de 'lichtste' intensiteit, niveau 3 de 'zwaarste' intensiteit. Het verschil tussen deze niveaus betreft vooral de contactfrequentie. Bij niveau 1 is deze het laagst, namelijk zo'n drie face-to-facecontacten per 90 dagen met een maximum interval van 45 dagen. Niveau 2 betreft zes face-to-facecontacten per 90 dagen waartussen maximaal 30 dagen zit. Bij niveau 3 is de contactfrequentie het hoogst, namelijk twaalf face-to-facecontacten per 90 dagen en een maximum interval van 14 dagen. Voorts is het uitgangspunt bij toezichtniveau 3 dat een tweede toezichthouder wordt aangesteld en dat minimaal één keer per drie maanden een voortgangsverslag wordt uitgebracht. Tot 2015 werden de contactfrequentienormen

---

⁸ Bij de bijzondere voorwaarde deelname aan een gedragsinterventie is het de bedoeling dat de justitiabele deelneemt aan een van de door of namens de 3RO aangeboden gedragsinterventies. Bij de verplichting tot behandeling is de justitiabele verplicht een (ambulante) klinische behandeling bij bijvoorbeeld een forensische zorg kliniek te ondergaan.

⁹ Deze beschrijving van algemene en bijzondere voorwaarden geldt in globale zin. Er zijn echter verschillen per strafrechtelijk kader. Zo is 'geen strafbaar feit plegen' wettelijk geen algemene voorwaarde bij een reclasseringstoezicht in het kader van een schorsing van de voorlopige hechtenis, dat dient de rechter specifiek te benoemen in de schorsingsbeschikking. Ook is er bij sommige strafrechtelijke kaders wettelijk geen sprake van 'bijzondere voorwaarden'. Bijvoorbeeld bij een schorsing van de voorlopige hechtenis zijn er 'schorsingsvoorwaarden' en bij een penitentiaal programma moet een cliënt zich houden aan de afspraken in het programma. De 3RO registreert dit echter allemaal onder de noemer 'bijzondere voorwaarden'.

¹⁰ De bijzondere voorwaarde waar elektronische controle aan verbonden is, heeft implicaties voor het type apparatuur dat wordt gebruikt (Rap, Boone & Kooijman, 2017). Als er alleen sprake is van een locatiegebod wordt meestal gebruikgemaakt van radiogolven oftewel RFID-technologie (Radio Frequency Identification). Hierbij wordt een basisstation of 'huis unit' geplaatst op het verblijfsadres van de onder toezicht gestelde. Wanneer sprake is van een locatieverbod of een combinatie van locatiegebod en -verbod wordt GPS-technologie gebruikt. Hiermee kan de positie van de justitiabele op elk moment van de dag worden bepaald.

¹¹ In de toekomst kan elektronische controle bij een derde bijzondere voorwaarde worden toegepast: een alcoholverbod. Onlangs heeft het Ministerie van Justitie en Veiligheid besloten om de Alcoholmeter (een enkelband die via het zweet alcoholgebruik meet) landelijk in te voeren. De wetswijziging wordt nu voorbereid (www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-justitie-en-veiligheid/nieuws/2020/05/18/alcoholenkelband-landelijk-ingevoerd).

¹² In het meest recente reclasseringshandboek wordt aangegeven dat niet alleen het recidiverisico van belang is, maar dat ook de behoeften en responsiviteit van de cliënt bepalende factoren zijn. Bovendien als de cliënt een zodanig hoog risico heeft dat bijvoorbeeld een klinische opname nodig is dan heeft het ook geen zin om een hoog toezichtniveau op te leggen. Bij de introductie van het toezichtniveau in 2009 was het recidiverisico nog zeer bepalend voor het toezichtniveau. Voor de huidige onderzoeksgroep (die gestart is in 2013 met toezicht) nemen we daarom aan dat het toezichtniveau voornamelijk bepaald werd aan de hand van het ingeschatte recidiverisico.

vrij strak opgevolgd. Vanaf 2015 stuurt het ministerie van Justitie en Veiligheid niet meer aan op de contactfrequentie en gebruiken de reclasseringsorganisaties de eerder verplichte normen alleen nog als streefnormen (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2015). Hoewel dit in de praktijk geleid heeft tot een daling in de contactfrequentie, komt uit een analyse van de Inspectie Veiligheid en Justitie (2017) naar voren dat ook in 2016 de contactfrequentie nog steeds het laagst is in niveau 1 en het hoogst in niveau 3 en dat er aanzienlijke verschillen tussen de niveaus zitten.¹³

De duur van het reclasseringstoezicht varieert aanzienlijk. Bijvoorbeeld in het geval van een schorsing van de preventieve hechtenis houden de 3RO toezicht tot aan de rechtszitting. Aan een voorwaardelijk sepot of transactie, een voorwaardelijke veroordeling en een voorwaardelijke invrijheidsstelling wordt een proeftijd gekoppeld. Een proeftijd is een bepaalde termijn waarin de voorwaarden niet overtreden mogen worden. Sinds de invoering van de Wet voorwaardelijke sancties (Wvs) in 2012 is de maximale duur van de proeftijd bij een voorwaardelijke veroordeling bepaald op drie jaar (artikel 14b Wetboek van Strafrecht).¹⁴ Een penitentiair programma, inclusief het bijbehorende toezicht, duurt tenminste vier weken en maximaal twaalf maanden (art. 4, lid 2 van de Penitentiare Beginselen Wet). De proeftijd bij een voorwaardelijke invrijheidsstelling bestaat uit het resterende deel gevangenisstraf en duurt ten minste één jaar (art. 15c lid 2 Wetboek van Strafrecht).¹⁵ Toezicht in het kader van tbs kan zelfs van onbepaalde duur zijn (Stb, 2016, nr. 493).¹⁶ Mede omdat verschillende toezichtopdrachten elkaar kunnen opvolgen, bijvoorbeeld in het geval dat na een penitentiair programma een toezicht volgt in het kader van de vervroegde invrijheidsstelling, kan een justitiabele een substantiële periode onder reclasseringstoezicht staan.

Het is echter ook mogelijk dat een reclasseringstoezicht voortijdig wordt afgebroken. Dit kan het geval zijn wanneer de onder toezicht gestelde goed gedrag vertoont en de risico's zodanig zijn afgenomen dat toezicht niet meer nodig wordt geacht (in het huidige onderzoek verder aangeduid als voortijdig positieve beëindiging; Inspectie Veiligheid en Justitie, 2017). Hiervoor heeft de reclassering toestemming nodig van het OM. In andere gevallen wordt het toezicht voortijdig afgebroken, omdat niet is voldaan aan een van de voorwaarden (in het huidige onderzoek verder aangeduid als de voortijdig negatieve beëindiging). De reclassering meldt het niet naleven van de voorwaarden bij het OM (www.reclassering.nl/over-de-reclassering/wat-wij-doen/toezicht). Als de politie een schending opmerkt

---

¹³ De contactfrequentie werd in dit onderzoek uitgedrukt in gemiddelde tijd tussen contacten tussen cliënt en toezichthouder in de arrondissementen Amsterdam en Noord-Holland (meetperiode 1 januari 2016 t/m 31 augustus 2016).

¹⁴ De proeftijd kan verlengd worden met maximaal twee jaar (art. 14f lid 1 Wetboek van Strafrecht). Daarnaast is de mogelijkheid blijven bestaan van het opleggen van een proeftijd van tien jaar indien 'er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de veroordeelde een misdrijf zal begaan dat gericht is tegen of wat gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen' (art. 14b lid 2 Wetboek van Strafrecht).

¹⁵ Vanaf 1 januari 2018 is het mogelijk de voorwaardelijke-invrijheidsstellingsproeftijd te verlengen met maximaal twee jaar (artikel 15c lid 3 Wetboek van Strafrecht). Bij zware gewelds- en zedendelicten is het mogelijk de voorwaardelijke-invrijheidsstellingsproeftijd meerdere malen met maximaal twee jaar te verlengen. Aangezien het huidige onderzoek geen betrekking heeft op 2018 is deze wetswijziging niet relevant voor dit onderzoek.

¹⁶ De wijziging dat er geen maximale duur meer gesteld wordt aan de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege bij de terbeschikkingstelling is als onderdeel van de Wet Langdurig Toezicht op 1 januari 2017 in werking getreden.

dan kan dit meteen worden gemeld aan de officier van justitie die de aanhouding van de veroordeelde kan bevelen (*Kamerstukken I 2010/11, 32 319, C, p. 3.*)¹⁷ Wanneer sprake is van niet naleving van de voorwaarden kan de rechter, op vordering van het OM, beslissen dat de voorwaardelijke straf alsnog uitgevoerd dient te worden (artikel 14g Wetboek van Strafrecht). Het OM kan, in plaats van een vordering tot tenuitvoerlegging, er ook voor kiezen om een waarschuwing te geven, een wijziging van de bijzondere voorwaarde gelasten of kiezen voor een vordering tot verlenging van de proeftijd van maximaal twee jaar (Aanwijzing voorwaardelijke vrijheidsstraffen en schorsing van voorlopige hechtenis onder voorwaarden (2015A002), Stcrt . 2015, 5390).

Samenvattend kan gesteld worden dat diverse partijen bij het (opleggen van) reclasseringstoezicht betrokken zijn en dat een reclasseringstoezicht zeer divers kan worden ingevuld. Uit onderzoek van Abraham, Van Dijk en Zwaan (2007) blijkt dat het lastig is om in de reclasseringspraktijk duidelijk afgebakende uitvoeringsvarianten van toezicht te onderscheiden omdat de invulling van het toezicht vooral op de individuele cliënt is toegesneden. Desondanks zijn er wel bepaalde uitvoeringskenmerken van toezicht aan te wijzen, zoals: de intensiteit, de duur, of er vooraf wel of geen risicotaxatie is uitgevoerd, de opgelegde bijzondere voorwaarden en daarmee samenhangende inzet van middelen tot gedragsverandering (zoals behandeling of gedragsinterventies) of controlemiddelen (zoals elektronische controle of drugs- en alcoholtests).

1.2 Theorie en eerder onderzoek

1.2.1 Theorie

Er zijn verschillende theorieën over de relatie tussen enerzijds reclasseringstoezicht en anderzijds recidive tijdens of na het toezicht. Ten eerste gaat de *afschrikkingstheorie* ervan uit dat individuen kiezen om zich aan de regels te houden dan wel om de regels te overtreden afhankelijk van de potentiële kosten en baten van regelconform of regel overtredend gedrag (Beccaria, 1983; Bentham, in Hirsch, Asworth & Roberts, 2009). Volgens de afschrikkingstheorie is de verwachte straf, zijnde het product van de zekerheid van de straf (betrappingskans, vervolgingskans, veroordelingskans, executiekans) en de zwaarte van de straf (strafmaat), een belangrijke prikkel bij de beslissing om al dan niet over te gaan tot het plegen van een delict (Elffers, 2011; Maxwell & Gray, 2000). In de loop der jaren zijn diverse nuanceringen op de klassieke afschrikkingstheorie naar voren gebracht. Zo wordt de kans dat een straf volgt op een misdrijf doorgaans als belangrijker ingeschat voor afschrikking dan de zwaarte van de straf omdat de verzwaaring van een straf op een gegeven moment geen toegevoegde afschrikkende waarde meer heeft (Gramick & Bryjak, 1982; Hessing en Van Koppen, 2002; Van der Pligt, Koomen & Van Harreveld, 2008). Verder wordt er in recent onderzoek naar afschrikking meer belang gehecht aan de *perceptie* van de strafzwaarte en de strafkans. Deze hoeft niet gelijk te zijn aan objectieve maten van strafzwaarte (bijvoorbeeld het type straf of de hoogte/duur) of van de strafkans (bijvoorbeeld de pakkans behorend bij een bepaald delict) (Elffers, 2008; Raaijmakers, 2017).

---

¹⁷ Het CJIB zet alle vrijheidsbeperkende voorwaarden, waaronder de meldplicht, in het opsporingsstelsel van de politie (AEF, 2015). De politie weet dus wanneer er sprake is van een toezicht.

Van toezicht wordt verwacht dat dit een afschrikkende werking heeft vanwege de kans dat de voorwaardelijke straf onmiddellijk ten uitvoer wordt gelegd indien er sprake is van een nieuw delict (naast een eventuele straf voor het plegen van het delict zelf) (Messinger et al., 1985; Klingele, 2014).¹⁸ De mogelijkheid dat de voorwaardelijke straf ten uitvoer wordt gelegd, wat bijvoorbeeld inhoudt dan men (opnieuw) gedetineerd wordt of een boete moet betalen, zou de onder toezicht gestelde er van kunnen weerhouden om een delict te plegen. Er kan bovendien sprake zijn van aanvullende controlemiddelen (zoals de huisbezoeken, alcohol en drugstesten of elektronische controle) gedurende de toezichtsperiode.¹⁹ Hiermee kan de (gepercipieerde) kans op ontdekking van eventuele overtredingen van de voorwaarden worden vergroot (Bridges & Stones, 1986; Poort, 2009). De zekerheid van de kans op negatieve gevolgen van het plegen van een delict en het schenden van de overige voorwaarden worden hiermee wellicht ook als groter ingeschat.

Ten tweede zijn er theorieën die ervan uitgaan dat recidive kan worden voorkomen door *rehabilitatie*. Door de inzet van passende interventies en begeleiding kunnen problemen worden aangepakt en kunnen daders op een verantwoorde wijze terugkeren in de maatschappij (Poort, 2009; Raynor & Robinson, 2009). De twee meest bekende theorieën waarin rehabilitatie een grote rol speelt, zijn het Risk-Need-Responsivity model (RNR; Andrews et al., 1990; Gendreau & Andrews, 1990) en het Good Lives Model (GLM; Ward & Brown, 2004). In het oorspronkelijke RNR model werd vooral de focus gelegd op een het achterhalen van het recidiverisico door middel van risicotaxatie (*risc*), tekortkomingen die leiden tot crimineel gedrag (*needs*) en de leerstijlen (*responsivity*). Critici brachten naar voren dat in het oorspronkelijke RNR model weinig ruimte is voor werkzame factoren buiten het programma (zoals het belang van motivatie of de interactie tussen deelnemer en trainer), maatschappelijke factoren die criminaliteit beïnvloeden (zoals armoede), en de wensen en behoeftes van de daders zelf (Boone, 2017; Nelissen, 2008; Kennedy, 2000). Om aan deze kritiek tegemoet te komen is het RNR model inmiddels uitgebreid tot zeventien principes, waaronder aandacht voor protectieve factoren, psychologische theorie en respect voor de persoon (Bonta & Andrews, 2010). De kritiek heeft er ook aan bijgedragen dat het GLM is opgesteld. In het GLM staan responsiviteit en motivatie centraal en wordt veel meer de nadruk gelegd op het behalen van doelen die een dader belangrijk vindt (McNeill, 2009; Ward, 2010; Ward & Maruna, 2007). Een belangrijk doel van interventies is volgens het GLM dat deze een dader moeten stimuleren om een plan te maken waarin hij of zij persoonlijke doelen kan behalen zonder daarbij anderen schade te berokkenen (Ward & Maruna, 2007).

---

¹⁸ Aangezien het merendeel (57 a 60%) van de toezichtsoverdrachten in 2011-2013 is opgelegd in het kader van een voorwaardelijke straf gaan we hier alleen in op de tenuitvoerlegging van het onvoorwaardelijke strafdeel als mechanisme voor afschrikking (Van den Braak, 2020). Er zijn ook strafrechtelijke kaders (zoals toezicht als onderdeel van een strafrechtelijke maatregel, penitentiaal programma, voorwaardelijke invrijheidsstelling of schorsing van de voorlopige hechtenis) waarbij in strikte zin niet gesproken kan worden van de tenuitvoerlegging van de onvoorwaardelijke straf. Echter, ook bij het overtreden van de regels verbonden aan deze strafrechtelijke kaders kan een (extra) straf volgen, namelijk de terugkeer naar detentie. Het mechanisme waarom toezicht afschrikwekkend zou moeten werken is dus vergelijkbaar tussen toezichten die wel en niet zijn opgelegd in het kader van een voorwaardelijke straf.

¹⁹ In hoeverre elektronische controle of alcohol- en/of drugstesten door de reclassering wordt ingezet is afhankelijk van de beslissing van de rechter bij de oplegging van de voorwaardelijke straf of maatregel.

In de praktijk van toezicht door de reclassering is de invloed van beide theoretische modellen terug te vinden. Een belangrijk eerste stap van het toezicht (of de adviesfase waarin besloten wordt om al dan niet toezicht te adviseren) is het achterhalen van de criminogene problemen, leerstijl, en motivatie van een dader (Bosker, 2015). Vervolgens dient een interventieplan opgesteld te worden waarin men de problemen probeert aan te pakken met interventies die aansluiten bij de vaardigheden van de dader. Daarnaast is een belangrijk onderdeel van toezicht begeleiding bij elementaire behoeften waarvan de onder toezicht gestelde heeft aangegeven deze belangrijk te vinden, zoals huisvesting, werk en sociale relaties (Poort, 2009).

Ten derde zou het kunnen dat er sprake is van een handhavingsparadox. Dat wil zeggen dat wanneer daders onder toezicht staan van de reclassering hun gedrag meer en beter in de gaten gehouden wordt en er vanwege deze extra aandacht ook meer overtredingen worden gesignaleerd (Gottfredson, Mitchel-Herzfeld & Flanagan, 1983; Michiels, 2006). Het handhaven van een contactverbod, locatieverbod of locatiegebod is een gezamenlijke taak van de reclassering én de politie (Aanwijzing voorwaardelijke vrijheidsstraffen en schorsing van voorlopige hechtenis onder voorwaarden (2015A002), Stcrt. 2015, 5390). Wanneer deze bijzondere voorwaarden zijn opgelegd, speelt de politie dus ook een rol bij het toezicht (Rap, Boone & Kooijman, 2017). Hierdoor is er sprake van meer controle door de politie op het gedrag van de onder toezicht gestelde en er zou een grotere kans kunnen zijn dat delicten worden geconstateerd.

Samengevat onderscheiden we drie mechanismes (afschrikking, rehabilitatie, handhavingsparadox) die van invloed kunnen zijn op (de schatting van) recidive tijdens en na het toezicht én op de samenhang tussen uitvoeringskenmerken van het toezicht en recidive tijdens of na het toezicht. Belangrijk om hierbij op te merken is dat hoewel er op basis van theorieën een onderscheid gemaakt kan worden tussen de potentieel werkzame elementen van toezicht (afschrikking en rehabilitatie), dit onderscheid in de praktijk zeer lastig te maken is omdat toezicht beoogd de beide elementen te integreren (Poort, 2009). In paragraaf 1.3 worden de in dit hoofdstuk besproken theorieën vertaald in hypothesen die getoetst zullen worden in het huidige onderzoek.

1.2.2 Eerder onderzoek naar recidive tijdens en na toezicht

In Nederland zijn tot nu geen onderzoeken gepubliceerd waarin de recidive tijdens toezicht vergeleken wordt met de recidive na het reclasseringstoezicht. Het merendeel van het onderzoek in Nederland richtte zich op recidive nadat het toezicht was afgerond. Onderzoek van Zebel, Alberda en Wartna (2014) toonde aan dat twee jaar na de beëindiging van het toezicht gemiddeld 39% van de onder toezicht gestelden opnieuw veroordeeld is voor het plegen van enig misdrijf. Ongeveer 6% van de onder toezicht gestelden werd opnieuw veroordeeld voor het plegen van een zeer ernstig misdrijf.²⁰ De standaard recidivemetingen die het WODC sinds het onderzoek van Zebel en collega's (2014) hebben verricht, laten zien dat de recidive – gemeten als het percentage onder toezicht gestelden dat opnieuw veroordeeld is – over de tijd licht is afgenomen (zie bijvoorbeeld Weijters et al., 2019). Bakker, Tierolf en Los (2013) hebben het aantal politiecontacten vergeleken voor en na start van het toezichtsprogramma uitgevoerd door (een aantal instellingen van) de SVG. Uit dit

---

²⁰ Met een zeer ernstig misdrijf wordt bedoeld een misdrijf met een wettelijke strafdreiging van acht jaar of meer.

onderzoek blijkt dat cliënten van de verslavingsreclassering een jaar na de start van het toezicht minder strafbare feiten plegen dan in het jaar ervoor. Ze komen na aanvang van hun traject gedurende het eerste jaar ook minder in contact met de politie. Hun gemiddelde aantal strafbare feiten op basis van het Herkenningssysteem (HKS) neemt na aanvang van hun traject wel sterker af dan de politiecontacten geregistreerd in de Basisvoorziening Handhaving (BVH). Na ongeveer een jaar nemen de politiecontacten weer toe, terwijl het aantal HKS-feiten lager blijft dan voor aanvang van het traject.

In internationaal onderzoek is vooral gekeken naar recidive van personen die na detentie vervroegd in vrijheid zijn gesteld en daarom onder toezicht stonden (*parole*). Hierbij wordt veelal direct na de vrijlating gemeten in hoeverre er recidiveerd wordt (voor een overzicht van deze studies, zie Ostermann, 2013). Er wordt dus overwegend geen onderscheid gemaakt tussen recidive tijdens en na het toezicht. Een aantal studies vormen hierop een uitzondering. Een onderzoek waarbij jeugdige ex-gedetineerden uit de VS random toebedeeld werden aan groepen waarbij het toezicht afgebroken dan wel voortgezet werd, liet geen verschil zien tussen het aantal arrestaties of veroordelingen van de beide onderzoeksgroepen (Jackson, 1983). In dit onderzoek lijkt de recidive tijdens en na het toezicht dus vergelijkbaar te zijn. Een meer recent onderzoek lijkt aan te tonen dat toezicht vooral invloed heeft op de recidive tijdens de periode van toezicht, maar niet op de periode daarna. Ostermann (2013) heeft een vergelijking gemaakt tussen de recidive na vrijlating van ex-gedetineerden uit de Verenigde Staten (VS) zonder en met toezicht. De recidiveprevalentie van ex-gedetineerden met toezicht bleek drie jaar na uitstroom uit detentie 1 procentpunt lager te liggen dan die van ex-gedetineerden die niet onder toezicht stonden. Wanneer in de analyse alleen ex-gedetineerden werden betrokken die gedurende de volledige drie jaar onder toezicht stonden, was het verschil met de ex-gedetineerden zonder toezicht 8 procentpunten. De auteur concludeert daarom dat het erop lijkt dat de personen in de onderzoeksgroep vooral tijdens de periode van toezicht recidivevrij blijven, maar dat toezicht geen effect heeft op recidive in de periode daarna. Twee andere studies, die betrekking hebben op de vervroegde invrijheidsstelling in respectievelijk de VS en Australië, tonen aan dat het recidivepercentage van ex-gedetineerden lager is tijdens de periode van toezicht dan na de periode na het toezicht (Rhodes et al., 2013; Weatherburn & Ringland, 2014). Het lijkt er echter op dat er in deze twee studies geen rekening wordt gehouden met eventuele verschillen in de tijdsperiode waarop de recidivemetingen tijdens en na het toezicht betrekking hebben. Er kan dan geen goede vergelijking worden gemaakt tussen de recidive tijdens en na het toezicht omdat de kans op recidive ook afhankelijk is van de tijd die men heeft om te recidiveren.

In internationaal onderzoek naar recidive van personen die onder toezicht stonden en waarbij dit toezicht (deels) werd opgelegd in het kader van een voorwaardelijke (gevangenis)straf (*probation*), wordt recidive in sommige studies tijdens het toezicht gemeten en andere studies pas nadat het toezicht is afgerond. In slechts enkele studies wordt de recidive tijdens en na het toezicht met elkaar vergeleken. Twee onderzoeken uit de VS, onder respectievelijk jeugdige daders en zedendelinquenten, lieten bijvoorbeeld zien dat de recidive tijdens toezicht lager ligt dan de recidive na het toezicht (Lane et al., 2005; Meloy, 2005). Ook in deze studies wordt echter geen rekening gehouden met eventuele verschillen in de observatieperiode die hoort bij de recidive tijdens en na het toezicht.

Op basis van het eerdere onderzoek kan niet vastgesteld worden of er tijdens de periode van toezicht minder gerecidiveerd wordt dan na het toezicht omdat er nog weinig onderzoek naar het verschil in recidive tijdens en na toezicht is gedaan én omdat niet altijd rekening wordt gehouden met het verschil in de periode waarover de recidive tijdens en na toezicht gemeten werd. Daarnaast is het sowieso lastig om resultaten van internationale studies met de Nederlandse situatie te vergelijken omdat er verschillen zouden kunnen bestaan tussen de uitvoer van toezicht in Nederland en in het buitenland.

1.2.3 Eerder onderzoek naar samenhang uitvoeringskenmerken van het toezicht en recidive

Naar de samenhang tussen kenmerken van de uitvoering van toezicht en recidive is in Nederland nog niet veel onderzoek gedaan. Een uitzondering is het onderzoek van Aarten en collega's (2015) waarin onder andere gekeken werd naar kenmerken van de opgelegde (deels) voorwaardelijke gevangenisstraf. Uit dit onderzoek bleek dat daders die één of meerdere op controle georiënteerde bijzondere voorwaarden opgelegd kregen (zoals een locatiegebod, locatieverbod, contactverbod, meldplicht of drugs- en/of alcoholverbod) zonder dat er sprake was van een bijzondere voorwaarde gericht op behandeling of gedragsverandering (zoals een behandelverplichting, deelname aan een gedragsinterventie of verblijf in zorginstelling), een statistisch significant hogere kans hadden op recidive na de oplegging van de voorwaardelijke straf dan daders waarbij geen bijzondere voorwaarden werden opgelegd (en die dus niet onder toezicht stonden van de reclassering). De auteurs leiden hieruit af dat de afschrikkende werking van een voorwaardelijke straf wellicht al genoeg is om recidive te verminderen. Het opleggen van bijzondere voorwaarden die alleen gericht zijn op controle zou juist een recidive verhogend effect kunnen hebben. Een kanttekening bij de resultaten van dit onderzoek is dat de manier waarop de reclassering in Nederland vorm geeft aan bijzondere voorwaarden zowel gekenmerkt wordt door risicomangement (controle) als door begeleiding (waarin aangezet wordt tot gedragsverandering). Het is hierdoor lastig om bepaalde bijzondere voorwaarden alleen als controle te beschouwen. Een ander onderzoek liet zien dat voltooide toezichtstrajecten tot minder recidive leiden dan onvoltooide toezichtstrajecten (Zebel, Alberda & Wartna, 2014). Verder werd in dit onderzoek aangetoond dat hoe meer dagen het toezicht heeft geduurd des te lager de recidive na het toezicht is.²¹ Volgens de auteurs zijn hiervoor verschillende verklaringen te geven. Een toezicht met een korte looptijd is vaker voortijdig beëindigd en dit zou dus de hogere recidive onder kortere trajecten kunnen verklaren. Maar het zou ook kunnen dat een langer traject betere mogelijkheden biedt om aan gedragsverandering te werken, hetgeen de recidive na het toezicht vermindert heeft. Recidiveonderzoek naar de in Nederland meest uitgevoerde gedragsinterventie, de CoVa-training, liet echter zien dat de deelnemers van deze training niet minder recidiveerden dan vergelijkbare reclassenten die niet deelgenomen hadden aan deze training (Bosma, 2017; Verweij, Tollenaar & Wartna, 2013). Tot slot is recent een studie verschenen waarin gekeken is naar de samenhang tussen kenmerken van verscherpt toezicht en recidive na het toezicht bij een specifieke dadergroep, namelijk overvallers (Beijersbergen & Verweij, 2020). Uit deze studie bleek dat de kenmerken van verscherpt toezicht (de duur van het toezicht, de inzet van toezichtniveau 3 en de inzet van elektronische controle) niet samenhangen met de mate van recidive na het toezicht.

---

²¹ De doorlooptijd van het toezicht betrof gemiddeld 15 maanden en maximaal 7 jaar in dit onderzoek. Het is niet bekend of er op een gegeven moment sprake was van een zogeheten verzadigingseffect: dat er vanaf een bepaalde duur van de doorlooptijd geen extra invloed meer is op de recidive na het toezicht.

Uit internationale literatuur komt naar voren dat toezicht in de vorm van het louter controleren van justitiabelen niet helpt om de kans op recidive te verminderen. Uit diverse studies blijkt dat alleen wanneer controle gecombineerd wordt met behandeling en begeleiding er minder recidive plaatsvindt. Een meta-analyse van Lowenkamp en collega's (2010) van 58 intensieve toezichtprogramma's in de VS liet zien dat programma's die voornamelijk op controle waren gericht, geassocieerd zijn met grotere terugval dan programma's die voor een deel ook uit behandeling en begeleiding bestonden. De kosten en baten analyse van Drake en collega's (2009) liet vergelijkbare resultaten zien. Hierin werd onder andere de effectiviteit van 34 intensieve toezichtprogramma's voor volwassen daders onderzocht. De 23 intensieve toezichtprogramma's gebaseerd op controle bleken geen effect te hebben op de recidive, de 11 intensieve toezichtprogramma's gericht op behandeling daarentegen wel. Voor het toepassen van rehabilitatie binnen een reguliere vorm van toezicht werd overigens niet altijd een recidive verminderend effect gevonden. Uit twee onderzoeken blijkt dat er geen verschil in recidive wordt gevonden tussen personen met voorwaardelijke straffen waarbij al dan niet sprake was van een bijzondere voorwaarde gericht op rehabilitatie (Weatherburn & Bartels, 2008; Weatherburn & Trimboli, 2008).

De resultaten van enkele meta-analyses leveren verder geen bewijs dat intensief toezicht (waarbij sprake is van een hoge contactfrequentie tussen justitiabele en toezichthouder, in combinatie met onder andere elektronische monitoring, drugs- en alcoholtests, thuisdetentie, huisbezoeken en/of werkcontroles) effectiever is in het terugdringen van recidive dan regulier toezicht (Gendreau, Goggin, Fulton, 2001; Gill & Hyatt, in Hyatt & Barnes, 2017). De meta-analyse van van Gendreau en collega's (2001) includeerde 47 studies die een vergelijking maakten tussen de recidive van daders met intensief toezicht en daders met regulier toezicht. Sommige studies lieten zien dat intensief toezicht geen effect had op de recidive terwijl andere studies zelfs lieten zien dat intensief toezicht tot een toename in recidive leidde. Over het algemeen werd geoordeeld dat er geen effect was van intensief toezicht. Wel bleken intensieve toezichtprogramma's met een behandelingscomponent recidive te verminderen in vergelijking met intensieve toezichtprogramma's die zich exclusief richtten op controle. In de meta-analyse van Gill en Hyatt (in Hyatt & Barnes, 2017) werden 47 studies geïnccludeerd. Zowel de gerandomiseerde experimenten als de quasi-experimenten leidden tot de conclusie dat intensief toezicht niet resulteert in minder recidive. Verder liet een onderzoek waar gekeken werd naar het gedurende de looptijd van het toezicht verzwaren van de condities waaraan de onder toezicht gestelde moest voldoen, ook niet zien dat verzwaaarde condities de mate waarin tijdens het toezicht delicten gepleegd werden, verminderden (Mackenzie et al., 1999).

Wat betreft de samenhang tussen elektronische controle en recidive lopen de resultaten van eerder internationaal onderzoek uiteen.²² Diverse meta-analyses laten zien dat elektronische controle niet samenhangt met minder recidive in vergelijking met toezicht waarin geen elektronische controle wordt toegepast (Aos, Miller & Drake, 2006; Gendreau et al., 2001; Renzema & Mayo-Wilson, 2005). Meer recent zijn er echter ook enkele meta-analyses gepubliceerd waaruit wordt geconcludeerd

---

²² Waar in Nederland elektronische controle altijd onderdeel is van reclasseringstoezicht inclusief face-to-facecontact en -begeleiding, kan elektronische controle in het buitenland ook als zelfstandige straf worden uitgevoerd. Bij daders met een laag recidiverisico kan elektronische controle op zichzelf staan, bij daders met een middel tot hoog risico is elektronische controle over het algemeen onderdeel van een toezichtprogramma (Renzema & Mayo-Wilson, 2005).

dat elektronische controle wel recidive vermindert (Belur et al., 2017; Roman et al., 2012). Zo concluderen Roman en collega's (2012) in een meta-analyse waarin zeven studies geïnccludeerd werden, dat elektronische controle over het algemeen effectief is in het verminderen van recidive in vergelijking met de verschillende controlegroepen. De resultaten van de geïnccludeerde studies lopen echter wel uiteen: drie vinden een significant effect van elektronische controle op recidive, terwijl de overige studies geen (significant) effect vinden. Belur en collega's (2020) oordelen dat hun meta-analyse een positief effect van elektronische controle op recidive laat zien. Echter, of dit effect significant is (en dus niet op toeval berust) hangt af van de analysetechniek die is gebruikt om recidive te berekenen. De vijf studies die gebruikmaakten van *hazard ratio's* laten een significant effect zien, maar de veertien studies die gebruikmaakten van proporties van recidive laten geen significant effect zien. De onderzoekers geven geen duidelijke verklaring voor dit verschil in bevindingen. De studies die geïnccludeerd worden in de diverse meta-analyses verschillen qua follow-up periode, soms wordt deze al gestart tijdens de inzet van de elektronische controle en soms pas daarna. Er is geen duidelijk beeld te herkennen in de resultaten van studies die recidive al tijdens versus pas na elektronische controle meten. In een onderzoek waarin specifiek gekeken werd naar de invloed van elektronische controle op de recidive *ten tijde van* de periode van toezicht bleek echter wel dat deze lager ligt indien er sprake is van elektronische controle (Padgett, Bales & Blomberg, 2006). Tot slot is het belangrijk om op te merken dat de studies in de meta-analyses ook wat betreft andere kenmerken dan de follow-up periode vaak zeer heterogeen zijn. Studies verschillen bijvoorbeeld wat betreft het onderzoeksdesign (quasi-experimenteel of gerandomiseerd experiment), controlegroep (vaak toezicht zonder elektronische controle, maar bijvoorbeeld ook werkstraf of detentie), en de recidivemaat (zoals nieuwe arrestatie, veroordeling of detentie). Deze verschillen in aanpak kunnen een verklaring zijn voor de inconsistente bevindingen.

De combinatie van toezicht en andere sancties, zoals het uitvoeren van een werkstraf of deelnemen aan een gedragsinterventie, heeft gemengde resultaten laten zien. Een onderzoek waarin gekeken werd naar een combinatie tussen het uitvoeren van een werkstraf en toezicht heeft in Engeland gunstige resultaten laten zien (HM Inspectorate of Probation, 2006). Een overzichtsstudie waarin de uitkomsten van meerdere meta-analyses die zich richten op justitiële interventies samengevat werden, liet zien dat onder andere cognitieve gedragstherapie, arbeidstoeleiding en gezinsbegeleiding effectief zijn (Lipsey & Cullen, 2007). Dit soort programma's kunnen ingezet worden als gedragsinterventie tijdens het toezicht. Uit een studie die Engelse onderzoek naar de inzet van gedragsinterventies tijdens het toezicht samenvat, blijkt over het algemeen echter niet dat daders die in het kader van toezicht aan diverse gedragsinterventies hebben deelgenomen, minder recidiveerden dan daders die wel onder toezicht stonden maar niet deelnamen aan een gedragsinterventie (Hollin et al., 2004). De daders die de gedragsinterventie voltooiden, hadden echter wel een significant lagere kans op recidive. Dit gold vooral voor de groep daders waarbij de gedragsinterventie aansloot op het vooraf ingeschatte recidiverisico van de dader. Als reden waarom het toepassen van groepsgerichte gedragsinterventies zelden geleid heeft tot een recidivereductie wordt ook wel aangedragen dat de effectiviteit van toezicht meer afhangt van het individuele contact met de toezichthouder dan van het al dan niet volgen van een groepsprogramma (Raynor, 2018). Diverse onderzoeken hebben aangetoond dat de vaardigheden en training van de toezichthouder van belang zijn voor de kans op recidive na het toezicht (Chadwick, Dewolf & Serin, 2015).

Het eerdere onderzoek wijst uit dat toezicht waarbij de nadruk vooral ligt op controle niet leidt tot minder recidive. De resultaten wat betreft elektronisch controle lopen uiteen. Toezicht in de vorm van begeleiding of behandeling lijkt wel samen te hangen met minder recidive, al hoewel er ook studies zijn die geen effect vinden. Of deelname aan gedragsinterventies recidive kunnen verminderen is niet duidelijk omdat de resultaten van eerder onderzoek uiteen lopen. In het merendeel van het eerder verrichte onderzoek wordt geen onderscheid gemaakt naar de samenhang tussen uitvoeringskenmerken en de recidive tijdens en na reclasseringstoezicht, dus het is niet bekend of sommige uitvoeringskenmerken alleen samenhangen met recidive tijdens of na toezicht of dat de samenhang opgaat voor zowel recidive tijdens als na toezicht.

1.3 Huidig onderzoek

Het huidige onderzoek vormt in twee opzichten een aanvulling op het eerder in Nederland verrichte recidiveonderzoek naar justitiabelen die onder toezicht stonden van de reclassering. Ten eerste, zowel de recidive tijdens als de recidive na toezicht wordt bestudeerd. Ten tweede, in dit onderzoek worden meerdere uitvoeringskenmerken van het toezicht betrokken voor een grote groep onder toezicht gestelden. Op basis van de besproken theorieën en het eerder onderzoek wordt van diverse uitvoeringskenmerken een samenhang met recidive verondersteld. Echter, in het huidige onderzoek kunnen niet alle uitvoeringskenmerken die mogelijk van belang zijn, worden meegenomen vanwege beperkingen in de beschikbare data. Zo is er bijvoorbeeld geen kwantitatieve data beschikbaar over de inzet van controlemiddelen (zoals elektronische controle of alcohol- en drugstesten) gedurende de (volledige) onderzoeksperiode en is er geen overzicht van de gebruikte methodes van risicotaxatie bij justitiële ketenpartners. Verder is geen kwantitatieve data beschikbaar over bijvoorbeeld de werkrelatie tussen de toezichthouder en de onder toezicht gestelde of over de vaardigheden en training van de toezichthouder. We beperken ons daarom tot de samenhang tussen recidive en de volgende kenmerken van de uitvoering van het toezicht: het niveau van toezicht (intensiteit), de duur van het toezicht, de opgelegde bijzondere voorwaarden naast de meldplicht, het deelnemen aan een gedragsinterventie of het uitvoeren van een werkstraf gelijktijdig met het toezicht. We gaan hieronder in op de onderzoeksvragen die centraal staan in het huidige onderzoek en de hypothesen die getoetst zullen worden.

1.3.1 Onderzoeksvragen

Voorliggend onderzoek richt zich op de beantwoording van de volgende vragen. We geven per vraag een korte toelichting.

- 1 Wat zijn de kenmerken van het toezicht van reclassenten waarvan het toezicht in 2013 is gestart?

Voor dit onderzoek zijn personen geselecteerd waarvan in 2013 het toezicht bij een van de drie reclasseringsorganisaties voor volwassenenreclassering is gestart. Deze personen zijn gevolgd tot en met eind 2017. Dit betekent dat alle personen in het onderzoek minimaal vier jaar gevolgd zijn. De duur en de inhoud van de periode van toezicht verschilt per reclassent. Er is zowel gekeken naar kenmerken van de uitvoering van het toezicht (de duur van het toezicht, het toezichtniveau en de opgelegde bijzondere voorwaarden) als algemene kenmerken van het toezicht (zoals de reclasseringsorganisatie waarbij het toezicht is uitgevoerd, het justitieel kader waarbinnen het toezicht plaatsvindt, en de wijze van beëindiging van het

toezicht). Hiermee wordt meer duidelijk over hoe een toezichtstraject in de praktijk vorm wordt gegeven.

- 2 In hoeverre wordt er gerecidiveerd tijdens en na de periode van toezicht?
  - a In welke mate is er sprake van algemene en zeer ernstige recidive tijdens en na de periode van toezicht?
  - b Van welk soort delicten is sprake tijdens en na de periode van toezicht?
  - c Hoe ontwikkelt de kans op algemene of zeer ernstige recidive tijdens en na het toezicht zich over de tijd?
  - d Is er een grotere kans op algemene of zeer ernstige recidive na het toezicht als er ook sprake was van algemene of zeer ernstige recidive tijdens het toezicht?

In het huidige onderzoek willen we nagaan in welke mate er gerecidiveerd wordt tijdens en na de periode van toezicht en hoe de recidive tijdens en na het toezicht zich ontwikkelt over de tijd. Recidive wordt in het huidige onderzoek geoperationaaliseerd als 'een delict dat leidt tot een nieuwe strafzaak'. Voor het berekenen van de recidive tijdens en na het toezicht zou het handig zijn als iedereen vanaf hetzelfde moment even lang onder toezicht zou staan. Vervolgens start dan direct daarna een periode waarin een persoon niet meer onder toezicht staat. Over deze beide periodes zouden we vervolgens de mate van recidive kunnen vaststellen. Echter, de praktijk is weerbarstiger. De periode van toezicht start niet steeds op hetzelfde moment én duurt niet voor iedereen even lang waardoor ook de periode na het toezicht niet voor iedereen op hetzelfde moment begint en men gedurende deze periode niet even lang gevolgd kan worden. Bovendien kan de periode van toezicht tussendoor onderbroken worden. Zo kunnen personen tijdens een toezichtperiode in detentie komen, bijvoorbeeld vanwege recidive of het overtreden van een bijzondere voorwaarde. Ook is het mogelijk dat reclassenten vanwege ernstige psychische problemen tijdelijk worden opgenomen in een forensische zorginstelling. De periode na het toezicht kan ook onderbroken worden door periodes van detentie. Dit kan gebeuren naar aanleiding van een nieuw delict, maar het is ook mogelijk dat de periode van toezicht voortijdig negatief beëindigd wordt (oftewel het toezicht wordt dan afgebroken omdat er sprake is van het overtreden van één van de voorwaarden) en de ex-onder toezicht gestelde op enig moment in de periode daarna de voorwaardelijke straf moet uitzitten. De mogelijkheid bestaat voorts dat een persoon tijdens de onderzochte periode overlijdt waardoor er geen kans meer is op recidive.²³ Indien geen rekening wordt gehouden met verschillen in de observatieduur kan de recidivemeting een vertekend beeld opleveren. Een manier om deze bias te vermijden is door gebruik te maken van multistate survivalanalyse (Putter, Fiocco, & Geskus, 2007; Wreede, Fiocco, & Putter, 2010). In een multistate model kunnen diverse fases (zoals toezicht, incapacitatie, vrijheid) opgenomen worden en kan er dus rekening worden gehouden met veranderingen in de fase waarin men zich bevindt. Met multistate survivalmodellen kijken we zowel naar de eerste recidive tijdens toezicht als naar de eerste recidive na toezicht, en naar de eventuele invloed die recidive tijdens toezicht heeft op de recidive na toezicht.

- 3 Welke uitvoeringskenmerken van het toezicht hangen samen met recidive tijdens en na toezicht?

---

²³ Het is ook mogelijk dat een persoon (tijdelijk) naar het buitenland verhuist. Aangezien we alleen veroordelingen voor delicten gepleegd in Nederland kunnen meten, is men tijdens de periode waarin men in het buitenland verblijft dus niet *at risk* om een recidivedelict te plegen. Er is echter geen informatie beschikbaar over welke personen in het huidige onderzoek nog in Nederland verblijven en dus kunnen we hier geen rekening mee houden. Op deze beperking komen we in het laatste hoofdstuk terug.

Er wordt gekeken naar de relatie tussen algemene recidive en de volgende kenmerken van de uitvoering van het toezicht: het niveau van toezicht (intensiteit), de duur van het toezicht, de opgelegde aanvullende bijzondere voorwaarden bij het toezicht en het gelijktijdig aan het toezicht deelnemen aan een gedragsinterventie of uitvoeren van een werkstraf. Hierbij controleren we voor demografische kenmerken (zoals geslacht en leeftijd) en kenmerken van het strafrechtelijke verleden (bijvoorbeeld het aantal eerdere delicten). Van deze kenmerken is uit eerder onderzoek bekend dat zij samenhangen met de recidive van ex-onder toezicht gestelden (Zebel, Alberda & Wartna, 2014; Weijters et al., 2019). Aangezien we een multi-state analysemodel gebruiken, wordt in deze analyse tevens rekening gehouden met periodes waarin men niet in de gelegenheid is om te recidiveren tijdens of na het toezicht, bijvoorbeeld als men in detentie of intramurale forensische zorg verblijft. We bekijken eerst welke uitvoeringskenmerken samenhangen met de recidive tijdens het reclasseringstoezicht. Vervolgens wordt gekeken welke uitvoeringskenmerken samenhangen met recidive in de periode na het toezicht.

1.3.2 Hypothesen

Om de koppeling tussen de potentiële mechanismen die de mate van recidive tijdens en na het toezicht zouden kunnen verklaren en de resultaten te vergemakkelijken, hebben we op basis van de drie eerder besproken theorieën (afschrikking, rehabilitatie en handavingsparadox) enkele hypothesen opgesteld die betrekking hebben op de beantwoording van de tweede en derde onderzoeksvraag.

Wat betreft de tweede onderzoeksvraag (in hoeverre wordt er gerecidiveerd tijdens en na de periode van toezicht?) zijn verschillende (concurrerende) hypothesen opgesteld. Op basis van de afschrikkingstheorie wordt verwacht dat *de recidive tijdens het toezicht lager ligt dan de recidive na het toezicht (hypothese 1a)*. Immers, zodra de periode van toezicht is afgelopen, is er geen sprake meer van een mogelijke tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke straf.²⁴ Daarnaast is er na de periode van toezicht geen sprake meer van de inzet van controlemiddelen om erop toe te zien dat de onder toezicht gestelde zich aan de voorwaarden van het toezicht houdt. Een onder toezicht gestelde zou de kans op ontdekking van een delict en een daaropvolgende straf daarom als groter kunnen inschatten tijdens de periode van toezicht en hierdoor afgeschrikt worden gedurende de periode van toezicht. Op basis van theorieën gericht op rehabilitatie wordt echter verwacht dat *de kans op recidive met name hoog ligt direct na de start van het toezicht, terwijl deze kans in de periode daarna afneemt en ook na het toezicht lager ligt (hypothese 1b)*. Kort na de start van het toezicht wordt er hoogstens een gering effect van toezicht verwacht omdat iemand wellicht wel merkt dat hij of zij hulp gaat krijgen maar het nog enige tijd duurt voordat de problemen of persoonlijke doelen van een dader bij de reclassering bekend zijn én er gewerkt kan worden aan de gewenste uitkomsten. Na afronding van het toezicht zou het risico op recidive lager kunnen liggen, omdat succesvol gewerkt is aan de problematiek die de kans op recidive verhoogt. Vandaar dat op basis van de rehabilitatietheorie verwacht wordt dat de kans op recidive tijdens het toezicht (en dan met name aan het begin van de toezichtperiode) hoger is dan na de periode van toezicht. Vanuit de handavingsparadox wordt verwacht *dat er met name een grotere kans is op een eerste algemeen recidivedelict (dat leidt tot een strafzaak) gepleegd tijdens het toezicht dan na het toezicht en dat dit in mindere*

---

²⁴ Alleen als er sprake is van een positief voortijdige beëindiging van het toezicht is de algemene voorwaarde (geen delict plegen anders wordt voorwaardelijke straf uitgevoerd) nog wel van toepassing na het voortijdig beëindigen tot aan het moment dat oorspronkelijk het toezicht beëindigd zou worden.

mate het geval is bij zeer ernstige recidive (hypothese 1c). We verwachten dat de handavingsparadox vooral een rol speelt bij recidive in het algemeen omdat deze uitkomstmaat veel delicten betreft waarbij de aangiftebereidheid en ophelderingspercentage niet hoog is en de kans op 'ontdekking' van het delict dan groter is ten tijde van het toezicht. De handavingsparadox speelt in theorie een minder grote rol bij de zeer ernstige recidive omdat de aangiftebereidheid en ophelderingspercentages over het geheel genomen bij deze delicten hoger ligt dan bij delicten in het algemeen (Goudriaan, Nieuwebeerta & Wittebrood, 2005; Smit & Kessels, 2020; Van der Weijer & Bernasco, 2016).

Voor de derde onderzoeksvraag (welke uitvoeringskenmerken van het toezicht hangen samen met recidive tijdens en na toezicht?) zijn ook verschillende hypothesen opgesteld. Wat betreft het niveau van toezicht (de intensiteit) wordt op basis van de afschrikkingstheorie verwacht dat *periodes waarin sprake is van een hoger niveau van toezicht samenhangen met een lagere kans op recidive tijdens het toezicht (hypothese 2a)*. Immers als er sprake is van een hogere contactfrequentie heeft de justitiabele wellicht het idee dat hij of zij meer in de gaten wordt gehouden en dat er een grotere kans is dat eventuele delicten opgemerkt zullen worden. Dit zou onder toezicht gestelden ervan kunnen weerhouden om een delict te plegen. Het is weliswaar zo dat een hoger toezichtniveau wordt opgelegd aan daders waarvan het recidiverisico hoger wordt ingeschat. Echter, omdat in de analyses gecontroleerd wordt voor diverse achtergrondkenmerken waarvan bekend is dat ze samenhangen met de recidive van ex-onder toezicht gestelden, kan alsnog verwacht worden dat een hoger niveau van toezicht samenhangt met een lager risico op recidive tijdens toezicht. De rehabilitatietheorie gaat er vanuit dat het *toezichtniveau niet samenhangt met het risico op recidive tijdens én na het toezicht (hypothese 2b)*. Deze theorie gaat er namelijk vanuit dat de intensiteit van het toezicht en de mate van begeleiding wordt aangepast aan het ingeschatte risico dat een dader weer opnieuw een delict pleegt. Het laagste niveau van toezicht zal worden ingezet bij daders waarvan men verwacht dat de kans dat zij opnieuw een delict plegen laag is. Een hoog niveau van toezicht juist bij daders met een hoog risico op recidive. Aangezien in de analyses gecontroleerd wordt voor achtergrondkenmerken die van invloed zijn op het recidiverisico, wordt verwacht dat het niveau van toezicht geen extra bijdrage levert aan de voorspelling van het risico van recidive tijdens of na het toezicht.

Op basis van de rehabilitatietheorie wordt verwacht dat *een langere duur van het toezicht samenhangt met een lagere kans op recidive na het toezicht (hypothese 3)*. Een langere periode van toezicht biedt namelijk meer tijd voor begeleiding van de reclassering waardoor het risico op recidive na een langere periode van toezicht lager zou kunnen zijn dan na een kortere periode van toezicht.

We verwachten verder dat *de volgende bijzondere voorwaarden samenhangen met een lagere kans op recidive tijdens het toezicht: locatiegebod, behandelverplichting, locatieverbod, contactverbod, en alcohol- en drugsverbod (hypothese 4a)*.²⁵ Het is hierbij lastig om onderscheid te maken tussen de mechanismes afschrikking en rehabilitatie omdat met deze bijzondere voorwaarden niet alleen vorm wordt gegeven aan risicomanagement, maar ook invulling aan gedragsverandering (Poort,

---

²⁵ Van de bijzondere voorwaarden opname in een zorginstelling en begeleid wonen of maatschappelijke omvang zou ook een verband met recidive tijdens het toezicht verwacht kunnen worden. Echter, omdat periodes die intramuraal in de forensische zorg worden doorgebracht worden uitgesloten in de recidivemeting (vanwege de incapaciterende werking van dergelijke verblijven) kan deze samenhang dus niet volledig getoetst worden. Vandaar dat we besloten hebben geen hypothese over de samenhang tussen deze bijzondere voorwaarden en de recidive tijdens op te stellen.

2009). Door middel van afschrikking (door de inzet van controlemiddelen en de dreiging met de voorwaardelijke straf) kan afgedwongen worden dat deze voorwaarden (beter) nageleefd worden. Als een onder toezicht gestelde zich als gevolg van controle inderdaad houdt aan het locatiegebod (wat inhoudt dat men minimaal in de nachtelijke uren thuis is), een behandeling volgt, niet meer op een locatie komt waar de kans op een nieuw delict groot is, geen contact meer heeft met een eerder slachtoffer of criminele vrienden, of geen alcohol en/of drugs meer gebruikt, dan kan dit een belangrijke structurerende werking hebben op zijn of haar leven (Poort, 2009). Hierdoor is het mogelijk dat men minder in de gelegenheid of in de verleiding komt om tijdens het toezicht delicten te plegen. Tegelijkertijd is het de bedoeling dat onder toezicht gestelden met deze bijzondere voorwaarden tijdens het toezicht geleerd wordt hoe men een normaal dag-en-nachtritme op kan bouwen, hoe een bepaalde stoornis kan worden beheerst en hoe de verleiding kan worden weerstaan om bijvoorbeeld bepaalde locaties of personen op te zoeken of alcohol en/of drugs te gebruiken. Als een gedragsverandering stand houdt in de periode na het toezicht (wanneer in principe geen sprake meer is van reclasseringsbemoedienis) dan kan een bepaalde bijzondere voorwaarde dus ook na het toezicht de kans op recidive verlagen. Vanuit de rehabilitatietheorie wordt daarom ook verwacht dat *de volgende bijzondere voorwaarden samenhangen met minder recidive na het toezicht: locatiegebod, behandelverplichting, locatieverbod, contactverbod, en alcohol- en drugsverbod, en verblijf in zorginstelling (hypothese 4b)*.²⁶ Geredeneerd vanuit de handavingsparadox verwachten we dat *de bijzondere voorwaarden locatiegebod, locatieverbod en het contactverbod juist samenhangen met een grotere kans op het plegen van een delict (dat leidt tot een strafzaak) tijdens het toezicht (hypothese 4c)*. Bij de handhaving van deze bijzondere voorwaarden kan de politie ook een rol spelen waardoor er tijdens de looptijd van deze bijzondere voorwaarden meer op de betreffende personen gelet wordt en er dus een grotere kans is dat delicten worden ontdekt. Voorts is het mogelijk dat bij een locatiegebod of locatieverbod elektronische controle wordt ingezet. Indien de onder toezicht gestelde een gebiedsverbod overtreedt en er sprake is van een te beschermen slachtoffer wordt de politie ingeschakeld (Rap, Boone & Kooijman, 2017). Ook wanneer de elektronische enkelband niet tijdig wordt opgeladen gaat er een signaal naar de regiekamer en volgt actie (www.reclassering.nl/over-de-reclassering/wat-wij-doen/elektronische-monitoring).

Tot slot wordt verwacht dat *indien de justitiabele tegelijkertijd met het toezicht deelneemt aan een gedragsinterventie of een werkstraf moet uitvoeren, er ook minder risico is op recidive tijdens én na het toezicht dan wanneer er geen sprake was van een gedragsinterventie of werkstraf (hypothese 5)*. Door het volgen van een gedragsinterventie kunnen bepaalde vaardigheden worden aangeleerd die de kans op een nieuw delict verkleinen. Alhoewel een werkstraf niet principaal gericht is op gedragsverandering kan een werkstraf wel voor werkritme zorgen en leert men om zich aan afspraken te houden. Bovendien is het mogelijk dat de werkmeester signalen doorgeeft aan de toezichthouder, waardoor de toezichthouder gericht begeleiding kan bieden. Vandaar dat we verwachten dat het uitvoeren van een werkstraf tijdens het toezicht samenhangt met minder recidive tijdens en na het toezicht.

---

²⁶ Het verband tussen de bijzondere voorwaarden verblijf in een forensische zorginstelling en begeleid wonen of maatschappelijke omvang kan wel volledig getoetst worden wat betreft de recidive *na* het toezicht. Aangezien verblijf in een zorginstelling betekent dat er ook sprake is van een behandeling van psychische problematiek, verwachten we van deze bijzondere voorwaarde samenhangt met een lager risico op recidive na het toezicht.

1.3.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 gaat nader in op de methoden en analysetechnieken die in het huidige onderzoek worden gehanteerd. Hoofdstuk 3 betreft een beschrijving van de kenmerken van reclasseringstoezicht en de recidive tijdens en na het reclasseringstoezicht. Hoofdstuk 3 gaat voorts in op de samenhang tussen uitvoeringskenmerken van het reclasseringstoezicht en recidive tijdens en na reclasseringstoezicht. Tot slot worden in hoofdstuk 4 de belangrijkste resultaten gerecapituleerd en bediscussieerd.

2 Methode

In dit hoofdstuk beschrijven we de methoden van onderzoek die we gehanteerd hebben in deze studie. Daarbij gaan we in de eerste paragraaf in op de gebruikte databronnen en in de tweede paragraaf staat de onderzoeksgroep centraal. In paragraaf 2.3 wordt de operationalisering van de belangrijkste concepten besproken. Tot slot wordt in paragraaf 2.4 ingegaan op multistate survivalanalyse.

2.1 Data

In het huidige onderzoek worden verschillende databronnen, afkomstig van diverse organisaties, met elkaar gecombineerd. Hieronder volgt een korte beschrijving van de databronnen die gebruikt worden. Tot slot gaan we in op de wijze waarop we omgegaan zijn met privacygevoelige gegevens en de wijze waarop deze databronnen aan elkaar gekoppeld zijn

2.1.1 3RO-data

In de onderhavige studie zijn twee soorten gegevens van de 3RO gebruikt. De 3RO houden in het Integraal Reclassering Informatiesysteem (IRIS) de toezichtopdrachten bij die door RN, het LdH en de SVG worden uitgevoerd. Het IRIS bevat verder informatie over de strafrechtelijke titel, het parketnummer van de strafzaak, de mate van voltooiing en de bijzondere voorwaarden behorend bij de toezichtopdracht. Naast gegevens over toezichtopdrachten bevat het IRIS ook informatie over werkstraffen en gedragsinterventies die uitgevoerd worden door of namens de 3RO. In jaarlijkse productiebestanden houdt de 3RO per maand bij hoeveel dagen een persoon onder toezichtniveau één, twee of drie heeft gestaan. In deze bestanden staat ook hoeveel dagen er geen toezicht werd gedeclareerd, bijvoorbeeld omdat de onder toezicht gestelde in detentie verbleef.

2.1.2 DJI-data

In de huidige studie worden diverse databronnen van de DJI gebruikt. In het jeugdvolsysteem (JVS) en Tulp-GW registreert de DJI welke personen ingesloten werden in een justitiële jeugdinrichting of penitentiaire inrichting.²⁷ Van alle personen die in detentie verbleven, wordt de datum van in- en uitstroom geregistreerd. Ook het gedeelte van de detentie dat men doorbracht in een politiecel of in voorlopige hechtenis wordt bijgehouden. Daarnaast staan in deze registratiesystemen de parketnummers van de strafzaken op grond waarvan iemand in detentie verblijft. Uit de registratiebestanden van de DJI is het onderzoeks-databestand *Time in Prison* (TIP) afgeleid dat de begin- en einddata van alle geregistreerde detentieperiodes bevat. In het geval er tijdens detentie sprake was van een extramuraal verblijf, bijvoorbeeld in het geval van een penitentiair programma, dan zijn deze periodes van de detentieperiode afgehaald.

---

²⁷ Jongvolwassenen onder toezicht gestelden (18 tot 23 jaar) kunnen in het kader van het adolescentenstrafrecht veroordeeld worden tot jeugddetentie, vandaar dat we ook data over verblijven in een JJI (die geregistreerd worden in het JVS) in dit onderzoek betrekken.

Het type forensische zorg waar een persoon mee te maken kreeg, wordt door de DJI in aparte facturatiesystemen bijgehouden, namelijk het Realisatie en Patiëntenstromen DForZo (RePaD) en het Facturatie Controle Systeem (FCS). RePaD is de voorloper van het FCS. In de beide bestanden staan facturaties voor diverse typen forensische zorg (klinische behandeling, verblijf met behandeling of begeleiding, en ambulante zorg). In het huidige onderzoek worden gegevens over de intramurale forensische zorg betrokken. Vooral in het FCS is er sprake van facturatievertraging waardoor het mogelijk is dat nog niet alle forensische zorg in de periode tot en met eind 2017 in de bestanden is opgenomen. Voor meer informatie over de databronnen waarin de forensische zorg is bijgehouden, zie het rapport van Drieschner en collega's (2018).

2.1.3 OBJD

De OBJD is een gepseudonimiseerde²⁸ versie van het Justitieel Documentatiesysteem (JDS) en is uitsluitend bedoeld voor wetenschappelijk onderzoek (Wartna, Blom & Tollenaar, 2011). In de OBJD zijn persoonsgebonden gegevens opgenomen over de aard en afdoening van alle misdrijven en een aantal overtredingen die na 1996 door de rechterlijke macht of andere hiertoe gemachtigde instellingen in behandeling zijn genomen. Van elke strafzaak is geregistreerd wanneer en bij welk parket de zaak werd aangemeld, om welke delicten het ging en hoe en door welke instantie de zaak is afgedaan. Het gebruik van de OBJD impliceert dat alleen de criminaliteit die onder de aandacht komt van het OM met het onderzoek in kaart wordt gebracht. Delicten en daders die niet worden opgespoord en niet aan het OM worden doorgegeven, blijven buiten beschouwing. Dit geldt eveneens voor de recidive: alleen recidivedelicten die zijn opgespoord en worden vervolgd door het OM worden in kaart gebracht. In het huidige onderzoek zijn gegevens gebruikt uit de OBJD tot en met juni 2019.

2.1.4 Privacy

Om de privacy van de personen in de onderzoeksgroep te waarborgen zijn de volgende stappen gezet. De databestanden die de WODC-recidivemonitor van de 3RO en de DJI ontvangt, worden meteen na binnenkomst versleuteld zodat de meest privacygevoelige gegevens niet meer herleidbaar zijn tot personen. Dit betekent dat naamsgegevens, het geboorteland van een persoon, parketnummers en identificatienummers, zoals het strafrechtketennummer (SKN) en het cliëntnummer van de 3RO, versleuteld worden. Vervolgens is op basis van de versleutelde persoonsgegevens een SJDS-nummer²⁹ bij de personen in het onderzoek gezocht, zodat een koppeling tussen de datasystemen van diverse organisaties gemaakt kon worden.

2.1.5 Koppeling databestanden

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, zijn de hierboven beschreven databestanden aan elkaar gekoppeld. Als eerste hebben we gekeken welke toezicht-opdrachten die in het IRIS geregistreerd werden met elkaar in tijd overlappen. Aan de hand van deze informatie hebben we de instroomdatum en uitstroomdatum van de periodes van toezicht bepaald. Op deze manier is een bestand gecreëerd met

---

²⁸ Dit wil zeggen dat identificerende gegevens (bijvoorbeeld parketnummers) middels een versleutelingsprocedure zijn veranderd.

²⁹ Dat is een versleuteld jds-nummer.

maanden waarin personen onder toezicht stonden. Aan dit bestand hebben we de productiebestanden van de reclassering gekoppeld. Na koppeling bleek dat van een klein deel van de personen waarvan het IRIS aangaf dat er sprake was van een uitgevoerde toezichtsoopdracht niet in de productiebestanden voorkwamen (<1%). Deze personen worden niet meegenomen in dit onderzoek. Verder was er bij 5% van de maanden sprake van verlate registratie. Het aantal dagen dat men onder een bepaald niveau van toezicht stond of juist dat men niet onder toezicht stond, werd dan in een latere maand geregistreerd.

Om het aantal dagen dat een persoon onder toezicht stond naar de juiste maanden te kunnen verplaatsen, hebben we een koppeling gemaakt met het TIP databestand. Door informatie over detentieperiodes toe te voegen, kon worden voorkomen dat de maanden waarin men in detentie verbleef ook werden aangevuld met dagen toezicht. Vervolgens hebben we de ontbrekende maanden aangevuld met informatie uit de maand van registratie. Hierbij hebben we ervoor gekozen om de dagen waarin toezicht werd gedeclareerd zo veel mogelijk naar voren te schuiven mits er geen sprake was van detentie in de betreffende maand. De dagen waarin geen toezicht werd gehouden zijn zo veel mogelijk naar het einde van de toezichtsperiode verschoven omdat uit de overige data blijkt dat overwegend aan het einde van de toezichtsperiode sprake is van dagen waarin geen toezicht gedeclareerd werd.

Na het aanvullen van maanden waarin geen toezicht werd geregistreerd uit maanden die later geregistreerd zijn, hebben we gekeken naar discrepanties tussen data afkomstig van de DJI en de 3RO. Het is bekend dat de extramurale verblijven aan het einde van de detentieperiode niet altijd goed in de DJI data te herkennen zijn. Daarom konden deze niet van het verblijf in detentie worden afgehaald. Het is daarom mogelijk dat de start van een toezicht (bijvoorbeeld in het kader van een penitentiaal programma of een voorlopige invrijheidsstelling) overlapt met het einde van de detentieperiode. In een klein aantal maanden bleek dit het geval te zijn (<1% van het totale aantal maanden). In deze gevallen hebben we de detentieperiode ingekort tot aan de dag dat sprake was van het eerste *face-to-face* contact tussen de onder toezicht gestelde en de reclasseringsmedewerker. Voorts kan er ook sprake zijn van een verblijf in detentie tijdens de toezichtsperiode. In 8% van de maanden waarin men onder toezicht stond, was er op enig moment ook sprake van detentie. In de helft hiervan verbleef men volgens de TIP-tabel de hele maand in detentie. Uit de productiebestanden bleek dat in het merendeel van deze maanden (74%) inderdaad geen toezicht gedeclareerd is. Echter, er is ook een substantieel aantal maanden waarin de registratie van de DJI aangeeft dat een persoon in de gevangenis verblijft en de 3RO data aangeeft dat er sprake was van toezicht. Een analyse van een tiental dossiers bij de 3RO wees uit dat in de meeste gevallen er in deze periodes geen *face-to-face* contactmomenten zijn geweest tussen toezichthouder en cliënt. Het is dan dus mogelijk dat men in detentie verbleef. We hebben er daarom voor gekozen om de periodes van toezicht waarin men volgens de DJI data in detentie verbleef, te rekenen als periodes waarin men in detentie verbleef.

Vervolgens hebben we dit bestand op basis van het SJDS-nummer gekoppeld aan de facturatiebestanden waarin de forensische zorg is gedeclareerd. De periodes van forensische zorg kunnen overlappen met zowel periodes van toezicht als periodes waarin men in detentie verbleef. De toezichtperiodes waarin men intramurale forensische zorg kreeg, zijn gerekend tot de periodes waarin men in de forensische zorg verblijft. Wanneer men intramurale forensische zorg ontvangt en tegelijkertijd in detentie verblijft (bijvoorbeeld in het geval van verblijf in een penitentiaal psychiatrisch centrum) dan werd de periode gerekend tot een verblijf in detentie.

Tot slot is een koppeling gemaakt met de OBJD. Deze database wordt door het WODC beheerd en is beschikbaar voor recidiveonderzoek. Persoonsgegevens in de OBJD worden direct na binnenkomst door het WODC versleuteld zodat (in)directe herkenning uitgesloten is. Het eerder beschreven databestand en de OBJD zijn gekoppeld op basis van het SJDS-nummer. Van 99,9% van de onder toezicht gestelden waarover de 3RO informatie heeft verstrekt, kon informatie in de OBJD worden gevonden. De personen die niet gekoppeld konden worden aan de OBJD zijn niet verder meegenomen in het huidige onderzoek.

2.2 Onderzoeksgroep

Voor dit onderzoek zijn personen geselecteerd die in 2013 gestart zijn met toezicht bij één van de drie reclasseringsorganisaties (N=10.798). Alle personen in dit onderzoek hadden te maken met de volwassenenreclassering. Toezichtopdrachten die volgens de registratie van de 3RO niet daadwerkelijk zijn gestart, zijn hierbij buiten beschouwing gelaten. Dit geldt ook voor toezichtopdrachten waarbij geen eerste face-to-facecontact staat geregistreerd en toezichtopdrachten waarvan de begindatum hetzelfde is als de einddatum. Personen die onder toezicht stonden, maar waarvan de gehele toezichtperiode niet voorkomt in de productiebestanden, zijn verwijderd uit de onderzoeksgroep (N=5). Verder zijn personen die niet geïdentificeerd konden worden in de OBJD uit de onderzoeksgroep verwijderd (N=14). In totaal bestaat de onderzoeksgroep uit 10.779 personen.

In tabel 1 staan een aantal demografische kenmerken en kenmerken van de criminale carrière van de onderzoeksgroep weergegeven. Van de onderzoeksgroep was 90% man. De gemiddelde leeftijd waarop men start met het toezicht is 34 jaar. Bijna drie kwart van de onderzoeksgroep is geboren in Nederland (73%). Een groot gedeelte kwam onder toezicht te staan naar aanleiding van een gewelddelict (39%), een vermogensdelict zonder geweld (25%) of een vermogensdelict met geweld (12%). Het delict van de uitgangzaak met de zwaarste strafdreiging betrof vrijwel altijd een ernstig of een zeer ernstig delict (97%; voor de definitie van de ernstcategoriën van delicten zie paragraaf 2.4.1). Bij ongeveer een derde van de personen vormde een zeer ernstig delict de aanleiding voor de start van het toezicht. In bijna de helft van de uitgangszaken is een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf opgelegd (45%). Dat betekent dat men voorafgaande aan het toezicht enige tijd in detentie heeft doorgebracht. Bijna 90% van de onderzoeksgroep is al een keer eerder veroordeeld door de rechter of had al een eerdere zaak die werd afgedaan door het OM. Ongeveer de helft van de onderzoeksgroep heeft al meer dan vijf eerdere strafzaken voorafgaand aan de strafzaak waarvoor men onder toezicht werd gesteld. Verder was ongeveer de helft van de onderzoeksgroep minderjarig ten tijde van de eerste strafzaak (45%).

De onderzoeksgroep in het huidige onderzoek verschilt van de uitstroomcohorten van ex-onder toezicht gestelden die in het standaard onderzoek van de recidivemonitor worden meegenomen doordat de huidige onderzoeksgroep geselecteerd is op basis van het begin van het toezicht in plaats van het einde van het toezicht. Desondanks komt de huidige onderzoeksgroep qua achtergrondkenmerken sterk overeen met de meer recente uitstroomcohorten in het standaard recidiveonderzoek (zie Weijters et al., 2019).

Tabel 1 Achtergronden personen die gestart zijn met een toezicht in 2013^a

	N	%
Sekse		
Man	9.659	90
Vrouw	1.120	10
Leeftijd bij start toezicht		
	M=34	
Tot 20 jaar	827	8
20-24 jaar	2.136	20
25-29 jaar	1.631	15
30-39 jaar	2.569	24
40-49 jaar	2.243	21
50 jaar of ouder	1.373	13
Geboorteland		
Nederland	7.899	73
Marokko	379	4
Nederlandse Antillen/Aruba	635	6
Suriname	531	5
Turkije	207	2
Overig westers	424	4
Overig niet-westers	696	6
Type delict uitgangzaak^b		
Geweld	3.915	39
Zeden	574	6
Vermogen met geweld	1.187	12
Vermogen zonder geweld	2.542	25
Vernieling, lichte agressie en openbare orde	747	7
Drugs	798	8
Verkeer en overig	214	2
Ernst delict uitgangzaak^b		
Geen ernstig of zeer ernstig delict	313	3
Ernstig delict uitgangzaak ^c	6.793	68
Zeer ernstig delict uitgangzaak ^d	2.890	29
Onvoorwaardelijke vrijheidsstraf in uitgangzaak^b		
Nee	5.504	55
Ja	4.492	45
Strafrechtelijk verleden		
	M=10	
Geen eerdere contacten	1.451	13
1-2 eerdere contacten	2.175	20
3-4 eerdere contacten	1.594	15
5-10 eerdere contacten	2.686	25
11-19 eerdere contacten	1.461	14
20 of meer eerdere contacten	1.412	13
Leeftijd 1e strafzaak		
	M=22	
12-17 jaar	4.843	45
18-24 jaar	3.101	29
25-29 jaar	849	8
30-39 jaar	965	9
40-49 jaar	635	6
50 jaar of ouder	364	3

Noot: N = aantal personen; m = gemiddelde. De percentages in deze tabel hebben betrekking op de personen waarvan de achtergrondkenmerken bekend zijn en dus niet op de missings.

^a Bij meer dan één toezichttrajecten binnen 2013, is het eerste traject als uitgangpunt gekozen.

^b Bij 790 personen (7% van de totale onderzoeksgroep) is geen uitgangzaak bekend.

^c Strafdreiging $\geq$ 4 jaar of het betreft een delict waar voorlopige hechtenis voor kan worden opgelegd.

^d Strafdreiging $\geq$ 8 jaar.

2.3 Operationalisering

In deze paragraaf wordt de operationalisering van een aantal belangrijke variabelen in dit onderzoek beschreven, namelijk: toezichtskenmerken, incapacitatie en recidive.

2.3.1 Toezichtkenmerken

De kenmerken van reclasseringstoezicht waar in dit onderzoek naar wordt gekeken zijn: de partnerorganisatie waar het toezicht is uitgevoerd, het justitiële kader van het toezicht, de wijze waarop het toezicht beëindigd wordt, de duur van het toezicht, de toezichtniveau(s) gedurende de looptijd van het toezicht, aanvullende bijzondere voorwaarden bij het toezicht, en het gelijktijdig deelnemen aan een gedragsinterventie of uitvoeren van een werkstraf. Deze laatste vier kenmerken worden bovendien tot de uitvoeringskenmerken van het toezicht gerekend.

De definitie van deze kenmerken wordt hieronder nader toegelicht. De *partnerorganisatie* betreft de organisatie waar de eerste opdracht werd uitgevoerd, dit kan RN, de SVG of het LJ&R betreffen. Wanneer iemand al bij een organisatie onder toezicht staat, wordt in de regel bij een volgende opdracht weer voor dezelfde organisatie gekozen. Het *justitiële kader van het toezicht* wordt beschreven aan de hand van het justitiële kader van de eerste opdracht binnen het toezichtstraject. Zo wordt duidelijk wat de strafrechtelijke aanleiding was van de eerste toezichtsoopdracht. We maken onderscheid tussen de volgende justitiële kaders: voorwaardelijke schorsing, sepot, strafbeschikking of transactie; voorwaardelijke veroordeling rechter; detentiefasering of voorwaardelijke invrijheidstelling; vrijheidsbeperkende maatregel (ISD/SOV); vrijheidsbeperkende maatregel (tbs/PIJ/GBM) en overig. De *wijze van beëindiging van het toezicht* is vastgelegd in het IRIS. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de voortijdig negatieve beëindiging (een toezicht wordt voortijdig afgebroken omdat er sprake is van niet naleving van een van de voorwaarden), de voortijdig positieve beëindiging (een toezicht wordt voortijdig afgebroken omdat de reclassering het toezicht niet meer nodig acht) en voltooide toezichten. Wanneer er sprake is van een toezicht bestaande uit meerdere opdrachten dan is gekeken hoe de toezichtsoopdracht die als laatste is afgerond, beëindigd is.

De *duur van het toezicht* wordt bepaald aan de hand van de geregistreerde duur van de toezichten in het IRIS, de productiebestanden, de TIP tabel en de DJI gegevens over intramurale forensische zorg. In het IRIS staan toezichtsoopdrachten geregistreerd. Indien deze in tijd overlappen, zijn deze opdrachten samengevoegd tot één toezichtstraject. In dit onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen de zogenoemde bruto- en nettoduur van het toezichtstraject. De brutoduur van een toezichtstraject wordt gedefinieerd als de periode tussen de start- en einddatum van het toezicht. Hiervoor maken we gebruik van een variabele die de datum van het eerste face-to-facecontact weergeeft en een variabele waarin de einddatum van het toezicht is geregistreerd. De nettoduur wordt gedefinieerd als het aantal maanden dat men daadwerkelijk onder toezicht heeft gestaan. De tussenliggende maanden waarin men niet onder toezicht heeft gestaan, bijvoorbeeld als gevolg van detentie, worden bij de nettoduur van het toezicht niet meegerekend. Uit het gekoppelde databestand blijkt dat er diverse maanden zijn waarin de registratie in het IRIS erop duidt dat er sprake is van toezicht, maar waarin de productiebestanden aangeven dat geen toezicht had plaatsgevonden terwijl de DJI data er niet op duidt dat er sprake was van detentie of intramurale forensische zorg. De vraag is of in de periodes waarin geen toezicht is gedeclareerd er in de praktijk toezicht heeft plaats-

gevonden. Als we kijken naar de *timing* van de periodes waarin geen toezicht is gedeclareerd dan blijkt dit voor te komen aan het begin van de toezichtperiode (6,1%), in het midden van de toezichtperiode (14,4%), maar vooral aan het einde van de toezichtperiode (87,5%).³⁰ Een nadere analyse van vijftien toezichtdossiers liet zien dat er diverse redenen zijn waarom in bepaalde periodes geen toezicht werd gedeclareerd. Zo komt het voor dat het toezicht pas enkele maand(en) na de einddatum (waarvan de onder toezicht gestelde per brief op de hoogte werd gesteld) pas formeel geregistreerd wordt als beëindigd, wanneer men enkele dagen gedetineerd zit er de hele maand geen toezicht wordt geregistreerd, er in de periode waarin men het toezicht voortijdig negatief wil beëindigen maar waarin dit nog niet officieel is goedgekeurd er geen toezicht wordt geregistreerd, er in het geval van een buitenlandse detentie geen toezicht geregistreerd wordt, en er vanwege een herziening van een uitspraak geen toezicht meer gedeclareerd mocht worden maar de cliënt wel op vrijwillige basis nog enkele afspraken had met de toezichthouder. In het merendeel van deze dossiers was er echter geen sprake meer van contact tussen de 3RO en de onder toezicht gestelde. Daarom kiezen we er in het huidige onderzoek voor om de maanden waarin volgens de productiebestanden geen toezicht is gedeclareerd, *niet* mee te rekenen bij de nettoduur van het toezicht.

Per opdracht is in het IRIS vastgelegd welke bijzondere voorwaarden zijn opgelegd. Hierbij is het van belang om op te merken dat een onder toezicht stelling impliciet inhoudt dat men gehouden is aan één bijzondere voorwaarde, namelijk de plicht dat men zich eens in de zoveel tijd bij de reclassering moet melden. Wat betreft de bijzondere voorwaarden gaan we daarom alleen in op de *bijzondere voorwaarden naast de meldplicht*. Hierbij maken we onderscheid tussen een locatiegebod, locatieverbod, contactverbod, drugs- en of alcoholverbod, behandelverplichting, opname in een zorginstelling, opname in een instelling voor begeleid wonen, deelname aan een gedragsinterventie en schadevergoeding. Aangezien een toezichtstraject kan bestaan uit meerdere opdrachten zijn deze variabelen tijdsafhankelijk: de looptijd van een bijzondere voorwaarde hoeft niet per se de volledige duur van het toezichtstraject te betreffen.

Tijdens het toezicht kan er gelijktijdig sprake zijn van de uitvoering van een *werkstraf*. Indien er sprake is van een gelijktijdige werkstraf dan wordt de tijdsafhankelijke dummy werkstraf op 'ja' gezet. Hetzelfde geldt voor de gelijktijdige deelname aan een *gedragsinterventie*. Bij de beschrijving van de toezichtkenmerken gaan we bovendien na aan welke gedragsinterventie is deelgenomen en maken we onderscheid tussen: CoVa; CoVa plus; BORG partnergeweld; Leefstijltraining; Korte leefstijltraining; Werken aan Werk; Alcohol en geweld en overig.³¹

Verder is nagegaan welk deel van de toezichtperiode in welk *toezichtniveau* is doorgebracht. Het toezichtniveau wordt bepaald aan de hand van de informatie in de productiebestanden. Hierin is per maand bijgehouden hoeveel dagen toezichtniveau één, twee of drie gedeclareerd is. Omdat we niet weten op welke dagen in de maand precies sprake is van welk niveau, wordt het toezichtniveau per maand bepaald aan de hand van het grootste aantal dagen dat een niveau is gedeclareerd. Op het moment dat in een bepaalde maand sprake is van een even groot aantal

---

³⁰ Er zijn ook toezichttrajecten waarbij op meerdere tijdstippen sprake is van een periode waarin geen toezicht is gedeclareerd, vandaar dat deze percentages optellen tot boven de 100%.

³¹ De categorie overig bestaat onder andere uit diverse agressietrainingen, een budgetteringscursus en de gedragsinterventies SOLO en RIP stop Relax.

dagen in verschillende toezichtniveaus wordt gekozen voor het hoogste toezichtniveau. We maken in het huidige onderzoek onderscheid tussen personen die nooit onder toezichtniveau 1 stonden, die slechts weinig tijd in toezichtniveau 1 doorbrengen (minder dan 25% van de nettoduur van het toezicht), die een substantieel deel van de tijd in toezichtniveau 1 doorbrengen (25% tot 75% van de nettoduur van het toezicht) en diegene die een zeer groot deel van de tijd in toezichtniveau 1 doorbrengen (meer dan 75% van de nettoduur van het toezicht). Hetzelfde onderscheid is gemaakt voor toezichtniveaus 2 en 3.

2.3.2 Incapacitatie

In het onderzoek wordt gekeken naar twee vormen van incapacitatie, namelijk detentie en intramurale forensische zorg buiten de gevangenis. Een verblijf in een penitentiaire inrichting of justitiële jeugdinrichting (in geval van toepassing van het adolescentenstrafrecht) wordt gerekend tot de tijd in detentie. Forensische zorg is zorg die wordt geboden aan justitiabelen terwijl zij een forensische titel hebben (AEF, 2018). In Nederland kennen we twee vormen van intramurale forensische zorg: klinische zorg en verblijfszorg (DJI, 2014). Klinische zorg is zorg waarbij een patiënt is opgenomen in een forensische voorziening waar ze ook behandeld worden voor de psychische problematiek die zij hebben. Verblijfszorg is ook bedoeld voor mensen met psychiatrische problematiek of een verstandelijke beperking en wordt doorgaans aan het einde van een forensisch zorg traject ingezet (AEF, 2018). Bij verblijfszorg ontvangen bewoners persoonlijke verzorging en begeleiding, maar in tegenstelling tot klinische zorg is er geen sprake van behandeling bij de voorziening waar ze verblijven. Zowel wat betreft klinische zorg als verblijfszorg zijn er diverse varianten te onderscheiden die onderling sterk verschillen in de mate waarin de justitiabele nog bewegingsvrijheid heeft. In het huidige onderzoek willen we alleen de vormen van forensische zorg meenemen waarbij de bewegingsvrijheid sterk ingeperkt wordt. Immers, alleen dan is er sprake van een zodanige incapacitatie dat men niet of alleen zeer beperkt in de gelegenheid is om te recidiveren. Over het algemeen geldt dat klinische zorg met niveau 2 of hoger samenhangt met een substantiële beperking van de bewegingsvrijheid (DJI, 2014). Bij dit niveau worden in ieder geval bij aanvang van het verblijf alle behandelingen aangeboden in een gesloten setting en hoeft men dus niet de inrichting te verlaten om behandeld te worden. In het huidige onderzoek kiezen we er daarom voor om klinische zorg vanaf niveau 2 te rekenen als intramurale forensische zorg. De mate waarin een persoon die te maken krijgt met verblijfszorg beperkt wordt in zijn of haar vrijheid is afhankelijk van het zorgzwaartepakket (ZZP) dat van toepassing is (DJI, 2014). Vanaf ZZP niveau 4 is er sprake van een beschermde woonomgeving die (deels) een besloten karakter kan hebben (dat wil zeggen een gecontroleerde in- en uitgang). Naast de klinische zorg van niveau 2 of hoger wordt dus ook verblijfszorg met een ZZP niveau 4 of hoger in dit onderzoek gerekend tot de intramurale forensische zorg.

2.3.3 Recidive

De recidivemeting wordt uitgevoerd volgens de werkwijze van de WODC-Recidivemonitor (Wartna et al., 2011). Recidive is bepaald op basis van de OBJD-gegevens

en is geoperationaliseerd als 'een delict dat leidt tot een nieuwe strafzaak'.³² Met strafzaken worden zaken bedoeld die zijn geëindigd in een schuldigverklaring door de rechter of zijn afgedaan door het OM (inclusief beleidssepots, maar exclusief vrijspraak, ontslag van rechtsvervolging, technische sepots en andere technische beslissingen) én zaken die nog niet (onherroepelijk) zijn afgedaan. Hier is voor gekozen omdat bekend is dat meer dan 85% van de strafrechtelijke vervolgingen eindigt in een geldige afdoening (Kalidien, 2017). Overtredingen worden buiten beschouwing gelaten, omdat in de OBJD slechts een selectie van overtredingen is opgenomen.³³ De recidivemeting wordt gestart op de dag dat het eerste face-to-facecontact met de toezichthouder heeft plaatsgevonden. De datum waarop het eerste delict gepleegd is tijdens de periode van toezicht en waarbij dat delict geleid heeft tot een nieuwe veroordeling wordt gebruikt als de datum waarop recidive tijdens het toezicht plaatsvindt. De datum waarop het eerste delict gepleegd is nadat de periode van toezicht is beëindigd en dat heeft geleid tot een nieuwe veroordeling wordt gebruikt als datum waarop recidive na het toezicht plaatsvindt. Er wordt dus zowel gekeken naar de eerste strafzaak naar aanleiding van een delict gepleegd tijdens toezicht als naar de eerste strafzaak naar aanleiding van een delict gepleegd na toezicht.

In het rapport wordt bovendien gekeken naar zowel algemene als naar zeer ernstige recidiveprevalentie. Algemene recidive wordt gedefinieerd als het plegen van nieuwe justitiecontacten naar aanleiding van enig misdrijf, ongeacht de aard en ernst van de gepleegde delicten (Wartna, Blom & Tollenaar, 2011). Tot de zeer ernstige recidive worden nieuwe justitiecontacten gerekend naar aanleiding van een misdrijf met een wettelijke strafdreiging³⁴ van minstens acht jaar.

2.4 Analyses

2.4.1 *Multistate survivalanalyse*

In het huidige onderzoek willen we nagaan in hoeverre er gerecidiveerd wordt tijdens en na het toezicht. We willen bovendien nagaan hoe de kans op recidive tijdens en na het toezicht zich ontwikkelt over de tijd. Hierbij moet rekening worden gehouden met het gegeven dat niet iedereen op hetzelfde moment onder toezicht komt te staan en niet even lang onder toezicht staat, waardoor ook de duur van de periode na het toezicht verschillend is voor de onderzochte personen. Daarnaast kan er sprake zijn van andere gebeurtenissen die plaatsvinden in de onderzochte periode die de kans op recidive verminderen, zoals overlijden (men heeft geen kans meer op recidive), incapacitatie (vanwege het hogere restrictieniveau heeft men tijdens de periode van incapacitatie een lagere kans op recidive) of een (tijdelijk) verhuizing naar het buitenland (men heeft een lagere kans op recidive zoals gedefinieerd in het huidige onderzoek aangezien alleen de recidive binnen Nederland wordt gemeten). Over deze laatste gebeurtenis is in het huidige onderzoek geen informatie beschikbaar. Dit is een beperking waarmee we bij de interpretatie van de resultaten rekening zullen moeten houden. In een additionele

---

³² Een schending van de bijzondere voorwaarden (bijvoorbeeld van het locatiegebod of locatieverbod) is als zodanig geen strafbaar feit en leidt dus niet tot een nieuwe strafzaak. Oftewel, schendingen van bijzondere voorwaarden worden niet gerekend tot recidive in het huidige onderzoek.

³³ De overtredingen waarbij een geldboete is opgelegd van minder dan € 100 ontbreken (Justitiële Informatiedienst, 2009).

³⁴ Hiermee wordt bedoeld de maximale gevangenisstraf die een rechter bij een veroordeling kan opleggen.

analyse zijn we wel nagegaan of een substantieel deel van de onderzoeksgroep op enig moment tijdens de onderzochte periode in detentie of in intramurale forensische zorg verblijft (zie bijlage 2). Dit bleek inderdaad het geval te zijn, gedurende de hele onderzoeksperiode is een substantieel deel van de onderzoeksgroep geïncapaciteerd en hoewel het op zich mogelijk is om te recidiveren tijdens detentie of intramurale zorg, zijn de mogelijkheden hiertoe wel beperkt in deze settings. De kans op overlijden tijdens de onderzochte periode is relatief klein gebleken, echter deze uitkomst is wel sterk van invloed op de kans op recidive (deze is immers gelijk aan nul na overlijden).

Om *bias* in de recidivemeting als gevolg van verschillen in de observatieduur en andere gebeurtenissen tijdens of na de periode van het toezicht te voorkomen, hebben we ervoor gekozen om een multistate survivalanalyse toe te passen (zie ook: Hill, Drieschner & Weijters, 2020). Met multistate survivalanalyse kan een proces gemodelleerd worden waarbij personen overgaan van één *state* (bijvoorbeeld toezicht) naar een andere *state* (bijvoorbeeld incapacitatie of vrijheid) en kan er dus rekening mee worden gehouden dat men zich over de tijd in verschillende *states* bevindt. Een *state* wordt gedefinieerd als een situatie die voortduurt tot op het moment dat er een verandering optreedt. Die verandering wordt in multistate analyse een *event* genoemd. Dit zijn gebeurtenissen zoals de beëindiging van het toezicht, de start van detentie of het opnieuw plegen van een delict. Het optreden van een *event* staat gelijk aan een transitie: er wordt een overgang gemaakt naar een nieuwe *state*. In een multistate model kunnen diverse *states* en transities opgenomen worden en dat maakt deze analysetechniek geschikt voor het huidige onderzoek.

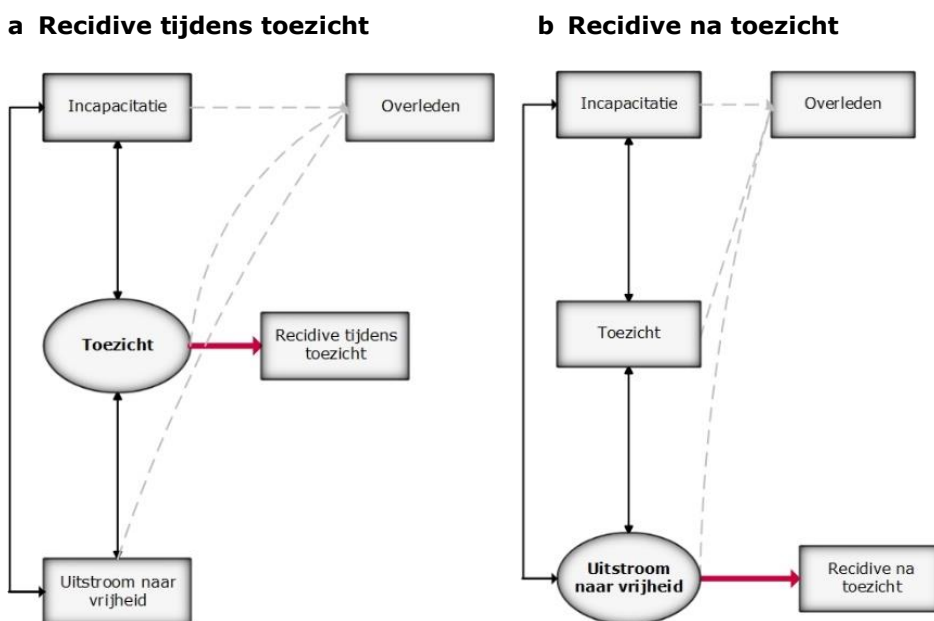
Met multistate survivalanalyse willen we inzicht krijgen in de kans om te recidiveren tijdens een reclasseringstoezicht en hoe deze kans zich ontwikkelt over de tijd. Hetzelfde geldt voor de recidive na het toezicht. Er wordt dus zowel naar het eerste recidivedelict tijdens toezicht als naar het eerste recidivedelict na het toezicht gekeken. Mocht er sprake zijn van overlijden dan dient een persoon niet meer in de *risk set*, dat wil zeggen de groep personen die mogelijk kunnen recidiveren, te worden meegenomen. Hetzelfde geldt voor de periode van incapacitatie, hoewel een verschil is dat men na de periode van incapacitatie wel weer de mogelijkheid heeft om te recidiveren. Figuur 1a geeft het conceptuele multistate model weer dat is opgesteld om recidive tijdens de periode van toezicht te meten. Figuur 1b is een visualisatie van het model dat is opgesteld om recidive na de periode van toezicht te meten. In figuur B2 van bijlage 3 is een combinatie van beide modellen opgenomen waarmee een vergelijking kan worden gemaakt tussen de kans op recidive na vrijheid van personen die tijdens toezicht hebben gerecidiveerd en personen die niet tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd (zie bijlage 3, figuur B2).

In de figuren worden de begin *states* afgebeeld in een ovale vorm, de overige *states* worden weergegeven als blokjes en de *transities* door een *event* met pijlen. In totaal zijn er in de onderstaande figuren tien verschillende transities mogelijk als gevolg van diverse gebeurtenissen (incapacitatie, overlijden, beëindiging toezicht, recidive). In de figuren worden wijzigingen in het restrictieniveau verticaal en met zwarte pijl in het model weergegeven. Recidive wordt weergegeven met een dikgedrukte rode horizontale lijn.³⁵

---

³⁵ Het is ook mogelijk om tijdens de periode van incapacitatie te recidiveren. We zijn in het huidige onderzoek echter alleen geïnteresseerd in de recidive tijdens en na het toezicht. De recidive tijdens incapacitatie wordt derhalve niet nagegaan en is daarom ook niet opgenomen in het model.

Figuur 1 Multistate modellen voor recidive tijdens en recidive na toezicht

In het huidige onderzoek hebben we een onderzoeksgroep geselecteerd die op enig moment in 2013 onder toezicht van de reclassering kwam te staan. In figuur 1a begint de gehele onderzoeksgroep daarom in de *state* 'toezicht' (ovaal). Vanuit de state toezicht zijn vervolgens vier transitie mogelijk. In het geval dat een persoon tijdens de periode van toezicht geïncapaciteerd wordt, dan volgt een overgang naar de *state* 'incapacitatie'. Indien het toezicht is beëindigd, volgt een overgang naar de *state* 'uitstroom naar vrijheid'. Hiermee bedoelen we de situatie waarin er geen sprake is van toezicht en er tevens geen sprake is van incapacitatie. Het is in principe mogelijk om herhaaldelijk deze *states* te bezoeken. Bijvoorbeeld, na incapacitatie kan men weer opnieuw in de *state* 'toezicht' terecht komen indien op het moment van vrijlating de toezichtsperiode nog niet beëindigd is. Vanuit de *state* 'uitstroom naar vrijheid' is het ook mogelijk om op een later moment opnieuw onder toezicht te worden gesteld. Wanneer een persoon overlijdt gedurende de periode van toezicht, dan volgt een overgang naar de *state* 'overleden'. Het is ook mogelijk dat er sprake is van een *recidive-event*, in dat geval volgt een overgang naar de *state* 'recidive tijdens toezicht'. Zowel overlijden als recidive tijdens het toezicht zijn zogenoemde *absorbing states*. Hiermee wordt bedoeld dat na een overgang naar één van deze *states* er geen overgang meer mogelijk is naar één van de andere *states*. We kijken immers alleen naar het eerste recidivedelict tijdens toezicht. De frequentie van recidive tijdens toezicht laten we in dit onderzoek buiten beschouwing.

Recidive na het toezicht is alleen mogelijk vanuit de *state* 'uitstroom naar vrijheid' (zie figuur 1b). Dit betekent dat voor recidive na toezicht alleen een nieuwe strafzaak wordt geteld naar aanleiding van een delict dat gepleegd is op het moment dat iemand zich in de vrije maatschappij begeeft en niet langer onder toezicht staat van de reclassering. In dit model begint men in de *state* 'uitstroom naar vrijheid'.³⁶ Het

³⁶ Oftewel, zodra men niet meer onder toezicht staat en ook niet geïncapaciteerd is, begint de observatieperiode (er wordt dus niet gewerkt met een tijdschaal vanaf de start van de onder toezicht stelling).

is echter wel van belang om op te merken dat niet van de hele onderzoeksgroep de recidive na het toezicht gemeten kan worden. Van personen die binnen de onderzochte periode nooit in de *state* 'uitstroom naar vrijheid' terecht komen, kan dus niet de recidive na het toezicht worden bepaald.³⁷ Het gaat dan bijvoorbeeld om personen die de gehele periode onder toezicht staan of die naar aanleiding van een recidivedelict tijdens de periode van toezicht langdurig geïncapaciteerd worden. Vanuit de *state* 'uitstroom naar vrijheid' zijn vier transities mogelijk. Het is mogelijk dat men opnieuw onder toezicht wordt gesteld of geïncapaciteerd wordt (bijvoorbeeld naar aanleiding van een delict gepleegd ten tijde van het toezicht). Vanuit die *states* zijn ook weer transities mogelijk. Vanuit de *state* 'uitstroom naar vrijheid' is het ook mogelijk dat men in de *states* 'overleden' of 'recidive na toezicht' terecht komt. In figuur 1b zijn zowel recidive na het toezicht als overlijden absorbing *states*.

Om de opgestelde modellen te kunnen toetsen, hebben we een aantal aanvullende keuzes moeten maken wat betreft gebeurtenissen die op dezelfde dag plaatsvinden. In multistate analyse worden twee events alleen meegenomen als ze niet op hetzelfde moment plaatsvinden. Het is echter mogelijk dat op dezelfde dag gerecidiveerd wordt als dat een persoon geïncapaciteerd wordt, in vrijheid gesteld wordt of dat het toezicht start. In die gevallen is niet bekend welke van deze transities eerder heeft plaatsgevonden. We hebben ervoor gekozen om één dag op te tellen bij eventuele detenties die gelijktijdig beginnen met een recidive event omdat het waarschijnlijk is dat die persoon geïncapaciteerd wordt naar aanleiding van het recidivedelict.³⁸ Als het toezicht op dezelfde dag start als de datum waarop gerecidiveerd wordt, dan tellen we één dag op bij het recidive event.³⁹ We gaan er dan vanuit dat er sprake is van recidive tijdens het toezicht. Op het moment dat er op dezelfde dag een uitstroom naar vrijheid plaatsvindt als dat er sprake is van recidive, wordt ook één dag opgeteld bij het recidive event.

In het huidige onderzoek worden de multistate modellen in het statistische programma R geanalyseerd (R Core Team, 2018). Het package Biograph wordt gebruikt om de data voor te bereiden voor de multistate analyses (Willekens, 2014). Ook kan hiermee een transitiematrix worden gemaakt waarmee duidelijk wordt hoe vaak elke transitie in het model gemaakt wordt. Hiermee kan ingeschat worden of er voldoende aantallen bij de verschillende transities beschikbaar zijn om betrouwbare schattingen van het risico op recidive en van de voorspellers van recidive te maken.

We berekenen tijdsonafhankelijke en tijdsafhankelijke *hazards* om het risico op recidive tijdens en na het toezicht met elkaar te vergelijken. Voor deze uitkomstmaten maken we gebruik van de multistate modellen zoals verbeeld in figuur 1a en 1b. Dit heeft tot gevolg dat de observatietermijn van de recidive tijdens het toezicht begint na de start van het toezicht. De observatietermijn van recidive na het toezicht begint zodra men in vrijheid is gesteld (oftewel niet meer onder toezicht staat en ook niet geïncapaciteerd is). In figuur 2 is een fictief voorbeeld van een tijdsonafhankelijke en tijdsafhankelijke *hazard* *vangenomen*. De tijdsonafhankelijke, ofwel constante *hazard*, wordt berekend door het aantal keer dat een bepaalde gebeurte-

---

³⁷ Meer dan 90% van de onderzoeksgroep stroomt op enig moment gedurende de onderzochte periode uit naar vrijheid (N=9.812).

³⁸ Hierdoor is de startdatum van 271 detentie periodes (3,2% van het totale aantal detentieperiodes) één dag verplaatst.

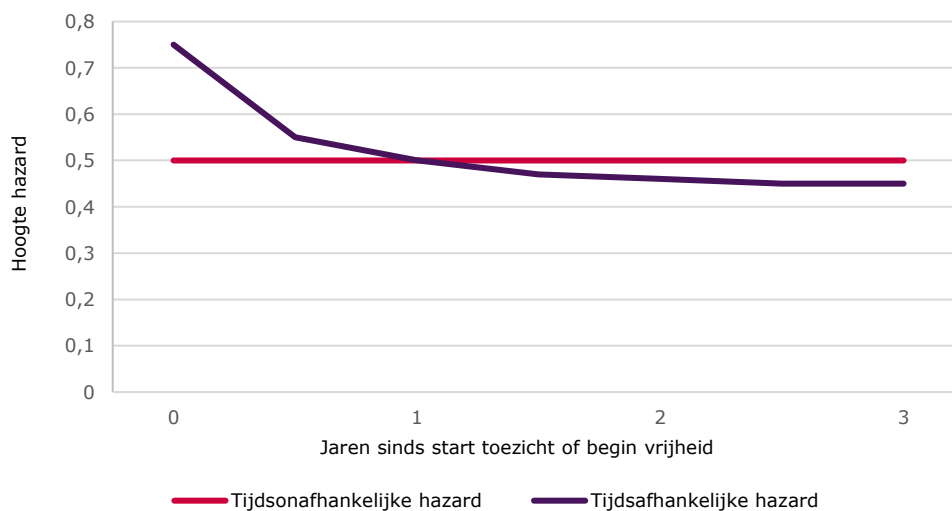
³⁹ Hierdoor is de pleegdatum van 32 recidivedelicten (0,5% van het totale aantal recidivedelicten) één dag verplaatst.

nis voorkomt (bijvoorbeeld de eerste recidive tijdens het toezicht) te delen door de totale persoonstijd (oftewel de som van de tijd per persoon) die men in een bepaalde *state* (bijvoorbeeld toezicht zonder dat er nog sprake is van recidive) doorbrengt. Hiermee wordt duidelijk hoeveel personen er gemiddeld recidiveren tijdens of na de periode van toezicht. Omdat de tijdsafhankelijke hazard een gemiddelde over de tijd betreft, blijft deze gelijk over de onderzochte periode (zie ook figuur 2). Deze tijdsafhankelijke *hazard* kan omgezet worden naar een hypothetische gemiddelde kans.⁴⁰

Dit betekent echter niet dat het risico op een eerste recidivedelict over de gehele onderzoeksperiode gelijk is. Dit kunnen we zien aan de tijdsafhankelijke *hazard*, deze uitkomstmaat is niet per se constant gedurende de tijd.⁴¹ In het fictieve voorbeeld is de tijdsafhankelijke *hazard rate* aan het begin van de onderzoeksperiode hoger (zie figuur 2). Dat wil zeggen dat het risico op recidive hoger is aan het begin van de observatieperiode dan aan het einde van de observatieperiode. Het package *bshazard* wordt gebruikt om de tijdsafhankelijke *hazard rates* en bijbehorende betrouwbaarheidsintervallen te berekenen (Rebora, Salim & Reilly, 2018). Met dit package worden *smooth hazard rates* berekend. In het geval er sprake is van zeldzame gebeurtenissen, zoals waarschijnlijk zeer ernstige recidive, kunnen de *hazard rates* namelijk erg schokkerig verlopen. Oftewel, de *hazard rates* kunnen omhoogschieten op de momenten dat er sprake is van een zeer ernstig delict om vervolgens weer te dalen. Een *smooth hazard rate* geeft dan een beter leesbare plot.

Figuur 2 Fictief voorbeeld tijdsafhankelijke en tijdsafhankelijke *hazard rates*

Op basis van de hazards kunnen we *de geschatte kans* berekenen dat op verschillende punten in de tijd (sinds de start van het toezicht) een bepaalde transitie (bijvoorbeeld van toezicht naar recidive tijdens toezicht, van recidive tijdens toezicht

⁴⁰ Bijvoorbeeld, als er zoals in figuur 2 sprake is van een tijdsafhankelijke hazard van 0,5 dan betekent dit dat de gemiddelde kans van een persoon, die een geheel jaar in die state verblijft, op recidive binnen een jaar 39% bedraagt ($1 - \exp(-0,5) * 1$). Deze kans is hypothetisch omdat het ook mogelijk is dat men niet een geheel jaar in die state doorbrengt.

⁴¹ De tijdsafhankelijke *hazard rate* geeft het risico weer om in een klein tijdsinterval een transitie te maken.

naar incapacitatie of van recidive tijdens toezicht naar vrijheid) plaatsgevonden heeft (*transition probabilities*). Hierbij maken we gebruik van het model dat beschreven staat in figuur B2 in bijlage 3.⁴² Met deze uitkomstmaat kan een goede beschrijving worden gegeven van de *states* waarin de onderzoeksgroep zich gedurende de onderzoeksperiode bevindt. Het is wel belangrijk om op te merken dat op basis van deze uitkomst geen vergelijking kan worden gemaakt tussen de recidive tijdens en na het toezicht omdat men niet op ieder moment *at risk* is voor een bepaald *event* (zoals recidive tijdens het toezicht). Aan het begin van de onderzoeksperiode zal waarschijnlijk slechts een klein deel van de onderzoeksgroep zich in vrijheid (dus niet meer onder toezicht en niet geïncapaciteerd) bevinden. De geschatte kans om in de state recidive na het toezicht terecht te komen zal aan het begin van de onderzoeksperiode dan logischerwijs ook heel klein zijn. Het package *mstate* wordt gebruikt om de geschatte kansen te berekenen (Wreede, Fiocco & Putter, 2011).

Om na te gaan welke uitvoeringskenmerken samenhangen met recidive tijdens of na het reclasseringstoezicht zal een *Cox-regressiemodel* worden gebruikt. Naast de uitvoeringskenmerken worden de volgende variabelen in de multipele Cox-regressieanalyse opgenomen: sekse, leeftijd bij start toezicht, geboorteland, leeftijd eerste strafzaak, aantal eerdere strafzaken, aantal eerdere zeer ernstige strafzaken, aantal eerdere boetes, aantal eerdere gevangenisstraffen, strafzaakdichtheid⁴³ en type delict. Dit zijn kenmerken waarvan uit eerder onderzoek is gebleken dat ze samenhangen met de recidive na het toezicht van ex-onder toezicht gestelden (Zebel, Alberda & Wartna, 2014; Weijters et al., 2019). Deze variabelen worden dus in het huidige onderzoek betrokken om te controleren voor de potentiële invloed die zij hebben op zowel de recidive tijdens als na toezicht. In een Cox-regressieanalyse kan zowel naar de samenhang van tijdsafhankelijke covariaten (zoals sekse of geboorteland) als tijdsafhankelijke covariaten (zoals de bijzondere voorwaarden die van toepassing zijn tijdens een deel van het toezichtstraject) met recidive tijdens of na het toezicht worden gekeken. De samenhang tussen de uitvoeringskenmerken en controlevariabelen en recidive tijdens of na het toezicht worden uitgedrukt in een *hazard ratio* (HR). De *hazard ratio* is de verhouding van het risico om in een klein tijdsinterval te recidiveren van de groep met een bepaald kenmerk ten opzichte van de referentiewaarde voor dat kenmerk. Hoe meer de *hazard ratio* afwijkt van 1, hoe groter de invloed van het kenmerk op het recidiverisico. Bij categorische variabelen betekent een waarde groter dan 1 een groter risico op recidive ten opzichte van de referentiecategorie en een waarde kleiner dan 1 een lagere risico op recidive. Bij numerieke variabelen geeft de *hazard ratio* aan hoeveel procent de *hazard van* recidive daalt of stijgt als de variabele met één eenheid toeneemt. Het package *survival* wordt gebruikt om het *Cox-regressiemodel* uit te voeren (Therneau, 2020).

In aanvulling op bovenstaande analyses zullen we de samenhang tussen de duur van het toezicht en de recidive na het toezicht nader bekijken voor verschillende personen. Deze fictieve personen zijn vergelijkbaar qua achtergrondkenmerken (zoals sekse, het aantal eerdere delicten en de leeftijd van de eerste strafzaak) maar verschillen wat betreft de duur van het toezicht (1, 2 of 3 jaar onder toezicht

---

⁴² Door het gekozen model is er *geen* sprake van een cumulatieve kans op recidive tijdens het toezicht, men kan vanuit deze state doorreizen naar de states 'vrijheid na recidive tijdens toezicht', 'incapacitatie na recidive tijdens toezicht' en 'zowel recidive tijdens als na toezicht'.

⁴³ De strafzaakdichtheid is het gemiddelde aantal strafzaken dat men had in de periode tussen het jaar van het eerste justitiecontact en dat van de uitgangszaak.

gestaan), de afronding van het toezicht (negatief voortijdig beëindigd of voltooid) en recidive tijdens het toezicht (ja of nee). Op deze manier kunnen we achterhalen of de samenhang tussen de duur van het toezicht en recidive na het toezicht, in gelijke mate opgaat voor personen die het toezicht hebben voltooid of voortijdig negatief hebben afgebroken en personen die al dan niet hebben gerecidiveerd tijdens het toezicht. Het package *mstate* wordt gebruikt om de geschatte kansen van fictieve personen te berekenen (Wreede, Fiocco & Putter, 2011).

2.4.2 Aanvullende analyses

Om het verloop van het toezichtniveau van de onderzoeksgroep over de tijd te visualiseren is een *sankey-diagram* gemaakt. In dit diagram is af te lezen welk deel van de onderzoeksgroep op bepaalde tijdstippen zich in een bepaalde situatie bevindt en hoe dat gerelateerd is aan de periode ervoor. In dit diagram kan dus bijvoorbeeld afgelezen worden hoe de verdeling van toezichtniveaus bij de start van het toezicht eruitziet. Vervolgens kan worden bekeken hoe de verdeling van de onderzoeksgroep over de toezichtniveaus er zes maanden later uit ziet. Daartussen wordt met een stroomschema aangegeven hoe de nieuwe situatie gerelateerd is aan de oude situatie. Er wordt dan bijvoorbeeld verbeeld bij welk deel van de onderzoeksgroep waarvan bij de start sprake was van toezichtniveau 2, zes maanden later sprake is van toezichtniveau 3.⁴⁴ Het package *NetworkD3* wordt gebruikt om het sankey-diagram samen te stellen (Allaire et al., 2017).

Daarnaast is gekeken hoeveel maanden men gemiddeld doorbrengt in een bepaald niveau van toezicht, uitgesplitst naar het startniveau van toezicht. Dit is berekend met de functie *ELOS* in het *mstate* package (Wreede, Fiocco & Putter, 2011).

---

⁴⁴ Niet alle tussentijdse overgangen zijn zichtbaar in de diagram. Als er bijvoorbeeld sprake is van een overgang van niveau 2 naar niveau 1 in de derde maand en er in de vijfde maand er alweer een overgang heeft plaatsgevonden van niveau 1 naar niveau 2 dan is deze wisseling niet zichtbaar in het diagram. De Sankey-diagram geeft dus een globaal beeld van de wisselingen over de toezichtniveaus over de onderzochte periode maar om precies te weten hoe vaak een bepaalde verandering van toezichtniveau heeft plaatsgevonden dient gekeken te worden naar de transitie matrix.

3 Resultaten

3.1 Kenmerken reclasseringstoezicht

Box 1 Belangrijkste bevindingen

- Ongeveer de helft van de toezichttrajecten is gestart in het kader van een (gedeeltelijk) voorwaardelijke veroordeling door de rechter.
- Ongeveer twee derde van de toezichttrajecten is voltooid en ruim een kwart van de toezichttrajecten is negatief voortijdig beëindigd.
- De brutoduur van het toezicht bedraagt gemiddeld 21 maanden en de nettoduur 19 maanden (de brutoduur is het verschil tussen de start- en einddatum van het toezicht, bij de nettoduur zijn tussentijdse detenties en andere periodes waarin geen toezicht is gedeclareerd hiervan afgetrokken).
- Bij 75% van de toezichttrajecten is sprake van minimaal één bijzondere voorwaarde naast de meldplicht. Een behandelverplichting (72%), deelname aan een gedragsinterventie (20%), een contactverbod (17%) en drugs-en of alcoholverbod (15%) zijn regelmatig voorkomende bijzondere voorwaarden.
- Bij een derde van de toezichttrajecten wordt in dezelfde periode ook een werkstraf uitgevoerd. In 13% van de toezichttrajecten heeft de onder toezicht gestelde tijdens de periode van toezicht daadwerkelijk deelgenomen aan een gedragsinterventie (omdat dit specifiek was opgelegd als bijzondere voorwaarde of als onderdeel van het opvolgen van de aanwijzingen van de reclassering).
- Bij vrijwel alle toezichttrajecten is op enig moment sprake van toezichtniveau 2 (90%). In ongeveer de helft van de toezichttrajecten wordt op enig moment toezichtniveau 1 ingezet (46%). Toezichtniveau 3 komt aanzienlijk minder voor, slechts in 16% van de toezichttrajecten wordt op enig moment het meest intensieve niveau van toezicht ingezet. Het verloop van de toezichtniveaus over de tijd laat zien dat het grootste deel van de toezichttrajecten start met toezichtniveau 2 (80%). Het aantal onder toezicht gestelden waarbij sprake is van toezichtniveau 2 of 3 neemt vanaf de start geleidelijk af.

De onderzoeksgroep bestaat uit 10.779 personen die in 2013 met een toezicht bij één van de drie reclasseringsorganisaties gestart zijn. Gezamenlijk hebben deze personen van 2013 tot en met 2017 12.791 toezichttrajecten doorlopen.⁴⁵ Het merendeel van de onderzoeksgroep doorloopt in de onderzochte periode slechts eenmalig een toezichttraject (84%), maar er zijn ook personen die binnen de onderzochte periode meerdere keren gestart zijn aan een toezichttraject. Ongeveer 14% is twee keer gestart aan een toezichttraject en bijna 2% van de onderzoeksgroep heeft meer dan twee toezichttrajecten doorlopen in de onderzochte periode.

In tabel 2 staan diverse kenmerken van de toezichttrajecten weergegeven. De meeste toezichttrajecten worden uitgevoerd door RN (52%) en de SVG (38%). Het justitiële kader wat de aanleiding vormt voor de toezichttrajecten is voor ongeveer de helft van de onderzoeksgroep een (gedeeltelijk) voorwaardelijke veroordeling door de rechter (51%). Verder wordt ongeveer een derde van de toezichttrajecten gestart in het kader van een voorwaardelijke schorsing van de hechtenis, sepot of transactie. Van de toezichttrajecten start 10% in het kader van detentiefasering of als onderdeel van de voorwaardelijke invrijheidsstelling en 3% als onderdeel van

⁴⁵ Een toezichttraject kan bestaan uit meerdere toezichtsoverdrachten. De opdrachten die overlappen in de tijd zijn samengenomen.

een vrijheidsbeperkende maatregel. Ongeveer twee derde van de toezichttrajecten is voltooid in de onderzochte periode, maar er is ook een aanzienlijk deel dat voortijdig negatief beëindigd werd (26%). Het komt niet vaak voor dat toezichttrajecten voortijdig beëindigd worden omdat het toezicht niet meer nodig wordt geacht vanwege het goede gedrag van de onder toezicht gestelde (voortijdige positieve beëindiging; 7%).

De duur van een toezichttraject varieert. Gemiddeld bedraagt de brutoduur van het toezicht 21 maanden. Van de afgelopen toezichttrajecten heeft 30% niet langer dan één jaar gelopen. Een kwart van de toezichttrajecten duurde anderhalf tot twee jaar en 12% van de toezichttrajecten heeft langer gelopen dan drie jaar. We hebben ook de nettoduur van het toezicht bekeken. Dit betreft het aantal maanden dat men daadwerkelijk onder toezicht heeft gestaan. Gemiddeld blijkt de nettoduur van het toezicht 19 maanden te bedragen.

Bij de toezichttrajecten kunnen verschillende bijzondere voorwaarden van toepassing zijn.⁴⁶ Personen die onder toezicht staan bij de 3RO moeten zich sowieso naast de algemene voorwaarde aan één bijzondere voorwaarde houden en die houdt in dat zij zich eens in de zoveel weken moeten melden bij de reclassering. In 75% van de toezichttrajecten zijn daarnaast nog extra bijzondere voorwaarden opgelegd. Opvallend is dat bij een groot gedeelte van de toezichttrajecten waarbij sprake is van enige bijzondere voorwaarde naast de meldplicht, deze bijzondere voorwaarde een behandelverplichting betreft (72%). Ook deelname aan een gedragsinterventie (20%), een contactverbod (17%) en drugs- en/of alcoholverbod (15%) zijn regelmatig voorkomende bijzondere voorwaarden.

Bij een derde van de toezichttrajecten wordt in dezelfde periode ook een werkstraf uitgevoerd. In 13% van de toezichttrajecten heeft men tijdens de periode van toezicht ook deelgenomen aan een gedragsinterventie.⁴⁷ Het soort gedragsinterventie waaraan deelgenomen wordt, varieert sterk. De CoVa-training is de meest voorkomende gedragsinterventie waaraan werd deelgenomen. Bij ongeveer een derde van de toezichttrajecten waarbij sprake is van een gedragsinterventie, is deelgenomen aan de CoVa-training.

Wat betreft de intensiteit van de toezichttrajecten blijkt dat in ongeveer de helft van de trajecten op enig moment sprake is van toezichtniveau 1. Dat is het minst intensieve niveau van toezicht, waarbij sprake is van zo'n drie face-to-facecontacten per 90 dagen. In ruim een derde van deze toezichttrajecten is het grootste deel van de tijd (meer dan >75% van de totale duur) sprake van toezichtniveau 1 (37%). Het meest voorkomende niveau van toezicht is niveau 2. In vrijwel alle toezichttrajecten is op enig moment sprake van toezichtniveau twee (90%). Dat wil zeggen dat ongeveer zes face-to-facecontacten per negentig dagen plaatsvinden. Bij ruim de helft van deze toezichttrajecten is het grootste gedeelte van de tijd (meer dan >75% van

---

⁴⁶ Bij sommige toezichtsoverdrachten zijn er wettelijk gezien geen 'bijzondere voorwaarden'. Bijvoorbeeld bij een schorsingtoezicht zijn er schorsingsvoorwaarden en bij een penitentiair programma moet een cliënt zich houden aan de afspraken in het programma. De 3RO registreren dit echter allemaal onder de noemer bijzondere voorwaarden.

⁴⁷ Dit aantal is kleiner dan het aantal onder toezicht gestelden waarbij de bijzondere voorwaarde het volgen van een gedragsinterventie geregistreerd werd. Ondanks dat sprake is van een bijzondere voorwaarde is gebleken dat het niet altijd haalbaar is om een gedragsinterventie uit te voeren. Verder is het ook mogelijk om deel te nemen aan een gedragsinterventie zonder dat dit expliciet als bijzondere voorwaarde is opgenomen.

de totale duur) sprake van toezichtniveau 2 (59%). Het niveau waarbij de contactfrequentie het meest intensief is, namelijk twaalf face-to-facecontacten per negentig dagen en een maximum interval van veertien dagen, komt relatief weinig voor (16%). Echter, in het geval er wel voor het strengste toezichtniveau wordt gekozen, dan wordt bij ongeveer een derde van deze toezichttrajecten het grootste gedeelte van de tijd (meer dan 75% van de totale duur) doorgebracht in dit toezichtniveau (34%).

Enkele toezichtkenmerken hangen onderling met elkaar samen (zie tabel B1 in bijlage 4).⁴⁸ Een toezicht in het kader van een (gedeeltelijk) voorwaardelijke straf opgelegd door de rechter hangt samen met een langere nettoduur van het toezicht. Als het toezicht is uitgevoerd in het kader van een (gedeeltelijk) voorwaardelijke straf door de rechter dan is er tevens een grotere kans dat tegelijkertijd een werkstraf werd uitgevoerd. Als er sprake is van een langere nettoduur van het toezicht dan is er ook een grotere kans dat tegelijkertijd een werkstraf wordt uitgevoerd. Bij toezicht waarbij het justitiële kader detentiefasering of de voorwaardelijke invrijheidsstelling betreft, is vaak sprake van een locatiegebod en een drugs- en alcoholverbod. Logischerwijs hangt de bijzondere voorwaarde deelnemen aan een gedragsinterventie sterk samen met het daadwerkelijk hebben deelgenomen aan een gedragsinterventie. De bijzondere voorwaarden locatieverbod en contactverbod worden relatief vaak samen opgelegd. Hetzelfde geldt voor een locatiegebod en verbod op het gebruik van alcohol en drugs.

Tabel 2 Kenmerken toezichttrajecten (N=12.791)

Toezichtkenmerken	N	%
Partnerorganisatie		
GGZ	4.865	38
Leger des Heils	1.247	10
Reclassering Nederland	6.679	52
Justitieel kader bij start toezicht		
Voorwaardelijke schorsing, sepot of transactie	4.534	35
Voorwaardelijke veroordeling rechter	6.484	51
Detentiefasering of voorwaardelijke invrijheidsstelling	1.245	10
Vrijheidsbeperkende maatregel (ISD / SOV)	158	1
Vrijheidsbeperkende maatregel (tbs / PIJ/ GBM)	241	2
Overig	129	1
Afronding ^a		
Voortijdige negatieve beëindiging	3.064	26
Voortijdige positieve beëindiging	773	7
Voltooid	7.856	67
Brutoduur ^{a, b}	m=21	
Maximaal een half jaar	1.602	14
Half jaar tot één jaar	1.887	16
Eén tot anderhalf jaar	1.522	13
Anderhalf tot twee jaar	2.628	22
Twee tot drie jaar	2.596	22
Langer dan 3 jaar	1.458	12

⁴⁸ Met uitzondering van de correlatie tussen de bijzondere voorwaarde gedragsinterventie en het deelnemen aan een gedragsinterventie zijn de correlaties tussen de toezichtkenmerken niet zodanig sterk ($r =$ maximaal 0,47) dat niet van alle toezichtkenmerken in één regressiemodel de samenhang met het risico op recidive kan worden bekeken.

Tabel 2 (Vervolg)

Toezichtkenmerken	N	%
Nettoduur^{a, c}	m=19	
Maximaal een half jaar	1.830	16
Half jaar tot één jaar	1.986	17
Eén tot anderhalf jaar	1.596	14
Anderhalf tot twee jaar	2.788	24
Twee tot drie jaar	2.423	21
Langer dan 3 jaar	1.070	9
Aanvullende bijzondere voorwaarden^d		
Nee	3.149	25
Ja	9.642	75
Locatiegebod	1.166	12
Locatieverbod	867	9
Contactverbod	1.596	17
Drugs- en/of alcoholverbod	1.451	15
Behandelverplichting	6.932	72
Opname in een zorginstelling	1.108	11
Opname in een instelling voor begeleid wonen	1.211	13
Deelname aan een gedragsinterventie	1.957	20
Schadevergoeding	405	4
Gelijktijdige deelname werkstraf		
Nee	8.607	67
Ja	4.184	33
Gelijktijdige deelname gedragsinterventie^e		
Nee	11.177	87
Ja	1.614	13
CoVa	479	30
CoVa plus	245	15
BORG partnergeweld	215	13
Leefstijltraining	262	16
Korte leefstijltraining	163	10
Werken aan Werk	161	10
Alcohol en geweld	85	5
Overig ^f	260	16
Intensiteit – percentage duur in niveau 1		
Nee	6.964	54
Ja	5.827	46
Minder dan 25% van de totale duur	1.273	22
25-75% van de totale duur	2.370	41
Meer dan 75% van de totale duur	2.184	37
Intensiteit – percentage duur in niveau 2		
Nee	1.302	10
Ja	11.489	90
Minder dan 25% van de totale duur	1.864	16
25-75% van de totale duur	2.906	25
Meer dan 75% van de totale duur	6.719	58
Intensiteit – percentage duur in niveau 3		
Nee	10.726	84
Ja	2.065	16
Minder dan 25% van de totale duur	650	31
25-75% van de totale duur	718	35
Meer dan 75% van de totale duur	697	34

Noot: N=aantal personen; m = gemiddelde.

^a Van toepassing op de toezichttrajecten die zijn afgerond in de onderzochte periode (N=11.646).

^b De brutoduur betreft het aantal maanden tussen de begin- en einddatum van het toezicht.

^c De nettoduur betreft het aantal maanden toezicht exclusief maanden die geheel in detentie zijn doorgebracht of die niet gedeclareerd zijn.

^d In één toezichttraject kan er sprake zijn van meerdere bijzondere voorwaarden vandaar dat de kolom optelt tot boven de 100%.

^e In één toezichttraject kan er sprake zijn van meerdere gedragsinterventies vandaar dat de kolom optelt tot boven de 100%.

^f Onder andere: diverse agressietrainingen, een budgetteringscursus en de gedragsinterventies SOLO en RIP stop Relax.

Het toezichtniveau varieert binnen de periode waarin men onder toezicht staat. In tabel 2 staat weergegeven welk deel van de onderzoeksgroep relatief gezien weinig of juist veel tijd doorbrengt in een bepaald niveau van toezicht. Dit zegt echter nog niets over de volgorde van de toezichtniveaus gedurende de onderzoeksperiode of over de gemiddelde duur waarin men te maken kreeg met een bepaald niveau van toezicht. We gaan daarom op beide punten nog apart in, te beginnen met de volgorde van de toezichtniveaus. In figuur 3 wordt in een Sankey-diagram per halfjaar weergegeven welk deel van de onder toezicht gestelden een transitie heeft gemaakt naar een ander toezichtniveau. Op verschillende meetmomenten is gekeken bij welk deel van de onderzoeksgroep sprake is van toezichtniveau 1, 2, of 3. Ook wordt weergegeven bij welk deel van de groep geen sprake meer is van toezicht⁴⁹ óf wanneer geen toezicht is gedeclareerd en als gevolg daarvan er ook geen toezichtniveau bekend is (in de figuur afgebeeld in de groep 'missing'). De donkergekleurde balken geven aan wat de situatie is op de verschillende meetmomenten (0, 6, 12, enz. maanden na start van het toezicht). De lichter gekleurde gedeeltes hiertussen weer spiegelen het deel van de groep waarvan de situatie gemeten op de twee tijdstippen hetzelfde blijft of waarvan de situatie verandert. In tabel B2 van bijlage 5 zijn de achterliggende cijfers van de Sankey-diagram te vinden.

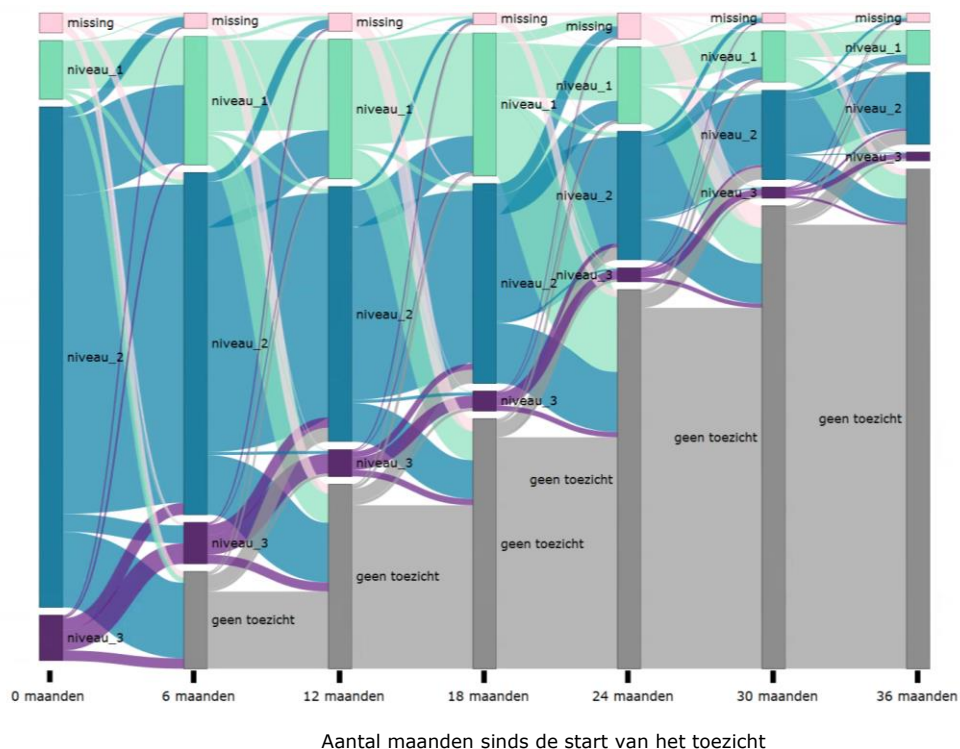
Uit de figuur blijkt dat een ruime meerderheid van de onder toezicht gestelden start in toezichtniveau 2 (ongeveer 80% van de toezichten) terwijl een veel kleiner gedeelte begint met toezichtniveau 1 (9%) of toezichtniveau 3 (7%). Een klein deel van de onderzoeksgroep start in 'missing' (3%), bij deze personen werd dus in de eerste maand geen toezicht gedeclareerd. Na zes maanden is het aantal personen waarbij sprake is van toezichtniveau 1 toegenomen. Dit komt doordat bij een aanzienlijk deel van personen waarvan bij de start van het toezicht sprake was van toezichtniveau 2, dit toezichtniveau na zes maanden veranderd is in toezichtniveau 1. Tot achttien maanden na de start van het toezicht neemt het aantal personen in toezichtniveau 1 toe. Het aantal onder toezicht gestelden waarbij sprake is van toezichtniveau 2 of 3 neemt vanaf de start geleidelijk af. Van een deel van die personen is het toezichtniveau in de loop der tijd verlaagd, en een ander deel staat niet meer onder toezicht. Gedurende de onderzochte periode heeft vaker een verlaging van het niveau van toezicht plaatsgevonden dan een verhoging. Een verlaging van toezichtniveau 3 naar toezichtniveau 1 binnen zes maanden komt echter zeer weinig voor. Een verhoging van het toezichtniveau komt zoals gezegd minder vaak voor dan een verlaging, maar in de eerste zes maanden zien we ook nog relatief vaak een verhoging van toezichtniveau 2 naar toezichtniveau 3. Later in de onderzoeksperiode komt dit veel minder voor. Een verhoging van toezichtniveau 1 naar toezichtniveau 3 komt over de gehele onderzoeksperiode nauwelijks voor. Bij een klein deel van de personen die op een gegeven moment niet meer onder toezicht staan of waarbij op een bepaald moment geen toezicht gedeclareerd werd, is zes maanden later wel weer sprake van toezicht. Na 36 maanden staat nog maar een zeer klein gedeelte van de onderzoeksgroep onder toezicht.

---

⁴⁹ In het geval dat er geen toezicht wordt gehouden kan dit betekenen dat men geïncapaciteerd is of in vrijheid verblijft. Hier wordt in figuur 3 geen onderscheid tussen gemaakt.

Figuur 3 Sankey-diagram toezichtniveau per zes maanden sinds de start van het toezicht

In tabel 3 wordt weergegeven hoeveel maanden personen gemiddeld doorbrengen in een bepaald niveau van toezicht, uitgesplitst naar het startniveau van toezicht. Uit de tabel blijkt dat personen gemiddeld de meeste tijd doorbrengen in niveau 1 of 2. Een persoon die start met toezichtniveau 2 verblijft gemiddeld 15,7 maanden in dit niveau. Een persoon die start in toezichtniveau 1 verblijft hier gemiddeld 16,5 maand. Personen die starten in toezichtniveau 1 of 2 brengen gemiddeld zeer weinig tijd door in toezichtniveau 3, in beide gevallen ongeveer 1 maand. Personen die starten met toezichtniveau 3 brengen gemiddeld meer tijd door in toezichtniveau 2 (10,2 maanden) dan in het meest intensieve niveau van toezicht (7,2 maanden). De periode waarin het niveau onbekend is omdat er geen toezicht is gedeclareerd, duurt gemiddeld kort als dit volgt op een ander niveau van toezicht (maximaal 1 maand). Bij een persoon die begint met een periode waarin het niveau van toezicht ontbreekt, is gedurende de onderzoeksperiode gemiddeld 2,8 maanden het niveau van toezicht onbekend.

Tabel 3 Gemiddelde aantal maanden doorgebracht in de diverse toezichtniveaus

Van	Naar			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Onbekend
Niveau 1	16,5	5,6	0,7	0,8
Niveau 2	6,0	15,7	1,2	1,0
Niveau 3	4,6	10,5	7,2	1,0
Onbekend	4,6	10,4	1,7	2,8

3.2 Recidive tijdens en na reclasseringstoezicht

In deze paragraaf gaan we in op algemene en zeer ernstige recidive tijdens en na het toezicht. In de eerste subparagraaf staat de algemene recidive centraal en in de tweede subparagraaf wordt gekeken naar zeer ernstige recidive. In beide paragrafen beschrijven we verschillende uitkomstmaten. We geven eerst een ruwe beschrijving van de kans op recidive gedurende de eerste vier jaar na de start van het toezicht en gaan in op de verdeling van het type delict gepleegd tijdens of na toezicht. Aan de hand van deze analyses kan de mate van recidive tijdens en na het toezicht echter nog niet met elkaar vergeleken worden omdat er geen rekening wordt gehouden met het aantal personen dat überhaupt de mogelijkheid heeft om te recidiveren (de groep die *at risk* is). Naast de ruwe beschrijving van de recidive gaan we daarom ook in op de tijdsafhankelijke en tijdsafhankelijke *hazard* omdat deze uitkomstmaten wel rekening houden met de groep die nog *at risk* is. Met de tijdsafhankelijke *hazard* willen we inzicht geven in de mate waarin gerecidiveerd wordt tijdens en na het toezicht. Deze uitkomstmaat betreft echter een gemiddelde over de tijd en geeft geen inzicht in veranderingen. We gaan daarom ook in op de tijdsafhankelijke *hazard rate*. Deze uitkomstmaat wordt gebruikt om veranderingen in het risico op recidive gedurende een *state* (zoals toezicht) in beeld te brengen. Nadeel is wel dat deze maat vrij lastig is om te interpreteren.

3.2.1 Algemene recidive

Box 2 Belangrijkste bevindingen

- Vier jaar na de start van het toezicht is er 51% kans dat een persoon gedurende of na de periode van toezicht een delict heeft gepleegd dat geleid heeft tot een strafzaak.
- Het type delict van zowel de eerste recidive gepleegd tijdens als na het toezicht betrof meestal een vermogensdelict zonder geweld of een geweldsdelict.
- Het gemiddelde risico op algemene recidive is hoger tijdens de periode van toezicht dan na het toezicht.
- Het risico op een eerste recidivedelict gedurende het toezicht is met name hoog direct na de start van het toezicht.
- Hetzelfde geldt voor het risico op een eerste recidivedelict na het toezicht. Dit risico is vooral hoog in het begin van de periode dat men niet meer onder toezicht staat.
- Het risico op recidive na toezicht is hoger voor personen die ook al tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd. Voor de groep die al tijdens het toezicht heeft gerecidiveerd, is de kans op recidive na het toezicht vooral hoog aan het begin van de observatieperiode. Deze kans neemt vervolgens langzaam af. Voor de groep die niet tijdens het toezicht heeft gerecidiveerd blijft de kans om te recidiveren na het toezicht over de tijd redelijk gelijk.

Beschrijving algemene recidive sinds de start van het toezicht

Als eerste kijken we naar de kans dat recidive tijdens of na het toezicht plaatsvindt gedurende de eerste vier jaar na start van het toezicht.⁵⁰ In figuur 4 staan de geschatte kansen weergegeven van een transitie naar een van de recidive *states*, de *states* die volgen op recidive tijdens het toezicht en de *state* overleden. De (transities naar) overige *states* (bijvoorbeeld de continuering van het onder toezicht staan,

⁵⁰ Voor de berekening hiervan is gebruikgemaakt van het multistate model zoals verbeeld in figuur B2 van bijlage 3.

de uitstroom naar vrijheid of incapacitatie zonder dat sprake is van recidive) staan niet los afgebeeld maar worden allen in het witte gedeelte samengevat.

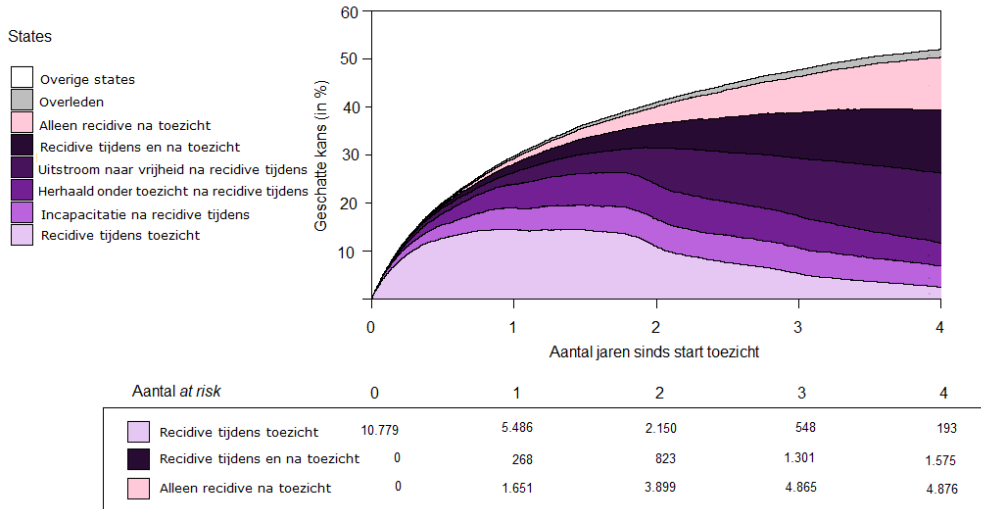
Vier jaar na de start van het toezicht blijkt er 51% kans dat een persoon een algemeen delict heeft gepleegd gedurende of na de periode van toezicht wat geleid heeft tot een strafzaak (95% betrouwbaarheidsinterval: 50%-52%).⁵¹ Figuur 4 laat zien dat de kans om zich in de state *recidive tijdens het toezicht* te bevinden geleidelijk toeneemt vanaf de start, maar dat deze kans rond twee jaar na de start van het toezicht weer afneemt. Dit komt omdat personen 'doorstromen' naar de volgende state, ze worden bijvoorbeeld na het recidivedelict geïncapaciteerd of het toezicht wordt afgerond. Om de *cumulatieve* kans op recidive tijdens het toezicht te bekijken, dienen kansen van verschillende states bij elkaar opgeteld te worden (namelijk de kansen behorend bij verblijven in states die aangeven dat er sprake is (geweest) van recidive tijdens toezicht). Verder is het van belang om op te merken dat de groep die in de gelegenheid is om voor het eerst te recidiveren tijdens het toezicht (de *at risk* groep voor recidive tijdens het toezicht) steeds kleiner wordt gedurende de observatieperiode omdat niet iedereen meer onder toezicht staat. Na twee jaar is nog 20% van de oorspronkelijke onderzoeksgroep *at risk* voor een eerste recidivedelict tijdens het toezicht en na drie jaar nog slechts 5%.

De geschatte kans om te recidiveren *na het toezicht* is kort na de start van het toezicht zeer laag (zie figuur 4). Dit is niet verwonderlijk omdat in het begin van de observatieperiode nog slechts voor een zeer klein deel van de onderzoeksgroep de fase na toezicht is aangebroken. Enkele jaren na de start van het toezicht staat een groter gedeelte van de onderzoeksgroep niet meer onder toezicht en neemt de kans om na het toezicht te recidiveren geleidelijk toe. Een deel van de groep die recidiveert na het toezicht heeft ook al gerecidiveerd tijdens het toezicht (zie het donkerpaars gekleurde gedeelte van figuur 4), maar er is ook een deel dat recidiveert na het toezicht terwijl niet tijdens het toezicht werd gerecidiveerd (zie het roze gekleurde gedeelte). Op dit punt kan er echter nog niets gezegd worden over de verhouding tussen recidive tijdens en na het toezicht omdat het aantal personen dat in de gelegenheid is om te recidiveren tijdens en na het toezicht over de tijd niet gelijk is.

---

⁵¹ Dit percentage en het bijbehorende betrouwbaarheidsinterval is berekend door het model te versimpelen tot één recidive state (ongeacht of de recidive tijdens of na het toezicht heeft plaatsgevonden).

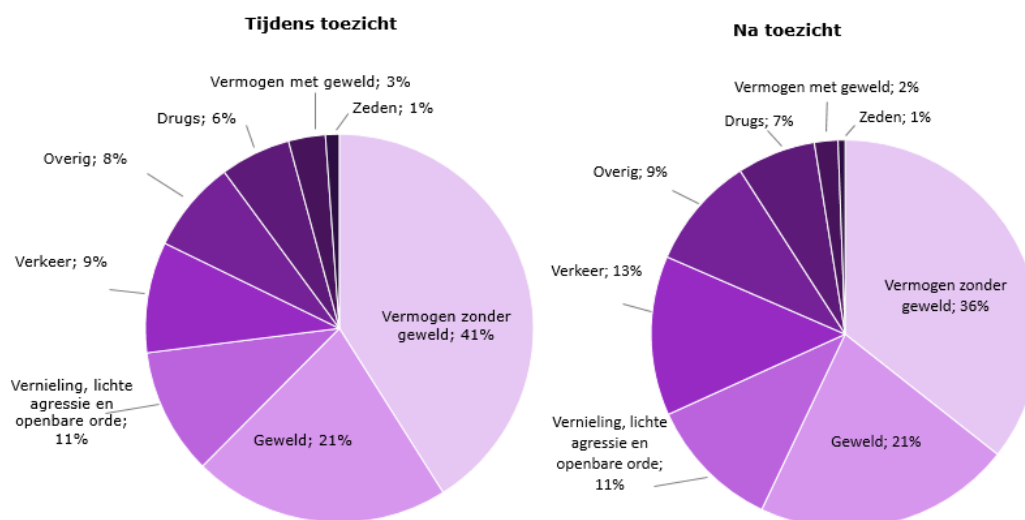
Figuur 4 Geschatte kansen op recidive tijdens en/of na toezicht

We hebben vervolgens gekeken naar het type delict van de eerste recidive tijdens of na het toezicht waarvoor men uiteindelijk is veroordeeld. Het is mogelijk dat meerdere strafbare feiten op één dag worden gepleegd. Het type delict wordt dan bepaald aan de hand van het strafbare feit dat de hoogste maximale strafdreiging heeft.⁵² In figuur 5 wordt de verdeling van het type delict tijdens en na het toezicht weergegeven. Figuur 5 laat zien dat het type delict tijdens het toezicht meestal een vermogensdelict zonder geweld (41%) of een geweldsdelict (21%) betrof. Het type delict na het toezicht betrof ook meestal een vermogensdelict zonder geweld (36%) of een geweldsdelict (21%). Ook wat betreft de relatieve verdeling van de andere delicttypes zijn nauwelijks verschillen waar te nemen. Het type delict gepleegd tijdens en na het toezicht waar men uiteindelijk voor veroordeeld wordt, lijkt dus grotendeels overeen te komen.

⁵² In 18% van de eerste recidivedelicten is er sprake van twee of meerdere strafbare feiten gepleegd op één dag. Bij ongeveer de helft hiervan gaat het om feiten die behoren tot een verschillende delictcategorie.

Figuur 5 Verdeling delicttypes van de eerste recidive tijdens (N=4.043) en na het toezicht (N=2.930)

Tijdsonafhankelijke en tijdsafhankelijke hazards

Om een vergelijking te kunnen maken tussen het risico op recidive tijdens en na het toezicht hebben we tijdsonafhankelijke en tijdsafhankelijke hazard rates berekend.⁵³ De tijdsonafhankelijke hazard van recidive tijdens toezicht is berekend door het aantal keer dat er voor het eerst gerecidiveerd is tijdens het toezicht te delen door de totale tijd die is doorgebracht in toezicht zonder dat er nog sprake is van recidive. De tijdsonafhankelijke hazard van recidive na toezicht is berekend door het aantal keer dat er voor het eerst gerecidiveerd is tijdens de periode dat men in vrijheid verbleef te verdelen door de totale tijd die is doorgebracht in vrijheid zonder dat er gerecidiveerd is. Zodoende wordt rekening gehouden met de tijd waarin men de gelegenheid heeft om voor het eerst te recidiveren tijdens of na het toezicht (de time at risk). De tijdsonafhankelijke hazard is een gemiddelde over de tijd en is dus over de gehele onderzoeksperiode gelijk (zie ook figuur 2 in hoofdstuk 2). We hebben daarom ook tijdsafhankelijke hazard rates berekend om veranderingen in het risico op recidive tijdens of na het toezicht over de tijd heen in beeld te brengen. De tijdsafhankelijke hazard rate laat duidelijk zien op welk moment tijdens een state (zoals toezicht) het risico om een recidivist te worden het grootste is, bijvoorbeeld aan het begin van een periode of pas na één, twee of drie jaar.

In tabel 4 zijn de tijdsonafhankelijke *hazards* weergegeven. Tabel 4 laat zien dat de tijdsonafhankelijke *hazard* van recidive tijdens het toezicht 0,31 bedraagt. Hieruit kan worden afgeleid dat de gemiddelde kans op recidive tijdens het toezicht van een

⁵³ Voor de berekening van *hazard rates* specifiek behorend bij de recidive tijdens toezicht is gebruikgemaakt van het multistate model zoals verbeeld in figuur 2 in hoofdstuk 2. Voor de *hazard rates* behorend bij de recidive na het toezicht is gebruikgemaakt van het multistate model zoals verbeeld in figuur 3 in hoofdstuk 2. Voor de uitsplitsing in *hazard rates* tussen personen die al wel en niet tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd, is gebruikgemaakt van het multistatamodel zoals verbeeld in figuur b2 van bijlage 3.

persoon (die een geheel jaar onder toezicht staat) binnen een jaar 27% bedraagt.⁵⁴ De tijdsafhankelijke *hazard* van recidive na het toezicht bedraagt 0,15 en de gemiddelde kans op recidive binnen een jaar waarin men niet geïncapaciteerd wordt of opnieuw onder toezicht wordt gesteld is 14%. Het risico om minimaal eenmalig opnieuw een delict te plegen waarvoor men veroordeeld wordt, is dus hoger tijdens dan na de periode van toezicht. We hebben voorts ook een onderscheid gemaakt tussen de tijdsafhankelijke *hazard* van recidive na het toezicht van personen die al wel en niet tijdens het toezicht gerecidiveerd hebben. Het risico om te recidiveren na het toezicht is hoger voor personen die tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd dan voor personen die niet tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd.

Tabel 4 Tijdsafhankelijke *hazards* per jaar

	Tijdsafhankelijke	
	<i>hazard</i>	95% BI
Recidive tijdens toezicht	0,31	(0,30-0,32)
Recidive na toezicht	0,15	(0,15-0,16)
Recidive na toezicht: geen recidive tijdens	0,10	(0,10-0,11)
Recidive na toezicht: recidive tijdens	0,34	(0,32-0,36)

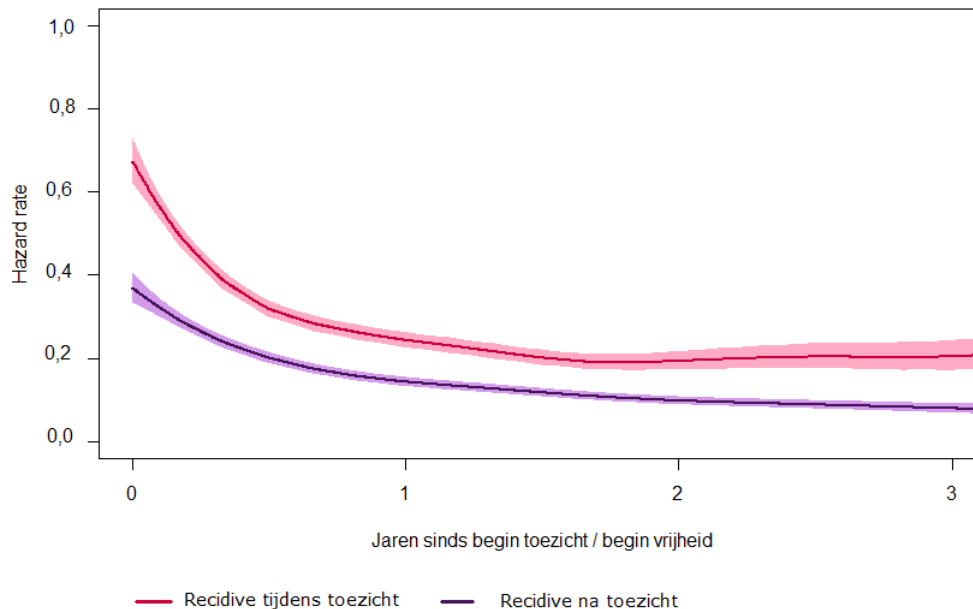
Noot: BI = betrouwbaarheidsinterval

In figuur 6 staan de tijdsafhankelijke *hazard rates* afgebeeld. Het lichtgekleurde gedeelte geeft het 95% betrouwbaarheidsinterval weer.⁵⁵ Uit figuur 6 blijkt dat de tijdsafhankelijke *hazard rate* van recidive tijdens toezicht op ieder moment hoger is dan de *hazard rate* van recidive na het toezicht. Zowel voor de recidive tijdens het toezicht als de recidive na het toezicht geldt dat de *hazard* van recidive vooral hoog is aan het begin van de observatieperiode. De *hazard rate* daalt de eerste zes maanden vrij sterk en lijkt zich daarna langzaam te stabiliseren. Zowel tijdens als na het toezicht lijkt het risico het hoogst aan het begin van de observatieperiode.

⁵⁴ Zoals in het methodologische hoofdstuk werd toegelicht, betreft dit een hypothetische kans. Het is namelijk ook mogelijk dat men niet een geheel jaar onder toezicht staat. Figuur B1 in bijlage 2 laat echter zien dat een groot deel van de onderzoeksgroep wel een geheel jaar onder toezicht heeft gestaan.

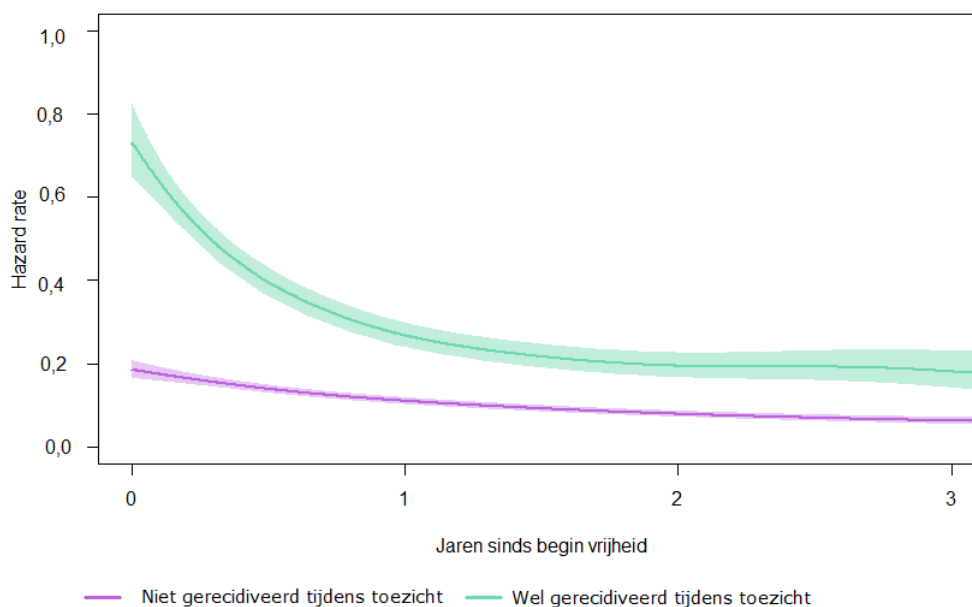
⁵⁵ De betrouwbaarheidsinterval van de *hazard rate* recidive tijdens het toezicht wordt vanaf twee jaar wat breder, dat komt omdat vanaf dat tijdstip nog maar een kleine groep personen onder toezicht staat.

Figuur 6 *Hazard rates van recidive tijdens en na toezicht*

In figuur 7 wordt de tijdsafhankelijke *hazard rate* van recidive na het toezicht apart weergegeven voor personen die al dan niet tijdens het toezicht gerecidiveerd hebben. Uit de figuur blijkt dat personen die tijdens het toezicht gerecidiveerd hebben over de gehele periode na het toezicht een grotere risico hebben om te recidiveren. De *hazard rate* van de groep die tijdens het toezicht gerecidiveerd heeft, vertoont wel een ander verloop over de tijd dan de *hazard rate* van de groep die niet gerecidiveerd heeft tijdens het toezicht. De *hazard rate* van de groep die tijdens het toezicht gerecidiveerd heeft, is vooral hoog aan het begin van de toezichtsperiode en neemt daarna tot één jaar na start van het toezicht gestaag af. Vervolgens blijft deze stabiel over de rest van de onderzochte periode. De *hazard rate* van de groep die niet tijdens het toezicht gerecidiveerd heeft, blijft over de gehele onderzoeksperiode vrijwel constant. Het is mogelijk dat de personen die tijdens het toezicht recidiveren bepaalde achtergrondkenmerken hebben die er ook voor zorgen dat zij na het toezicht een groter risico hebben om te recidiveren. In paragraaf 3.3, waarin ook naar de samenhang tussen verschillende kenmerken en de recidive tijdens en na toezicht gekeken wordt, zal bezien worden of het verband tussen recidive tijdens het toezicht en recidive na het toezicht blijft bestaan wanneer met verschillende demografische en strafrechtelijke kenmerken rekening wordt gehouden.

Figuur 7 *Hazard rates van recidive na toezicht voor personen die al dan niet tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd*

3.2.2 Zeer ernstige recidive

Box 3 Belangrijkste bevindingen

- Vier jaar na de start van het toezicht is er 7% kans dat een persoon gedurende of na de periode van toezicht een zeer ernstig delict heeft gepleegd wat geleid heeft tot een strafzaak.
- Het type delict van de eerste zeer ernstige recidive tijdens het toezicht betrof relatief vaker een vermogensdelict met geweld, terwijl na het toezicht er vaker sprake was van een druggerelateerd delict of een vermogensdelict zonder geweld.
- Het gemiddelde risico op een eerste strafzaak naar aanleiding van een zeer ernstige recidivedelict is hoger tijdens de periode van toezicht dan na de periode van toezicht.
- Het risico op zeer ernstige recidive tijdens toezicht en na toezicht is vrij stabiel over de onderzochte periode.
- Het gemiddelde risico op een eerste strafzaak naar aanleiding van zeer ernstige recidive na het toezicht is hoger voor personen die tijdens het toezicht met een zeer ernstig delict gerecidiveerd hebben dan voor personen die niet tijdens het toezicht recidiveerden met een zeer ernstig delict.

Beschrijving zeer ernstige recidive sinds de start van het toezicht

In figuur 8 staan de geschatte kansen weergegeven van een transitie naar een van de zeer ernstige recidive *states* en naar de *states* die volgen op zeer ernstige recidive tijdens het toezicht. Vier jaar na de start van het toezicht blijkt er een kans van 7% op een zeer ernstig delict resulterend in een strafzaak, wat gepleegd is gedurende of na de periode van toezicht (95% betrouwbaarheids-interval: 7%-8%).⁵⁶ Deze

⁵⁶ Dit percentage en het bijbehorende betrouwbaarheidsinterval is berekend door het model te versimpelen tot één zeer ernstige recidive *state* (ongeacht of de recidive tijdens of na het toezicht heeft plaatsgevonden).

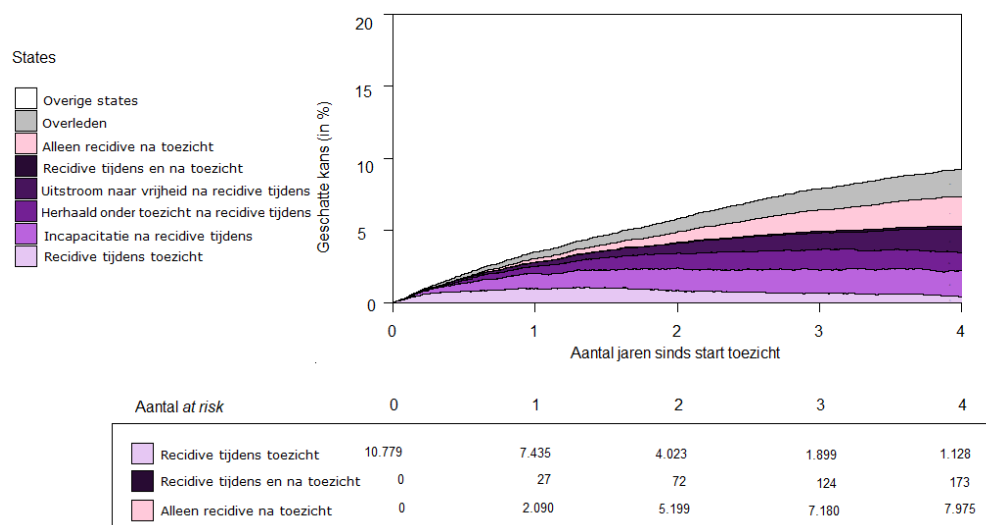

kans is aanzienlijk lager dan de 51% kans op een algemeen recidivedelict vier jaar na de start van het toezicht.

Figuur 8 laat verder zien dat al vanaf het begin van het toezicht er een kleine kans op een zeer ernstig recidivedelict bestaat. Deze kans blijft over de gehele onderzochte periode laag. Eén van de redenen dat er ook later in de observatieperiode nog een kans op een eerste zeer ernstig recidivedelict tijdens toezicht bestaat, is dat er op dat moment nog een redelijk grote groep *at risk* is. Verder valt op dat, zoals te verwachten is, van de personen die zeer ernstig gerecidiveerd hebben een relatief groter deel hierop volgend geïncapaciteerd wordt dan bij de algemene recidive. Hetzelfde geldt voor het opnieuw onder toezicht worden gesteld.

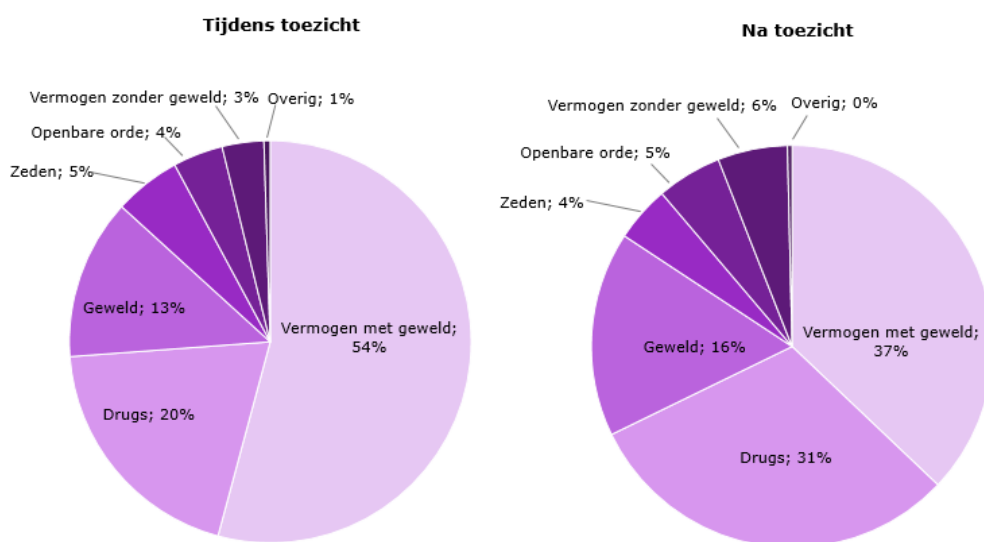
Tot aan één jaar na de start van het toezicht is de geschatte kans om na het toezicht te recidiveren met een zeer ernstig delict nihil (zie figuur 8). Dit heeft er mee te maken dat de kans op zeer ernstige recidive sowieso niet zo groot is en dat kort na de start er nog nauwelijks personen zijn die uitgestroomd zijn naar vrijheid. De kans op *alleen* zeer ernstige recidive na het toezicht neemt vanaf ongeveer één jaar na de start van de observatietermijn wel geleidelijk aan iets toe. De kans op zeer ernstige recidive zowel tijdens als na het toezicht blijft echter zeer gering over de gehele onderzoeksperiode.

Figuur 8 Geschatte kansen op zeer ernstige recidive tijdens en/of na toezicht

Vervolgens is gekeken naar het type delict van de eerste zeer ernstige recidive die heeft plaatsgevonden tijdens dan wel na het toezicht (zie figuur 9). Figuur 9 laat zien dat het type delict van de eerste zeer ernstige recidive tijdens het toezicht meestal een vermogensdelict met geweld (54%), een drugsdelict (20%) of een geweldsdelict (13%) betrof. Het aandeel van de vermogensdelicten met geweld is na toezicht een stuk lager dan tijdens het toezicht (37% versus 54%), terwijl het aandeel van de drugsdelicten (31% versus 20%) en vermogensdelicten zonder geweld (6% versus 3%) een stuk hoger ligt.

Figuur 9 Verdeling delict types van het eerste zeer ernstige delict gepleegd tijdens (N=596) of na het toezicht (N=268)

Tijdsonafhankelijke en tijdsafhankelijke hazards

In tabel 5 staan de tijdsonafhankelijke hazards van de zeer ernstige recidive weergegeven.⁵⁷ Deze zijn beduidend lager dan bij de algemene recidive. Tabel 5 laat zien dat de tijdsonafhankelijke hazard van recidive tijdens het toezicht 0,03 bedraagt. Dat wil zeggen dat de gemiddelde kans op recidive tijdens het toezicht van een persoon die een geheel jaar onder toezicht staat 3% bedraagt. Uit tabel 5 blijkt verder dat de tijdsonafhankelijke hazard van recidive na het toezicht 0,01 bedraagt. De gemiddelde kans van een persoon die een heel jaar onder toezicht staat op zeer ernstige recidive na het toezicht binnen één jaar bedraagt 1%. Het risico om minimaal eenmalig een zeer ernstig delict te plegen, is dus hoger tijdens de periode van toezicht dan na de periode van toezicht.

Er is ook een onderscheid gemaakt tussen de tijdsonafhankelijke hazard van recidive na het toezicht van personen die al dan niet tijdens het toezicht met een zeer ernstig delict gerecidiveerd hebben. De tijdsonafhankelijke hazard om na het toezicht te recidiveren met een zeer ernstig delict ligt hoger als men ook al tijdens het toezicht met een zeer ernstig delict heeft gerecidiveerd. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat het weinig voorkwam dat personen die tijdens het toezicht zeer ernstig gerecidiveerd hebben ook na het toezicht zeer ernstig recidiveren (slechts achttien keer). De reden dat de tijdsonafhankelijke hazard van deze groep alsnog hoger is dan die van de personen zonder zeer ernstige recidive tijdens het toezicht is dat de groep die zeer ernstig gerecidiveerd heeft tijdens het toezicht veel minder tijd heeft doorgebracht in vrijheid. Het risico op zeer ernstige recidive na het toezicht is dus groter voor de groep die ook al tijdens het toezicht heeft gerecidiveerd met een zeer ernstig delict dan voor de groep zonder zeer ernstige recidive tijdens het toezicht.

⁵⁷ Voor de berekening van *hazard rates* specifiek behorend bij de recidive tijdens toezicht is gebruikgemaakt van het multistate model zoals verbeeld in figuur 1a in hoofdstuk 2. Voor de *hazard rates* behorend bij de recidive na het toezicht is gebruikgemaakt van het multistate model zoals verbeeld in figuur 1b in hoofdstuk 2. Voor de uitsplitsing in *hazard rates* tussen personen die al wel en niet tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd, is gebruikgemaakt van het multistatamodel zoals verbeeld in figuur b2 van bijlage 3.

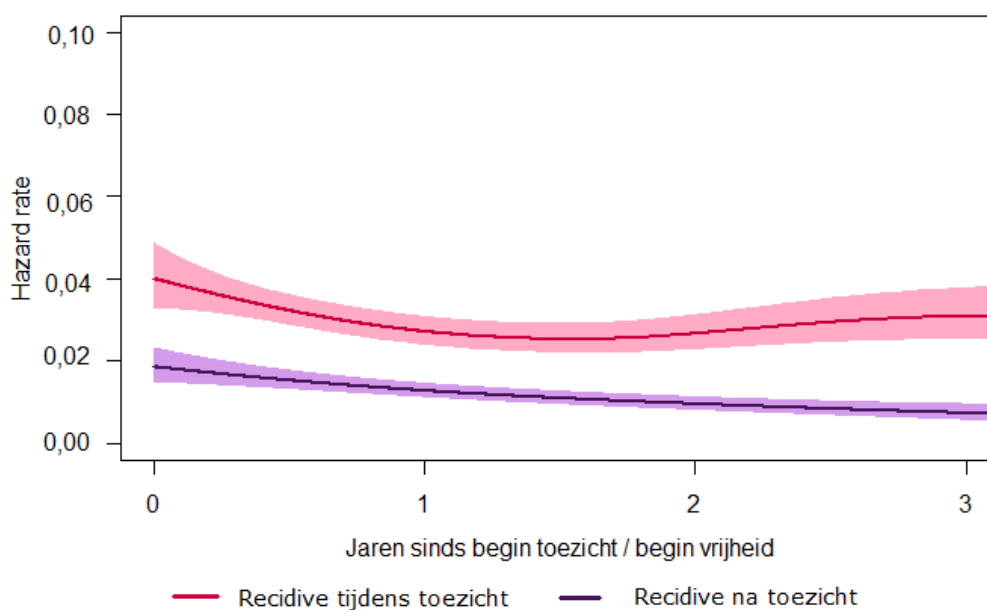
Tabel 5 Tijdsafhankelijke hazards: hoeveelheid zeer ernstige recidive tijdens en na toezicht per jaar

	Tijdsafhankelijke	
	hazard	95% BI
Zeer ernstige recidive tijdens toezicht	0,03	(0,03-0,03)
Zeer ernstige recidive na toezicht	0,01	(0,01-0,02)
Zeer ernstige recidive na toezicht: geen zeer ernstige recidive tijdens toezicht	0,01	(0,01-0,01)
Zeer ernstige recidive na toezicht: zeer ernstige recidive tijdens toezicht	0,04	(0,03-0,07)

Noot: BI = betrouwbaarheidsinterval

Uit figuur 10 blijkt dat de tijdsafhankelijke *hazard rate* van zeer ernstige recidive tijdens toezicht op ieder moment hoger is dan de *hazard rate* van zeer ernstige recidive na het toezicht.⁵⁸ De *hazard rate* van zeer ernstige recidive is zowel tijdens als na het toezicht redelijk stabiel. De *hazard rate* van de recidive tijdens toezicht schommelt een klein beetje en de *hazard rate* van recidive na het toezicht daalt licht gedurende de periode in vrijheid.

Figuur 10 Hazard rate van zeer ernstige recidive tijdens toezicht en na toezicht

⁵⁸ Er wordt geen vergelijking gemaakt tussen de *tijdsafhankelijke hazard rate* van zeer ernstige recidive van groepen die wel en niet zeer ernstig hebben gerecidiveerd tijdens het toezicht omdat de groep die zowel tijdens als na het toezicht heeft gerecidiveerd te weinig personen bevat om een betrouwbaar beeld te geven over het verloop van de *hazard rate* per tijdstip.

3.3 Samenhang uitvoeringskenmerken toezicht en algemene recidive tijdens en na toezicht

In deze paragraaf kijken we naar de samenhang tussen uitvoeringskenmerken van toezicht en algemene recidive. In de eerste subparagraaf gaan we in op de samenhang tussen de uitvoeringskenmerken en recidive tijdens de periode van toezicht. In de tweede subparagraaf staat de samenhang tussen uitvoeringskenmerken en recidive na de periode van toezicht centraal.

3.3.1 Samenhang uitvoeringskenmerken toezicht en recidive tijdens toezicht

Box 4 Belangrijkste bevindingen

- Het risico op recidive gedurende toezichtniveau 1 is lager in vergelijking met de toezichtniveaus 2 en 3. Een verlaging van het niveau van toezicht hangt ook samen met een lager risico op recidive tijdens het toezicht.
- Tot aan het eerste jaar na de start van het toezicht is er een verhoogd risico op recidive gedurende de looptijd van het locatiegebod. Na het eerste jaar hangt het locatiegebod juist samen met een lager risico op recidive.
- Gedurende de periode waarin sprake is van een contactverbod is er een lager risico op recidive.
- In het eerste jaar na de start van het toezicht hangt de looptijd van een alcohol- en/of drugsverbod samen met een lager risico op recidive.
- Na het eerste jaar is er gedurende de looptijd van de behandelverplichting een minder hoog risico op recidive.

In deze paragraaf wordt nagegaan of en in welke mate de uitvoeringskenmerken van toezicht (intensiteit van het toezicht, de opgelegde aanvullende bijzondere voorwaarden en de eventuele gelijktijdige deelname aan een werkstraf of gedragsinterventie tijdens toezicht) samenhangen met de kans op algemene recidive *tijdens* het toezicht. We bekijken de samenhang tussen deze kenmerken en recidive waarbij gecontroleerd wordt voor demografische en strafrechtelijke persoonskenmerken.

In tabel 6 zijn de resultaten van het Cox-regressiemodel opgenomen waarin de uitvoeringskenmerken van toezicht als tijdsvariabele kenmerken zijn opgenomen.⁵⁹ De *hazard ratio's* in dit model zijn niet altijd constant gedurende de observatieperiode. Dat wil zeggen dat de samenhang tussen een bepaald kenmerk en recidive varieert tijdens het toezicht. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat een variabele aan het begin van de observatieperiode een negatieve samenhang heeft met recidive tijdens het toezicht en op een later tijdstip een positieve samenhang. We hebben daarom voor sommige variabelen een interactie met de verstreken tijd sinds start van het toezicht (tot aan één jaar na de start van het toezicht versus één jaar na de start van het toezicht) in het model opgenomen om misinterpretatie van de effecten te voorkomen.

Wat betreft de controlevariabelen laat tabel 6 zien dat de leeftijd bij de eerste strafzaak, het aantal eerdere strafzaken, het aantal eerdere zeer ernstige strafzaken, het aantal eerdere opgelegde vrijheidsstraffen en het type delict van de uitgangszaak statistisch significant samenhangen met de recidive tijdens het toezicht. Deze samenhang is gelijk aan wat verwacht werd op basis van eerder onderzoek naar de samenhang tussen deze kenmerken en recidive na het toezicht (Zebel, Alberda & Wartna, 2014; Weijters et al., 2019).

⁵⁹ Voor deze analyses is gebruikgemaakt van het multistate model zoals verbeeld in figuur 2 van hoofdstuk 2.

Wat betreft de uitvoeringskenmerken van het toezicht geeft tabel 6 aan dat het toezichtniveau samenhangt met de kans op recidive tijdens toezicht, ook wanneer gecontroleerd wordt voor demografische kenmerken en overige uitvoeringskenmerken van het toezicht. Toezichtniveau 1 hangt samen met een lagere *hazard* van recidive tijdens het toezicht in vergelijking met toezichtniveau 2 en toezichtniveau 3.⁶⁰ De *hazard* van recidive is 23% lager als er sprake is van toezichtniveau 1 in vergelijking met toezichtniveau 2. Ook in periodes waarin geen toezicht werd geregistreerd is er sprake van een minder hoge *hazard* van recidive dan gedurende toezichtniveau 2 en 3.⁶¹ De resultaten laten verder zien dat er gedurende toezichtniveau 3 geen lager of hoger risico op recidive is dan tijdens toezichtniveau 2.

Naast het niveau van toezicht is er ook een samenhang gevonden tussen recidive tijdens het toezicht en de verandering van het toezichtniveau. Een verlaging van het niveau van toezicht hangt samen met een lagere *hazard* van recidive tijdens toezicht. De *hazard* van recidive is 12% lager in de periode waaraan een verlaging van het toezichtniveau aan vooraf is gegaan. Een verhoging van het toezichtniveau hangt niet significant samen met de *hazard* van recidive tijdens toezicht.

Gedurende de looptijd van de werkstraf is de *hazard* van recidive tijdens het toezicht niet statistisch significant hoger of lager dan wanneer er geen werkstraf werd uitgevoerd. Hetzelfde geldt voor de looptijd van een gedragsinterventie, ook voor deze variabele vinden we geen significante samenhang met recidive.

Diverse bijzondere voorwaarden blijken wel samen te hangen met het risico op recidive tijdens het toezicht. Gedurende de looptijd van een locatiegebod geldt dat er tot aan het eerste jaar na de start van het toezicht een verhoogd risico op recidive tijdens het toezicht bestaat. De *hazard van* recidive ligt 72% hoger als er sprake is van een locatiegebod. Nadat meer tijd is verstreken (>1 jaar na de start van het toezicht) blijkt echter dat een locatiegebod samenhangt met minder recidive tijdens het toezicht. De *hazard van* recidive tijdens het toezicht is in die periode 54% lager als er sprake is van een locatiegebod. Gedurende de periode waarin sprake is van een contactverbod is er een lager risico op recidive tijdens het toezicht. De *hazard van* recidive ligt 14% lager als er sprake is van een contactverbod. In het eerste jaar na de start van het toezicht bestaat een samenhang tussen het alcohol- en drugsverbod en recidive tijdens het toezicht. In die periode ligt de *hazard van* recidive tijdens het toezicht 33% lager als er sprake is van een alcohol- en drugsverbod. Tot slot geldt dat één jaar na de start van het toezicht er een samenhang is tussen de looptijd van de behandelverplichting en recidive tijdens het toezicht, er is dan minder risico op een eerste recidivedelict. Gedurende een behandelverplichting ligt de *hazard van* recidive 19% lager dan in periodes van toezicht zonder behandelverplichting.

---

⁶⁰ Met een aanvullend model zijn we nagegaan of het verschil in HR gedurende toezichtniveau 1 en toezichtniveau 3 statistisch significant was. Dit bleek het geval te zijn.

⁶¹ Met een aanvullend model zijn we nagegaan of het verschil in HR gedurende de periode waarin geen toezichtniveau bekend was en toezichtniveau 3 statistisch significant was. Dit bleek het geval te zijn.

Tabel 6 Multiple Cox-regressieanalyse recidive tijdens toezicht

Recidive tijdens toezicht	HR	(95%-BI)
Kenmerken uitvoering toezicht^a		
Toezichtniveau (ref = toezichtniveau 2)		
Geen toezicht geregistreerd	0,742 **	(0,595-0,926)
Toezichtniveau 1	0,766 ***	(0,684-0,856)
Toezichtniveau 3 : tot 1 jaar na start	0,961	(0,839-1,101)
Toezichtniveau 3 : na 1 jaar na start	1,234	(0,981-1,552)
Verandering toezichtniveau (ref = geen)		
Verlaging	0,877 *	(0,775-0,991)
Verhoging	1,051	(0,882-1,253)
Gelijktijdige uitvoering werkstraf (ref = nee)		
Ja	0,994	(0,880-1,124)
Gelijktijdige deelname gedragsinterventie (ref = nee)		
Ja	0,819	(0,669-1,002)
Locatiegebod (ref=nee)		
Ja : tot 1 jaar na start	1,723 ***	(1,583-1,875)
Ja: na 1 jaar na start	0,457 ***	(0,379-0,551)
Locatieverbod (ref=nee)		
Ja	1,014	(0,854-1,205)
Contactverbod (ref=nee)		
Ja	0,864 *	(0,759-0,983)
Drugs- en/of alcoholverbod (ref=nee)		
Ja : tot 1 jaar na start	0,671 ***	(0,576-0,782)
Ja: na 1 jaar na start	0,940	(0,761-1,161)
Behandelverplichting (ref=nee)		
Ja : tot 1 jaar na start	0,943	(0,876-1,015)
Ja: na 1 jaar na start	0,808 ***	(0,721-0,906)
Opname in een zorginstelling (ref=nee)		
Ja	0,986	(0,860-1,130)
Begeleid wonen of maatschappelijke opvang (ref=nee)		
Ja	1,054	(0,929-1,197)
Controlevariabelen^b		
Geslacht (ref = man)		
Vrouw	0,903	(0,808-1,009)
Geboorteland (ref = Nederland)		
Niet-Nederland	1,040	(0,968-1,117)
Leeftijd bij eerste strafzaak	0,982 ***	(0,978-0,987)
Aantal eerdere strafzaken (log)	1,156 ***	(1,093-1,223)
Aantal eerdere ernstige strafzaken	1,022 *	(1,003-1,041)
Aantal eerdere onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen	0,987 ***	(0,980-0,993)
Veroordelingsdichtheid	3,325 ***	(2,939-3,762)
Type delict uitgangzaak (ref=geweld)		
Zeden	0,704 **	(0,570-0,870)
Vermogen met geweld	1,207 **	(1,082-1,347)
Vermogen zonder geweld	1,532 ***	(1,408-1,666)
Vernieling, lichte agressie en openbare orde	1,008	(0,879-1,156)
Drugs	0,907	(0,789-1,043)
Verkeer en overig	0,923	(0,720-1,183)
Uitgangzaak onbekend	1,098	(0,970-1,243)
Detentie tijdens toezicht	0,994	(0,900-1,098)

Noot: HR = hazard ratio; BI = betrouwbaarheidsinterval; * p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001.

^a Alle toezichtskennmerken zijn tijdsvariabele kenmerken.

^b Alle controlevariabelen, behalve detentie tijdens toezicht, zijn tijdsafhankelijke variabelen.

Vanwege multicollineariteit zijn de leeftijd bij start van het toezicht en het aantal eerdere boetes niet meegenomen in het model.

3.3.2 Samenhang uitvoeringskenmerken toezicht en recidive na toezicht

Box 5 Belangrijkste bevindingen

- Recidive tijdens het toezicht hangt samen met een groter risico op recidive na het toezicht.
- Het voortijdig negatief beëindigen van toezicht hangt samen met een hoger risico op recidive na het toezicht in vergelijking met een voltooid toezicht. Het voortijdig positief beëindigen van toezicht hangt juist samen met een lager risico op recidive na het toezicht in vergelijking met een voltooid toezicht.
- Een langere duur van het toezicht hangt samen met een lager risico op recidive na het toezicht. Een aanvullende analyse laat echter zien dat dit verband alleen opgaat voor personen die niet tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd en/of die het toezicht hebben afgerond.
- Deelname aan een gedragsinterventie en de inzet van een locatiegebod tijdens het toezicht hangen mogelijk indirect samen met een lager risico op recidive na het toezicht via de directe samenhang van deze variabelen met de afronding van het toezicht of de recidive tijdens het toezicht.

In deze paragraaf wordt nagegaan of en in welke mate de uitvoeringskenmerken van toezicht (duur van het toezicht, intensiteit van het toezicht, opgelegde bijzondere voorwaarden, gelijktijdige deelname werkstraf of gedragsinterventie) samenhangen met de kans op algemene recidive *na* het toezicht. We bekijken de samenhang tussen deze kenmerken en recidive waarbij gecontroleerd wordt voor demografische en strafrechtelijke persoonskenmerken en zogenoemde tussentijdse gebeurtenissen. Dit zijn gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden na de start van het toezicht maar voor de eerste recidive na het toezicht, zoals recidive tijdens het toezicht en de wijze waarop het toezicht afgerond wordt.

Tabel 7 geeft de resultaten weer van het *Cox-regressie*model waarin demografische kenmerken, kenmerken van het strafrechtelijk verleden, tussentijdse gebeurtenissen en toezichtkenmerken zijn opgenomen (model 1a).⁶² De samenhang tussen de demografische kenmerken en kenmerken van het strafrechtelijk verleden (zoals gemeten voor de start van het toezicht) en de recidive na het toezicht is gelijk aan wat werd verwacht op basis van eerder onderzoek (Zebel, Alberda & Wartna, 2014; Weijters et al., 2019). Daarnaast blijkt dat een aantal tussentijdse gebeurtenissen samenhangt met de kans op algemene recidive na het toezicht. Als er sprake is van recidive tijdens het toezicht dan bestaat er een verhoogd risico op algemene recidive. De *hazard van* recidive in het eerste jaar na het toezicht is 96% hoger als er sprake is van recidive tijdens het toezicht. Na het eerste jaar in vrijheid neemt de samenhang iets af, maar ook dan is de *hazard van* recidive groter als er sprake was van recidive tijdens het toezicht. Wat betreft de voltooiing van het toezicht blijkt dat toezichttrajecten die positief voortijdig zijn beëindigd, samenhangen met een minder hoog risico op recidive dan toezichttrajecten die zijn voltooid. Het risico op recidive is daarentegen hoger als er sprake was van een negatieve voortijdige beëindiging.

---

⁶² Voor de Cox-regressies in deze paragraaf wordt gebruikgemaakt van het multistate model zoals verbeeld in figuur 3 in hoofdstuk 2, met de uitzondering dat het opnieuw onder toezicht worden gesteld (zonder dat er sprake is van recidive) voor de analyses in deze paragraaf als *absorbing state* is opgenomen. Hier is voor gekozen omdat het zelden voorkomt dat er opnieuw sprake is van een periode van toezicht zonder dat daarvoorafgaand aan gerecidiveerd is. Het voordeel is bovendien dat hierdoor alle toezichtkenmerken als *baseline* kenmerken in de analyse kunnen worden betrokken. Recidive wordt gemeten vanaf het begin van de periode in vrijheid (oftewel het toezicht is beëindigd en men is niet geïncapaciteerd).

Wat betreft de uitvoeringskenmerken van het toezicht valt op dat er weinig statistisch significante verbanden zijn gevonden met de recidive na het toezicht. De nettoduur van het toezicht is een uitzondering. Een langere nettoduur van het toezicht hangt samen met een minder hoog risico op algemene recidive na het toezicht. De *hazard van* recidive neemt met 1% af per maand dat men langer onder toezicht stond. De overige uitvoeringskenmerken van het toezicht lieten, naast de diverse controlevariabelen en tussentijdse gebeurtenissen, geen statistisch significante samenhang met recidive na het toezicht zien.

Het is echter mogelijk dat de tussentijdse gebeurtenissen, zoals recidive tijdens het toezicht of de afronding van het toezicht, intermediërende variabelen zijn waardoor een eventuele samenhang tussen uitvoeringskenmerken en recidive na het toezicht verdwijnt. Oftewel, het zou kunnen dat bepaalde uitvoeringskenmerken de kans op bijvoorbeeld recidive tijdens het toezicht of op een negatieve beëindiging van het toezicht verminderen en hierdoor de kans op recidive na het toezicht ook verkleinen. Of andersom, bepaalde uitvoeringskenmerken zouden de kans op recidive tijdens het toezicht of op een negatieve beëindiging van het toezicht kunnen vergroten en daarmee ook de kans op recidive na het toezicht verhogen. Om te kijken in hoeverre dit opgaat, hebben we nogmaals hetzelfde model getoetst maar dan zonder te controleren voor tussentijdse gebeurtenissen. De resultaten van deze analyse zijn in de tweede kolom van tabel 7 opgenomen (model 1b). De resultaten van model 1b laten zien dat het inderdaad mogelijk is dat bepaalde variabelen een indirect verband met de recidive na het toezicht hebben. Zodra de tussentijdse gebeurtenissen niet in het model worden opgenomen, blijken de variabelen deelname aan een gedragsinterventie en een locatiegebod significant samen te hangen met het risico op recidive na het toezicht. De *hazard van* recidive na het toezicht is 14% minder hoog als er sprake was van deelname aan een gedragsinterventie tijdens het toezicht. Indien er sprake was van een locatiegebod tijdens het toezicht dan ligt de *hazard van* recidive na het toezicht 15% lager.

Tabel 7 Multiple Cox-regressieanalyse voor recidive na het toezicht

Recidive na toezicht	Model 1a		Model 1b	
	HR	(95%-BI)	HR	(95%-BI)
Kenmerken uitvoering toezicht				
Duur toezicht	0,989 ***	(0,984-0,993)	0,991 ***	(0,987-0,996)
Percentage duur toezichtniveau 1	0,996	(0,991-1,001)	0,996	(0,991-1,001)
Percentage duur toezichtniveau 2	0,997	(0,991-1,001)	0,998	(0,993-1,003)
Percentage duur toezichtniveau 3	0,998	(0,992-1,002)	1,000	(0,995-1,005)
Werkstraf tijdens toezicht (ref = nee)				
Ja : tot 1 jaar na start	0,910	(0,816-1,015)	0,944	(0,847-1,051)
Ja: na 1 jaar na start	1,129	(0,985-1,293)	1,118	(0,977-1,279)
Gedragsinterventie tijdens toezicht (ref = nee)				
Ja	0,907	(0,807-1,018)	0,883 *	(0,787-0,991)
Locatiegebod (ref=nee)				
Ja	0,864	(0,744-1,005)	0,811 **	(0,698-0,943)
Locatieverbod (ref=nee)				
Ja	0,987	(0,823-1,183)	1,027	(0,857-1,231)
Contactverbod (ref=nee)				
Ja	0,964	(0,837-1,110)	0,973	(0,845-1,120)
Drugs- en/of alcoholverbod (ref=nee)				
Ja	1,121	(0,983-1,279)	1,093	(0,958-1,246)
Behandelverplichting (ref=nee)				
Ja	1,023	(0,944-1,109)	1,058	(0,976-1,147)
Opname in een zorginstelling (ref=nee)				
Ja	0,896	(0,762-1,053)	0,954	(0,812-1,121)
Begeleid wonen of maatschappelijke opvang (ref=nee)				
Ja	1,084	(0,943-1,246)	1,123	(0,977-1,29)
Controlevariabelen				
Geslacht (ref = man)				
Vrouw	0,956	(0,831-1,1)	0,906	(0,787-1,042)
Geboorteland (ref = Nederland)				
Niet-Nederland	1,082	(0,991-1,181)	1,106 *	(1,013-1,206)
Leeftijd bij eerste strafzaak	0,981 ***	(0,975-0,987)	0,978 ***	(0,973-0,984)
Aantal eerdere strafzaken (log)	1,172 ***	(1,076-1,276)	1,153 ***	(1,061-1,254)
Aantal eerdere ernstige strafzaken	1,001	(0,975-1,028)	1,003	(0,977-1,03)
Aantal eerdere boetes	0,997	(0,977-1,018)	1,001	(0,981-1,022)
Aantal eerdere onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen	0,986 **	(0,976-0,995)	0,986 **	(0,977-0,995)
Veroordelingsdichtheid	2,472 ***	(2,091-2,922)	3,133 ***	(2,66-3,69)
Type delict uitgangzaak (ref=geweld)				
Zeden	0,784	(0,589-1,043)	0,729 *	(0,547-0,97)
Vermogen met geweld	1,354 ***	(1,185-1,546)	1,394 ***	(1,22-1,593)
Vermogen zonder geweld	1,142 *	(1,026-1,271)	1,269 ***	(1,141-1,412)
Vernieling, lichte agressie en openbare orde	1,049	(0,899-1,224)	1,046	(0,897-1,220)
Drugs	0,801 *	(0,675-0,950)	0,800 *	(0,675-0,950)
Verkeer en overig	1,117	(0,847-1,472)	1,103	(0,837-1,454)
Uitgangzaak onbekend	0,895	(0,765-1,047)	0,919	(0,786-1,075)
Recidive tijdens toezicht (ref = nee)				
Ja : tot 1 jaar na start	1,988 ***	(1,788-2,209)		
Ja: na 1 jaar na start	1,466 ***	(1,276-1,683)		
Afronding toezicht (ref = voltooid)				
Voortijdige negatieve beëindiging	1,383 ***	(1,261-1,517)		
Voortijdige positieve beëindiging	0,712 ***	(0,586-0,865)		

Noot: HR = hazard ratio; BI = betrouwbaarheidsinterval; * p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001.

Vanwege multicollineariteit zijn de leeftijd bij start van het toezicht, het aantal eerdere boetes en .. niet meegenomen in het model.

In een additionele analyse hebben we gekeken naar het effect van de duur van het toezicht verdeeld in 3 categorieën (maximaal 1 jaar, 1 tot 2 jaar en 2 tot 3 jaar) op de recidivekans van fictieve personen die verschillen wat betreft recidive tijdens het toezicht (recidive tijdens toezicht versus geen recidive tijdens het toezicht) en de afronding van het toezicht (voortijdige negatieve beëindiging versus voltooid).⁶³ De overige kenmerken van deze fictieve personen staan in tabel B3 van bijlage 6 opgesomd. Doordat de fictieve personen dezelfde achtergrondkenmerken hebben – met uitzondering van de variabelen waarvan we de impact willen bekijken – wordt de recidivekans dus niet beïnvloed door deze achtergrondkenmerken. De uitkomsten van deze analyse staan in de figuren 11 tot en met 14 weergegeven. Figuur 11 en 12 hebben betrekking op fictieve personen die het toezicht hebben afgerond. Figuur 13 en 14 hebben betrekking op fictieve personen die het toezicht voortijdig negatief hebben beëindigd. De stippellijn betreft fictieve personen die gerecidiveerd hebben tijdens het toezicht, de doorgetrokken lijn heeft betrekking op fictieve personen die niet gerecidiveerd hebben tijdens het toezicht. Tot slot laat de kleur zien hoe lang de fictieve personen onder toezicht hebben gestaan. Rood staat voor nul tot één jaar onder toezicht, paars voor één tot twee jaar onder toezicht en blauw voor twee tot drie jaar onder toezicht.⁶⁴ De lichtgekleurde vlakken betreffen betrouwbaarheidsintervallen.

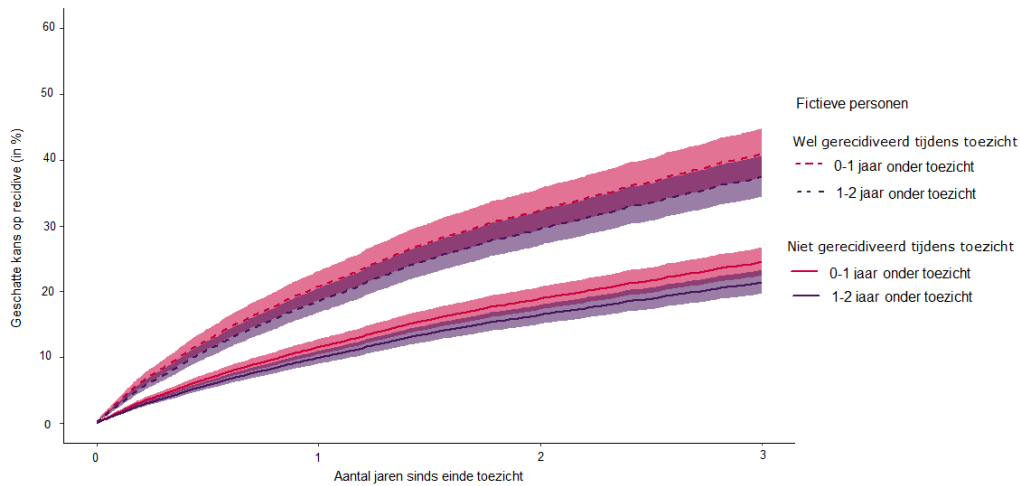
De figuren laten zien dat de duur van het toezicht alleen samenhangt met de mate van recidive na het toezicht bij fictieve personen die het toezicht hebben afgerond én die niet gerecidiveerd hebben tijdens het toezicht. Voor deze fictieve personen is de kans op recidive lager naar gelang men een langere tijd onder toezicht heeft gestaan (zie figuur 11 en 12). De duur van het toezicht lijkt echter nauwelijks van belang voor de recidivekans van personen die het toezicht weliswaar hebben voltooid, maar die tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd. De betrouwbaarheidsintervallen overlappen zodanig dat er geen sprake is van statistisch significante verschillen tussen de verschillende duren van toezicht. Hetzelfde geldt voor personen die het toezicht voortijdig negatief hebben beëindigd (zie figuur 13 en 14). Voor de recidivekans van fictieve personen die het toezicht voortijdig hebben beëindigd (en al dan niet gerecidiveerd hebben tijdens het toezicht) maakt het niet uit of zij nul tot één, één tot twee of twee tot drie jaren onder toezicht stonden.

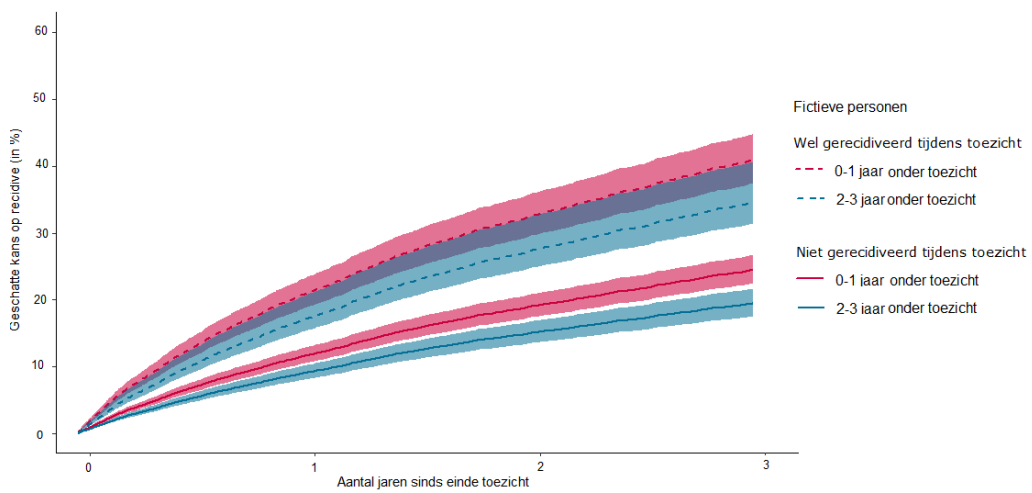
⁶³ Zie paragraaf 2.4.1 voor een toelichting hoe de recidivekans van fictieve personen is berekend. Voor de analyses is gebruikgemaakt van het multistate model zoals verbeeld in figuur 1b van hoofdstuk 2. De achterliggende Cox-regressie is opgenomen in tabel B4 in bijlage 7.

⁶⁴ In verband met de leesbaarheid worden steeds maximaal twee categorieën van de duur van toezicht met elkaar vergeleken.

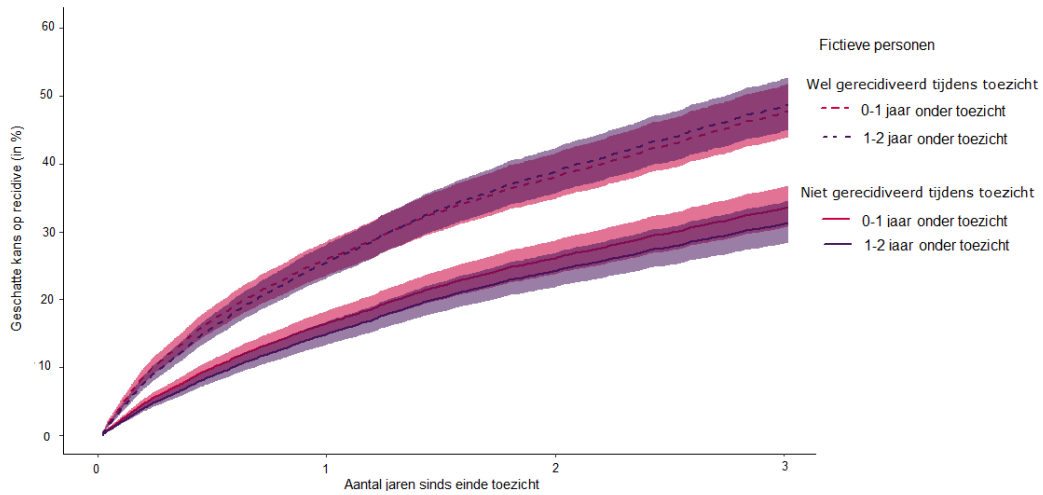
Figuur 11 Kans op recidive na toezicht van fictieve personen die het toezicht hebben afgerond en nul tot één jaar of één tot twee jaar onder toezicht hebben gestaan

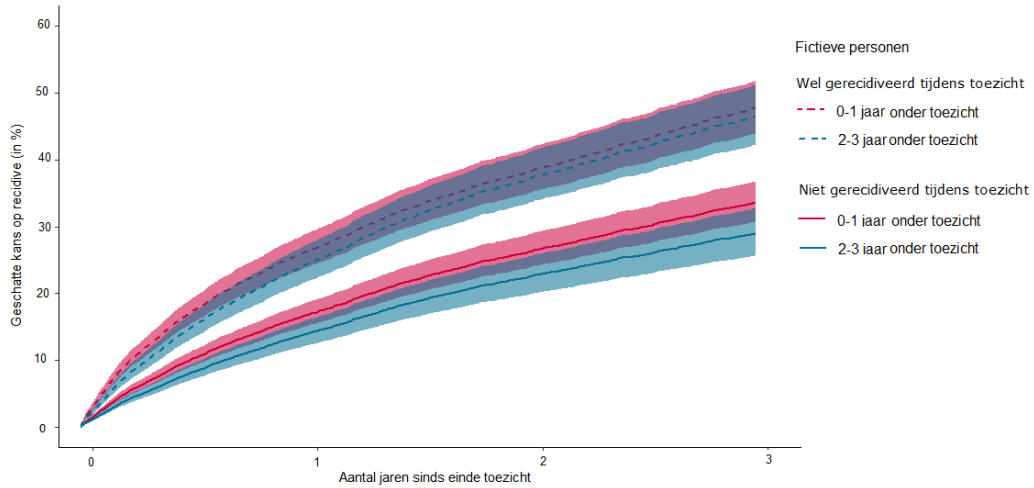
Figuur 12 Kans op recidive na toezicht van fictieve personen die het toezicht hebben afgerond en nul tot één jaar of twee tot drie jaar onder toezicht hebben gestaan

Figuur 13 Kans op recidive na toezicht van fictieve personen die het toezicht negatief voortijdig hebben beëindigd en nul tot één jaar of twee tot drie jaar onder toezicht hebben gestaan

Figuur 14 Kans op recidive na toezicht van fictieve personen die toezicht negatief voortijdig hebben beëindigd en nul tot één jaar of twee tot drie jaar onder toezicht hebben gestaan

4 Conclusie en discussie

Sinds 2014 rapporteert het WODC over de (ontwikkeling van de) recidive van ex-onder toezicht gestelden (zie onder meer: Zebel, Alberda & Wartna, 2014; Weijters et al., 2019). Hierbij werd tot nu toe alleen gekeken naar delicten gepleegd na afloop van het reclasseringstoezicht. In het huidige onderzoek is nagegaan in hoeverre gerecidiveerd wordt *tijdens* het toezicht en hoe zich dat verhoudt tot de recidive *na* het toezicht. Voorts is er in vergelijking met de standaard recidivemeting meer aandacht besteed aan de verschillende kenmerken van (de uitvoering van) het toezicht en de samenhang van de uitvoeringskenmerken met recidive tijdens en na het toezicht. De onderzoeksgroep bestond uit 10.779 daders die in 2013 onder toezicht van de volwassenreclassering kwamen te staan. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de werkwijze van de recidivemonitor van het WODC (Wartna, Blom & Tollenaar, 2011). In navolging van een haalbaarheidsonderzoek naar het meten van recidive tijdens een strafrechtelijke traject (Hill, Drieschner & Weijters, 2020) is er in het huidige onderzoek voor gekozen om de recidive tijdens en na toezicht te analyseren met behulp van multistate survival analyse. Er is gebruikgemaakt van gegevens uit de OBJD (dit is een geanonimiseerde versie van het wettelijke registratiesysteem van strafzaken, het JDS), gegevens van de 3RO over de invulling van het toezicht en gegevens van de DJI over detenties en intramurale forensische zorg gedurende de onderzoeksperiode.

4.1 Belangrijkste bevindingen

4.1.1 Kenmerken toezicht

Gezamenlijk hebben de 10.779 onderzochte personen van 2013 tot en met 2017 12.791 toezichttrajecten doorlopen. Het merendeel van de personen in de onderzoeksgroep doorloopt in de onderzochte periode slechts eenmalig een toezichttraject (84%), 14% is twee keer gestart aan een toezichttraject en bijna 2% heeft meer dan twee toezichttrajecten doorlopen binnen de onderzochte periode. De meeste toezichttrajecten werden uitgevoerd door RN (52%) en de SVG (38%). Het juridische kader bij de start van het toezicht bleek veelal een voorwaardelijke veroordeling (51%) of een voorwaardelijke schorsing van de preventieve hechtenis, een voorwaardelijk sepot of transactie (35%) te betreffen. Ongeveer een kwart van de toezichttrajecten wordt negatief voortijdig beëindigd (26%). Een voortijdig positieve beëindiging komt niet vaak voor (7%). Verder is uit het onderzoek gebleken dat de brutoduur van het toezicht gemiddeld 21 maanden betreft. Van de toezichttrajecten heeft 30% niet langer dan één jaar geduurd. Bij 75% van de toezichttrajecten is sprake van minimaal één bijzondere voorwaarde naast de meldplicht. Een behandelverplichting (72%), deelname aan een gedragsinterventie (20%), een contactverbod (17%) en drugs-en of alcoholverbod (15%) zijn regelmatig voorkomende bijzondere voorwaarden. Bij 33% van de toezichttrajecten wordt in dezelfde periode ook een werkstraf uitgevoerd. In 13% van de toezichttrajecten heeft de onder toezicht gestelde deelgenomen aan een gedragsinterventie uitgevoerd door de reclassering.⁶⁵ Bij vrijwel alle toezichttrajecten is op enig moment sprake van de

---

⁶⁵ Dit aantal is kleiner dan het aantal onder toezicht gestelden waarbij de bijzondere voorwaarde het volgen van een gedragsinterventie geregistreerd werd. Ondanks dat sprake is van een bijzondere voorwaarde, is gebleken

inzet van toezichtniveau 2 (90%). In ongeveer de helft van de toezichttrajecten wordt op enig moment toezichtniveau 1 ingezet (46%). Toezichtniveau 3 komt aanzienlijk minder voor, slechts in 16% van de toezichttrajecten wordt op enig moment het meest intensieve niveau van toezicht ingezet. Het verloop van de toezichtniveaus over de tijd laat zien dat het grootste deel van de toezichttrajecten start met toezichtniveau 2 (80%). Het aantal onder toezicht gestelden waarbij sprake is van toezichtniveau 2 of 3 neemt vanaf de start geleidelijk af. Sommige toezichtkenmerken hangen met elkaar samen. Zo blijken de bijzondere voorwaarden locatieverbod en contactverbod relatief vaak samen te worden opgelegd. Hetzelfde geldt voor een locatiegebod en verbod op het gebruik van alcohol en drugs. De justitiële kaders detentiefasering en voorwaardelijke invrijheidsstelling (bij start van het toezicht) hangen samen met een grotere kans op een locatiegebod als bijzondere voorwaarde.

4.1.2 Recidive tijdens en na toezicht

Uit de recidiveanalyse bleek dat er vier jaar na de start van het toezicht 51% kans is dat een persoon gedurende of na de periode van toezicht een delict heeft gepleegd dat geleid heeft tot een strafzaak. De kans op zeer ernstige recidive is een stuk lager. Er is 7% kans dat een persoon gedurende of na de periode van toezicht een zeer ernstig delict heeft gepleegd dat geleid heeft tot een strafzaak. Het eerste recidivedelict, zowel tijdens als na het toezicht, was meestal een vermogensdelict zonder geweld of geweldsdelict. Het eerste zeer ernstige recidivedelict tijdens toezicht was vaker een vermogensdelict met geweld in vergelijking met het eerste zeer ernstige recidivedelict gepleegd na toezicht. Na het toezicht was er juist relatief vaak sprake van een druggerelateerd delict of een vermogensdelict zonder geweld.

Het risico op zowel algemene als zeer ernstige recidive is hoger tijdens de periode van toezicht dan na het toezicht. Zowel het risico op algemene recidive tijdens of na het toezicht is met name hoog aan het begin van de observatietermijn. Het risico op zeer ernstige recidive tijdens toezicht en na toezicht is redelijk stabiel over de onderzochte periode gebleken.

Verder bestaat er een hoger risico op algemene recidive na toezicht voor personen die ook al tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd. Voor de groep die al tijdens het toezicht heeft gerecidiveerd, is het risico op recidive na het toezicht vooral hoog aan het begin van de observatieperiode. Voor de groep die niet tijdens het toezicht heeft gerecidiveerd, blijft het risico om te recidiveren na het toezicht over de tijd redelijk constant.

4.1.3 Samenhang uitvoeringskenmerken toezicht en recidive tijdens en na toezicht

Diverse uitvoeringskenmerken van het toezicht blijken samen te hangen met de recidive *tijdens* het toezicht. Zo is het risico op recidive tijdens het toezicht lager gedurende toezichtniveau 1 dan gedurende toezichtniveaus 2 en 3. Een voorafgaande verlaging van het toezichtniveau hangt ook samen met een lager risico op recidive tijdens het toezicht. De looptijd van het locatiegebod hangt in het eerste jaar van het toezicht samen met een lager recidiverisico, daarna juist met een hoger risico. Tijdens een contactverbod is het recidiverisico lager. De looptijd van een alcohol- en of drugsverbod hangt tijdens het eerste jaar onder toezicht samen met

---

dat het niet altijd haalbaar is om een gedragsinterventie uit te voeren. Overigens is het ook mogelijk om deel te nemen aan een gedragsinterventie zonder dat dit expliciet als bijzondere voorwaarde is opgenomen.

een lager risico op recidive. Voor de looptijd van de behandelverplichting geldt dit juist na het eerste jaar van toezicht.

Voor de recidive na het toezicht zijn minder verbanden met uitvoeringskenmerken van het toezicht gevonden. Een uitzondering vormt de duur van het toezicht. Een langere nettoduur van het toezicht hangt samen met een minder hoog risico op recidive na het toezicht. Uit een additionele analyse is echter gebleken dat het verband tussen de duur van het toezicht en recidive na het toezicht alleen opgaat voor fictieve personen die het toezicht hebben afgerond én die niet gerecidiveerd hebben tijdens het toezicht. Tevens zijn er aanwijzingen dat de uitvoeringskenmerken deelname aan een gedragsinterventie en locatieverbod indirect samenhangen met een lager recidiverisico na het toezicht, via hun samenhang met minder recidive tijdens het toezicht en een meer positieve wijze van beëindiging van het toezicht.

4.2 Discussie

4.2.1 Resultaten ten opzichte van theorieën

Op basis van drie eerder besproken theorieën (afschrikking, rehabilitatie en handhavingsparadox) zijn verschillende hypothesen opgesteld. We gaan hieronder na in hoeverre de resultaten aansluiten bij deze hypothesen.

Wat betreft de verhouding tussen recidive tijdens en na het toezicht zijn drie (concurrerende) hypothesen getoetst:

- op basis van de afschrikkingstheorie wordt verwacht dat de recidive tijdens het toezicht lager ligt dan de recidive na het toezicht (hypothese 1a);
- op basis van theorieën gericht op rehabilitatie wordt verwacht dat de kans op recidive met name hoog ligt direct na de start van het toezicht, terwijl deze kans in de periode daarna afneemt en ook na het toezicht lager ligt (hypothese 1b);
- vanuit de handhavingsparadox wordt verwacht dat er met name een grotere kans is op een eerste algemeen recidivedelict (dat leidt tot een strafzaak) gepleegd tijdens het toezicht dan na het toezicht en dat dit in mindere mate het geval is bij zeer ernstige recidive (hypothese 1c).

De resultaten van het huidige onderzoek ondersteunen hypothese 1a niet. Het risico op een eerste recidivedelict is immers hoger gebleken tijdens het toezicht dan na het toezicht. Het lijkt er dus niet op dat de voorwaardelijke straf en een verhoogde (gepercipieerde) pakkans een zodanig afschrikkende werking hebben, dat het risico op recidive tijdens het toezicht lager is dan na het toezicht. De resultaten ondersteunen wel hypothese 1b. Het risico op een eerste recidivedelict is het hoogst gebleken direct na de start van het toezicht en neemt vervolgens gedurende het toezicht af. Tot zover lijken de resultaten van het huidige onderzoek aan te sluiten bij de rehabilitatie theorie. De recidive tijdens het toezicht zou met name aan het begin van de toezichtperiode hoog kunnen liggen omdat aannemelijk is dat het tijd kost om aan problemen en daarmee samenhangend gedragsverandering te werken. Alleen als dit het geval is, kan verwacht worden dat het risico op recidive afneemt. Er is echter ook een alternatieve verklaring voor het hogere recidiverisico aan het begin van de observatieperiode. Als een subgroep met een hoog risico consequent snel recidiveert, behoort deze groep vervolgens niet meer tot de groep die een eerste recidivedelict kan plegen. Dat betekent dat de groep die nog wel in aanmerking komt voor een eerste recidivedelict een minder hoog risico heeft. Dit neemt niet weg dat de resultaten van het huidige onderzoek hebben laten zien dat het risico op

recidive na het toezicht lager ligt dan tijdens het toezicht. Het is dus mogelijk dat het toezicht heeft bijgedragen aan de rehabilitatie van de dadergroep. Dat het risico op recidive tijdens toezicht hoger is bevonden dan na het toezicht sluit op het eerste gezicht ook aan bij hypothese 1c. Op basis van de handhavingsparadox was echter te verwachten geweest dat het hogere recidiveniveau tijdens toezicht ten opzichte van recidive na toezicht, met name voor de algemene recidive geldt. Dat een gelijke verhouding voor zeer ernstige recidive is gevonden, is niet wat we verwacht hadden op basis van de handhavingsparadox.

Verder hebben we verschillende hypothesen getoetst die betrekking hebben op de samenhang tussen de uitvoeringskenmerken van het toezicht en recidive tijdens en na het toezicht. Zo zijn er twee concurrerende hypothesen opgesteld wat betreft het niveau van toezicht en de recidive tijdens en na het toezicht:

- op basis van de afschrikkingstheorie wordt verwacht dat periodes waarin sprake is van een hoger niveau van toezicht samenhangen met een lagere kans op recidive tijdens het toezicht (hypothese 2a);
- de rehabilitatietheorie gaat er vanuit dat het toezichtniveau niet samenhangt met het risico op recidive tijdens én na het toezicht (hypothese 2b).

De resultaten van het onderzoek ondersteunen hypothese 2a niet. Er is geen sprake van een lager risico op recidive gedurende de hogere niveaus van toezicht. Dat betekent dat de aanname dat een hoger toezichtniveau een afschrikkend effect zou hebben, niet wordt ondersteund. De resultaten ondersteunen wel deels hypothese 2b. De inzet van het meest intensieve niveau van toezicht (toezichtniveau 3) hangt niet samen met meer of minder recidive tijdens of na het toezicht dan wanneer toezichtniveau 2 werd ingezet. Oftewel, de resultaten sluiten aan bij de veronderstelling dat het hoogste niveau van toezicht vooral werd ingezet bij hoog risico daders, en omdat er in de analyses rekening werd gehouden met het recidiverisico, zien we nu geen verband tussen het meest intensieve niveau van toezicht en het risico op recidive tijdens. In tegenstelling tot hypothese 2b is wel gebleken dat gedurende toezichtniveau 1 en gedurende periodes waarin geen toezichtniveau bekend is, er minder risico is op recidive *tijdens* het toezicht dan gedurende toezichtniveaus 2 en 3. Bovendien hangt een (voorafgaande) verlaging van het toezichtniveau samen met een lager risico op recidive tijdens het toezicht. Een mogelijke verklaring voor deze bevindingen is dat de 3RO goed weet te identificeren welke daders op een bepaald moment weinig risico lopen op recidive én dat zij dit beter kunnen dan een inschatting van het recidiverisico op basis van (alleen) statische kenmerken.

Ook is een hypothese opgesteld over de samenhang tussen de duur van het toezicht en de recidive na het toezicht:

- op basis van de rehabilitatietheorie wordt verwacht dat een langere duur van het toezicht samenhangt met een lagere kans op recidive na het toezicht (hypothese 3).

De resultaten komen op het eerste gezicht overeen met hypothese 3, want er is gebleken dat het recidiverisico na het toezicht lager is naarmate het toezicht langer heeft geduurd. Dit komt overeen met de theorie van rehabilitatie; tijdens een langer lopend toezicht is er meer tijd voor behandeling of gedragsverandering en dit zou het risico op recidive kunnen verminderen. De uitkomsten van een additionele analyse suggereren echter dat dit alleen opgaat voor een selecte groep personen die het toezicht hebben afgerond en die niet tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd. Het verband tussen de duur van het toezicht en de recidive na het toezicht lijkt dus alleen op te gaan voor een 'positieve' selectie van de groep ex-onder toe-

zicht gestelden, namelijk zij die in staat waren om het toezicht af te ronden en die geen delict hebben gepleegd gedurende de toezichtperiode.

Verder zijn er drie verschillende hypothesen opgesteld wat betreft de samenhang tussen de bijzondere voorwaarden en recidive tijdens en na het toezicht:

- op basis van zowel de afschrikkingstheorie als theorieën gebaseerd op rehabilitatie wordt verwacht dat de volgende bijzondere voorwaarden samenhangen met een lagere kans op recidive tijdens het toezicht: locatiegebod, behandelverplichting, locatieverbod, contactverbod, en alcohol- en drugsverbod (hypothese 4a);
- op basis van de rehabilitatietheorie wordt verwacht dat de volgende bijzondere voorwaarden samenhangen met minder recidive na het toezicht: locatiegebod, behandelverplichting, locatieverbod, contactverbod, alcohol- en drugsverbod, en verblijf in zorginstelling (hypothese 4b);
- geredeneerd vanuit de handavingsparadox verwachten we dat de bijzondere voorwaarden locatiegebod, locatieverbod en het contactverbod juist samenhangen met een hogere kans op recidive tijdens het toezicht (hypothese 4c).

In overeenstemming met hypothese 4a is gebleken dat diverse bijzondere voorwaarden samenhangen met een lager risico op recidive tijdens het toezicht. Zo hangt een contactverbod samen met minder recidive tijdens het toezicht. Een drugs- en/of alcoholverbod hangt samen met minder recidive tijdens het eerste jaar van het toezicht. Na het eerste jaar hangt de looptijd van een locatiegebod samen met minder recidive tijdens het toezicht. Hetzelfde geldt voor de looptijd van de behandelverplichting. Het is, zoals eerder gezegd, moeilijk te onderscheiden of de samenhang tussen deze bijzondere voorwaarden en de recidive tijdens het toezicht kan worden verklaard door afschrikking of rehabilitatie. Met de bijzondere voorwaarden wordt namelijk niet alleen vorm gegeven aan risicomanagement, maar ook invulling aan gedragsverandering (Poort, 2009). De resultaten van het huidige onderzoek ondersteunen hypothese 4b niet. Er is geen (directe) samenhang tussen de bijzondere voorwaarden en recidive na het toezicht gevonden. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat bepaalde gedragsveranderingen, die samenhangen met het naleven van de opgelegde bijzondere voorwaarden, geen stand houden wanneer er geen sprake meer is van begeleiding of controle. We zien echter dat één bijzondere voorwaarden (het locatiegebod) indirect samenhangt met de recidive na het toezicht. Het is mogelijk dat dankzij de inzet van deze bijzondere voorwaarde er minder vaak sprake is van het niet afronden van het toezicht of recidive tijdens het toezicht. Op deze manier zou het locatiegebod een indirecte invloed op het risico op de recidive na toezicht kunnen hebben. De resultaten zijn wat betreft één bijzondere voorwaarde (deels) in overeenstemming met hypothese 4c. Gedurende het eerste jaar van het toezicht is er een hoger risico op recidive gedurende het locatiegebod. Dit verband zou verklaard kunnen worden door de handavingsparadox. De onder toezicht gestelde met een locatiegebod wordt mogelijk beter in de gaten gehouden door de politie en hierdoor is er wellicht een grotere kans dat delicten worden opgemerkt (en dus als recidive worden geteld in het huidige onderzoek). Het is bovendien denkbaar dat bij een deel van de personen met een locatiegebod elektronische controle werd ingezet. Wellicht dat dit ook een rol speelt bij de kans op ontdekking van delicten door de politie.

Tot slot is er nog een hypothese opgesteld wat betreft de samenhang tussen deelname aan een gedragsinterventie of de uitvoering van een werkstraf gedurende de toezichtperiode:

- op basis van theorieën die uitgaan van rehabilitatie wordt verwacht dat indien de justitiabele tegelijkertijd met het toezicht deelneemt aan een gedragsinterventie

of een werkstraf moet uitvoeren, er minder risico is op recidive tijdens én na het toezicht dan wanneer er geen sprake was van de inzet van een gedragsinterventie of werkstraf (hypothese 5).

De resultaten van het huidige onderzoek ondersteunen deze hypothese niet. Er is geen sprake van een (directe) samenhang tussen de deelname aan een gedragsinterventie of het gelijktijdig uitvoeren van een werkstraf en recidive tijdens of na het toezicht. Een mogelijke verklaring, voor het ontbreken van samenhang tussen het uitvoeren van een werkstraf gedurende de toezichtperiode en recidive tijdens en na het toezicht, is dat de werkstraf niet principaal gericht is op gedragsverandering. Alleen het opbouwen van werkritme en de signaalfunctie van de werkmeester lijkt dus niet genoeg om een recidivevermindering te bewerkstelligen. Voor het ontbreken van een directe samenhang tussen deelname aan een gedragsinterventie en de recidive tijdens of na het toezicht zijn diverse verklaringen mogelijk. Zo zou het kunnen dat de door de reclassering ingezette gedragsinterventies niet goed genoeg aansluiten op de problematiek van de onder toezicht gestelde (Bosma, 2017). Ook is het mogelijk dat vanwege allerlei problemen in de uitvoering van de gedragsinterventie een direct verband met recidive tijdens of na het toezicht ontbreekt (Cornet, 2015). Een alternatieve verklaring is dat personen waarbij een gedragsinterventie werd ingezet, verschillen van de overige onder toezicht gestelden op bepaalde niet in de analyses betrokken kenmerken. Wellicht dat zij van tevoren een grotere kans op recidive hadden en dat hierdoor ten onrechte geen samenhang is gevonden tussen deelname aan een gedragsinterventie en recidive tijdens of na het toezicht. Voorts bestaat de mogelijkheid dat er wel een indirect verband bestaat tussen deelname aan een gedragsinterventie en de recidive na het toezicht. Een gedragsinterventie zou vaker kunnen leiden tot het voltooiën van het toezicht en daarmee indirect kunnen leiden tot een lagere kans op recidive na het toezicht.

Samenvattend concluderen we dat de resultaten van de huidige studie erop wijzen dat met name rehabilitatie kan bijdragen aan een vermindering van recidive van daders die onder toezicht worden gesteld. De verhouding tussen recidive tijdens en na het toezicht lijkt hierop te wijzen en diverse kenmerken van het toezicht die (ook) een rehabilitatie aspect bevatten, hangen samen met minder recidive. Zo blijkt een langere duur van het toezicht voor een specifieke groep onder toezicht gestelden (personen die het toezicht afmaken en die niet tijdens het toezicht hebben gerecidiveerd) samen te hangen met een lager risico op recidive na het toezicht. Verder hangen bijzondere voorwaarden, die ook een rehabilitatie aspect bevatten, zoals de behandelverplichting, een drugs- en/of alcoholverbod, locatiegebod en contactverbod, samen met een lager risico op recidive tijdens het toezicht. Hierbij is het van belang om op te merken dat ook (de combinatie met) het afschrikkende aspect van de bijzondere voorwaarden van belang kan zijn geweest voor de samenhang tussen de bijzondere voorwaarden en recidive tijdens het toezicht. De resultaten van het huidige onderzoek sluiten tot slot niet uit dat er sprake is van een handhavingsparadox: omdat er meer controle is op het gedrag van onder toezicht gestelden is er ook een grotere kans op ontdekking van delicten en dus op recidive zoals gemeten in het huidige onderzoek. De handhavingsparadox lijkt vooral van toepassing tijdens de looptijd van het locatiegebod.

4.2.2 Resultaten ten opzichte van eerder onderzoek

De bevindingen wat betreft de kenmerken van het toezicht komen grotendeels overeen met het onderzoek van Zebel en collega's (2014) waarin gekeken werd naar enkele kenmerken van toezichten afgerond in 2009. Er is sprake van een

vergelijkbare verdeling wat betreft de partnerorganisatie waar het toezicht is uitgevoerd, de voltooiing van het toezicht en het justitiële kader waarin het toezicht is uitgevoerd. Deze kenmerken zijn dus nauwelijks veranderd over de tijd. De duur van het toezicht zoals gerapporteerd in het onderzoek van Zebel en collega's (2014) is met gemiddeld 15 maanden wel een stuk korter dan de duur van toezicht zoals gerapporteerd in het huidige rapport (gemiddeld 21 maanden). Het is lastig te zeggen in hoeverre dit echt op een verandering in de tijd duidt of dat dit deels of zelfs volledig te wijten is aan een verandering in de gebruikte methodiek. In tegenstelling tot het onderzoek van Zebel en collega's is er in het huidige onderzoek namelijk voor gekozen om toezichtsoverdrachten die in de tijd overlappen, samen te nemen. Dit heeft als gevolg dat de duur van het toezicht als langer wordt ingeschat dan wanneer de opdrachten niet worden samengevoegd. Een vergelijking met eerder onderzoek naar de inzet van toezicht bij overvallers laat zien de manier waarop toezicht ingezet wordt, sterk kan verschillen per dadergroep. Bij overvallers wordt er veel vaker voor gekozen om het zwaarste niveau van toezicht in te zetten dan bij de totale groep onder toezicht gestelden (Beijersbergen & Verweij, 2020).

De recidive uitkomsten zoals gepresenteerd in het huidige onderzoek zijn vrij lastig te vergelijken met eerder gepubliceerde recidivecijfers van onder toezicht gestelden of andere dadergroepen omdat, als gevolg van de gebruikte methode, multistate survivalanalyse, sprake is van andere uitkomstmaten. Desondanks zijn er wel een aantal overeenkomsten en verschillen met gerelateerd onderzoek die hier besproken kunnen worden. In overeenstemming met eerder recidiveonderzoek komt in de huidige studie naar voren dat het risico op algemene recidive na het toezicht het hoogste is aan het begin van de observatieperiode (Weijters et al., 2019). Verder is, net zoals in eerder onderzoek, gebleken dat de zeer ernstige recidive een stuk lager ligt dan de algemene recidive (Weijters et al., 2019). De bevinding dat, gekeken naar het type zeer ernstige delict, er tijdens het toezicht minder vaak sprake is van druggerelateerde delicten komt ook in het onderzoek van Jackson (1983) naar voren. Jackson (1983) meent dat deze bevinding verklaard kan worden door het mechanisme van afschrikking. Onder toezicht gestelden zouden specifiek afzien van bepaalde typen delicten, zoals drugsdelicten, omdat de toezichthouder deze makkelijk kan ontdekken en er dan een kans is dat men opnieuw de gevangenis in moet. In tegenstelling tot enkele internationale studies (Ostermann, 2013; Rhodes et al., 2013; Weatherburn & Ringland, 2014; Lane et al., 2005; Meloy, 2005) is niet gebleken dat de recidive tijdens het toezicht lager ligt dan de recidive na het toezicht. Bij het merendeel van de eerdere studies is echter onduidelijk of rekening gehouden wordt met eventuele verschillen in de observatietermijn waarmee de mate van recidive tijdens of na het toezicht is bepaald. Hierdoor is niet bekend of de bevinding dat de recidive tijdens het toezicht hoger is dan na het toezicht specifiek is voor Nederland óf dat de verschillen verklaard kunnen worden door een verschil in gebruikte methodiek.

Wat betreft de samenhang tussen kenmerken van het toezicht en recidive, komen de resultaten deels overeen met eerder onderzoek. Zo komt de bevinding dat geen samenhang gevonden is tussen de inzet van het meest zware niveau van toezicht ten opzichte van het doorgaans gebruikte niveau van toezicht overeen met Nederlands onderzoek naar de inzet van verscherpt toezicht bij overvallers (waarin gekeken werd naar de recidive na toezicht; Beijersbergen & Verweij, 2020) en enkele internationale onderzoeken naar intensief toezicht (waarin overwegend geen onderscheid lijkt te worden gemaakt tussen de periode na of tijdens toezicht; Gendreau et al., 2001; Gill & Hyatt, in Hyatt & Barnes, 2017). Voor zover wij weten is er in

eerder onderzoek niet gekeken naar de samenhang tussen recidive tijdens of na toezicht en de inzet van een minder intensieve vorm van toezicht.

Overeenkomstig met de bevindingen van het onderzoek van Zebel en collega's (2014) is in het huidige onderzoek gebleken dat een langere duur van het toezicht samenhangt met een lager risico op recidive na het toezicht. In dit eerdere onderzoek is echter niet nagegaan of de samenhang tussen de duur van het toezicht en recidive na het toezicht alleen opgaat voor een specifieke groep onder toezicht gestelden.

De bevindingen wat betreft de samenhang tussen de bijzondere voorwaarden en recidive tijdens en na het toezicht komen niet overeen met eerder Nederlands en internationaal onderzoek (Aarten et al., 2015; Weatherburn & Bartels, 2008; Weatherburn & Trimboli, 2008). In tegenstelling tot deze studies is in het huidige onderzoek gebleken dat diverse bijzondere voorwaarden samenhangen met een lager risico op recidive tijdens het toezicht. Wellicht speelt hier mee dat in het huidige onderzoek een onderscheid is gemaakt tussen recidive tijdens en na het toezicht, terwijl de eerdere studies vermoedelijk een combinatie van recidive tijdens en na toezicht als uitkomstmaat gebruiken. Voorts is een verschil met de eerdere onderzoeken dat hierin ook veroordeelde daders zijn betrokken die niet onder toezicht stonden en dus überhaupt geen enkele bijzondere voorwaarde naast hun (deels) voorwaardelijke straf kregen opgelegd.

Tot slot komt de bevinding dat het deelnemen aan een gedragsinterventie tijdens het toezicht niet samenhangt met een lager risico op recidive overeen met eerder Nederlands en internationaal onderzoek naar de inzet van gedragsinterventies tijdens het toezicht (Bosma, 2017; Hollin et al., 2004; Verweij et al., 2016). Alhoewel diverse studies hebben aangetoond dat dergelijke justitiële interventies succesvol kunnen zijn (Lipsey & Cullen, 2007), is het blijkbaar lastig om justitiële interventies succesvol gedurende de periode van toezicht in te zetten. In tegenstelling tot eerder onderzoek waarin gekeken werd naar een combinatie tussen het uitvoeren van een werkstraf en toezicht (HM Inspectorate of Probation, 2006), is in het huidige onderzoek niet gebleken dat de uitvoering van een werkstraf gedurende de toezichtperiode, samenhangt met minder recidive tijdens of na het toezicht.

4.2.3 Beperkingen

Recidive wordt in het huidige onderzoek, net zoals in de meeste onderzoeken van het WODC, geoperationaliseerd als (in Nederland) geregistreerde strafzaken. Aangezien alleen delicten waarvan aangifte is gedaan, die zijn opgespoord en waarbij tot vervolging is besloten, kunnen leiden tot een strafzaak weergeven de gerapporteerde recidivecijfers slechts een deel van de daadwerkelijke recidive.

Een andere beperking van het huidige onderzoek is dat alleen de eerste strafzaak naar aanleiding van een recidivedelict in kaart is gebracht. Dit betekent dat een eventueel tweede delict gepleegd tijdens of na de periode van toezicht niet meegenomen is in de analyses in dit onderzoek. Het meenemen van meerdere recidivedelicten tijdens of na het toezicht had het gebruikte *multistate* model veel ingewikkelder gemaakt en werd daarom niet haalbaar geacht voor het huidige onderzoek. Als gevolg hiervan moeten we ons dus beperken tot uitspraken over het risico dat *voor het eerst* tijdens of na het toezicht een delict wordt gepleegd wat uiteindelijk leidt tot een strafzaak. In vervolgonderzoek is het wellicht wel mogelijk om meerdere recidivedelicten op te nemen in een *multistate* model óf kan er wellicht gewerkt worden met frequentiemodellen om meer inzicht te geven in alle delicten gepleegd tijdens of na het toezicht die hebben geleid tot een strafzaak.

Hoewel in het huidige onderzoek rekening is gehouden met een aantal redenen waarom men niet of minder in de gelegenheid is om te recidiveren, zoals een verblijf in detentie of de intramurale forensische zorg, was het niet mogelijk om (tijdelijke) verhuizingen naar het buitenland in het onderzoek te betrekken. Aangezien alleen delicten gepleegd in Nederland, die aanleiding geven tot een strafzaak, worden meegenomen als recidive betekent dit dat de personen die (tijdelijk) verhuisd zijn naar het buitenland minder of zelfs geen kans hebben om te recidiveren.

Voorts is van belang om op te merken dat niet van alle (uitvoerings)kenmerken van het toezicht (betrouwbare) data beschikbaar is. Zo was niet bekend of er sprake was van de inzet van elektronische controle of alcohol- en drugstesten en is het overzicht van toegepaste risicotaxatie niet volledig. Ook was niet bekend of er gedurende het toezicht sprake was van schendingen van de bijzondere voorwaarden. Over de inzet van elektronische controle is pas vanaf september 2014 betrouwbare informatie aanwezig (Beijersbergen & Verweij, 2020). Wellicht kan dit kenmerk in toekomstig onderzoek dus wel meegenomen worden. Dit is lastiger wat betreft kenmerken van het reclasseringstoezicht die niet op (grote schaal) geregistreerd worden maar waarvan uit eerder (internationaal) onderzoek bekend is dat deze van invloed zijn op recidive, zoals de vaardigheden en training van de toezichthouder (Chadwick et al., 2015) en de relatie tussen toezichthouder en onder toezicht gestelde (Kennealy et al., 2012). Het zou interessant zijn om te onderzoeken of er in Nederland een vergelijkbaar verband bestaat tussen dergelijke kenmerken van toezicht en recidive.

Tot slot dient men voorzichtig te zijn wat betreft de interpretatie van de samenhang tussen kenmerken van het toezicht en recidive tijdens of na het toezicht. Hoewel we in de multivariate analyses hebben gecontroleerd voor diverse achtergrondkenmerken kunnen er nog andere niet in dit onderzoek betrokken kenmerken zijn die van invloed zijn op de recidive van (ex-)onder toezicht gestelden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de mate van *treatment readiness* of de specifieke problematiek waar een onder toezicht gestelde mee te maken heeft. Informatie over dergelijke kenmerken wordt bijvoorbeeld met de RISC verzameld. Echter, omdat slechts van de helft van de onderzoeksgroep een recente RISC afname beschikbaar was, is besloten om de informatie uit de RISC niet in het huidige onderzoek te betrekken.

4.3 Conclusies en vervolgonderzoek

Voordat we overgaan op de belangrijkste conclusies van dit onderzoek en ingaan op relevant vervolgonderzoek is het belangrijk om te realiseren dat met de huidige onderzoeksopzet geen causale verbanden gemeten worden. Met dit onderzoek wordt dus niet duidelijk hoe hoog de recidive was geweest als er *geen* sprake was geweest van toezicht. Ook kan op basis van het huidige onderzoek niet met zekerheid gezegd worden of bijvoorbeeld de groep waarbij sprake is van een bepaald niveau van toezicht meer of minder had gerecidiveerd, als deze groep een ander niveau van toezicht had gehad. We adviseren dan ook om terughoudend te zijn met de interpretatie van de resultaten uit dit rapport als argument voor of tegen de inzet van (een bepaalde invulling van) toezicht.

In het huidige onderzoek zijn een aantal uitkomsten opgevallen die relevant zijn voor beleidsmakers en de 3RO. Ten eerste, uit de huidige studie, waarin voor het eerst is gekeken naar zowel de recidive tijdens als na toezicht in Nederland, blijkt dat er zowel tijdens als na de periode van toezicht sprake is van algemene en zeer

ernstige recidive, én dat het risico op recidive tijdens toezicht hoger ligt dan na afloop van het toezicht. Dat onder toezicht gestelden ook tijdens het toezicht recidiveren is op zich niet verwonderlijk omdat over het algemeen de dader tijdens het toezicht deel uitmaakt van de maatschappij en dus niet met zodanige restricties (zoals bijvoorbeeld opsluiting in een PI) te maken krijgt dat het (bijna) niet mogelijk is te recidiveren. Dat het risico op zowel algemene als zeer ernstige recidive na het toezicht lager is dan tijdens het toezicht kan er op wijzen dat het toezicht heeft bijgedragen aan de rehabilitatie van de dadergroep. Hiermee wordt het belang van de begeleidende taak, waarin men aanzet tot gedragsverandering, van de 3RO onderstreept. Het is echter ook mogelijk dat er (deels) sprake is van een handhavingsparadox, namelijk dat er als gevolg van meer controle op de onder toezicht gestelden (omdat de politie ook betrokken is bij de handhaving van bepaalde bijzondere voorwaarden) er een grotere kans op het constateren van delicten en dus een grotere kans op recidive tijdens het toezicht is. Ten tweede, de inzet van het laagste toezichtniveau en een tussentijdse verlaging van het niveau van toezicht hangt samen met een lager risico op recidive tijdens het toezicht. Dit duidt er op dat de toezichthouders van de 3RO goed lijken te kunnen inschatten wie een laag risico op recidive heeft en bij welke personen het toezichtniveau dus verlaagd kan worden. Dat is belangrijk omdat er dan niet onnodig veel begeleiding of controle wordt ingezet bij personen die niet veel risico lopen op recidive. Ten derde, een langere duur van het toezicht hangt samen met minder recidive na het toezicht. Dit geldt echter alleen voor een beperkte groep onder toezicht gestelden, namelijk voor de groep die het toezicht afrondt en die niet tijdens het toezicht recidiveert. Een langere duur van het toezicht (en dus een langere periode van begeleiding en meer mogelijkheden om iemand aan te zetten tot gedragsverandering) lijkt dus te kunnen bijdragen aan recidivevermindering in de periode na het toezicht voor een 'positieve' selectie van de onder toezicht gestelden: namelijk zij die in staat waren het toezicht af te ronden en niet tijdens het toezicht te recidiveren. Wij menen dat dit een relevante bevinding is in het licht van de discussie die eerder gevoerd werd over de inzet en duur van de voorwaardelijke invrijheidsstelling. Als in 2021 de Wet straffen en beschermen ingaat, is de voorwaardelijke invrijheidsstelling niet meer vanzelfsprekend en komen alleen gedetineerden die goed gedrag vertonen hiervoor in aanmerking. De maximale periode van de voorwaardelijke invrijheidsstelling wordt bovendien verkort tot twee jaar. Als het inderdaad lukt om juist personen die gemotiveerd zijn om te werken aan gedragsverandering te selecteren voor een vervroegde invrijheidsstelling dan vormt het verkorten van de maximale periode van vervroegde invrijheidsstelling wellicht een gemiste kans als het gaat om het verminderen van het risico op recidive in de periode na het toezicht. Dit onderzoek heeft namelijk laten zien dat een jaar langer toezicht voor een onder toezicht gestelde die het toezicht afmaakt en niet recidiveert tijdens het toezicht, samenhangt met een lager risico op recidive na het toezicht. Ten vierde, de inzet van bepaalde bijzondere voorwaarden (locatiegebod, contactverbod, behandelverplichting, alcohol- en drugsverbod) hangt over het algemeen samen met een lager risico op recidive tijdens het toezicht, maar de inzet van deze bijzondere voorwaarden hangt niet direct samen met de recidive na het toezicht. Eén bijzondere voorwaarde (het locatiegebod) hangt wellicht indirect samen met een lagere kans op recidive na het toezicht. De combinatie van controle en begeleiding die samenhangt met de opgelegde bijzondere voorwaarden lijkt dus slechts *tijdens* de periode van het toezicht recidive te kunnen verminderen. Tot slot, de inzet van een gedragsinterventie tijdens het toezicht lijkt niet (direct) samen te hangen met minder risico op recidive tijdens of na het toezicht. Eerder onderzoek in Nederland heeft dit ook laten zien wat betreft de meest toegepaste gedragsinterventie, de CoVa-training (Bosma, 2017; Verweij et al., 2016). Echter, de door de 3RO ingezette gedragsinterventies zijn (grotendeels) gebaseerd op

interventies die in andere landen wel succesvol zijn bevonden (Lipsey & Cullen, 2007). Het blijft dus de vraag waarom deze gedragsinterventies in de Nederlandse toezichtspraktijk niet (direct) lijken te leiden tot een recidivevermindering.⁶⁶ Het lijkt ons daarom verstandig dat de 3RO en beleidsmakers aandacht blijven besteden aan deze vraag, door bijvoorbeeld (opnieuw) onderzoek uit te zetten naar de uitvoering en effectiviteit van specifieke gedragsinterventies. Op dit moment loopt er al een onderzoek over de effectiviteit van de BORG-training voor daders van huiselijk geweld (Beijersbergen & Piersma, in voorbereiding).

De resultaten van de huidige studie leiden voorts tot een aantal ideeën voor vervolgonderzoek wat verdere aangrijppunten voor beleid gericht op vermindering van recidive zou kunnen opleveren. Allereerst, het huidige onderzoek laat zien dat er een aanzienlijke groep onder toezicht gestelden is die vrij snel na de start van het toezicht recidiveert. Het onderzoek laat verder zien dat de recidive tijdens het toezicht één van de belangrijkste voorspellers van recidive na het toezicht is. Er is dus een bepaalde groep die zowel tijdens als na het toezicht recidiveert en die dat vermoedelijk ook vaker doet dan één keer (gezien de korte periode tussen het begin van de observatietermijn en het eerste recidivedelict). Het huidige onderzoek doet vermoeden dat dit vooral onder toezicht gestelden betreft die een vermogensdelict (met geweld) hebben gepleegd, die een uitgebreide strafrechtelijke carrière hebben, en die al op jonge leeftijd voor het eerst veroordeeld zijn. We menen dat het relevant is om meer onderzoek te doen naar deze groep hoog risicodaders. Zo lijkt het ons relevant om in aanvulling op het huidige onderzoek te kijken naar de samenhang tussen recidive tijdens het toezicht en de *dynamische* kenmerken van de groep hoog risicodaders, zoals de psychosociale problematiek en problematiek op het gebied van werk of inkomen, huisvesting en alcohol- en drugsgebruik. In tegenstelling tot statische kenmerken (zoals het delict verleden) kunnen dynamische kenmerken nog veranderen. Meer bekendheid met de dynamische problematiek van deze hoog risico groep geeft dus meer inzicht in de problematiek waar het toezicht zich met name op zou moeten richten om recidive tijdens en na het toezicht te voorkomen. In tegenstelling tot de statische kenmerken die gebruikt werden in het huidige onderzoek, staan de dynamische kenmerken niet in de OBDJ of in het IRIS geregistreerd. Er dient dus eerst geïnventariseerd te worden welke bronnen beschikbaar zijn en over welke deel van de hoog risico daders deze bronnen informatie bevatten. Voor de hand liggende bronnen zijn risicotaxatie instrumenten die bij onder toezicht gestelden voorafgaand aan het toezicht of kort na de start van het toezicht worden afgenomen, zoals de RISC, de Quickscan of het nieuwe geïntegreerde risicotaxatie-instrument de RISC (afhankelijk van de onderzoeksperiode). Maar wellicht zijn er ook andere bronnen die informatie bevatten over de dynamische problematiek van onder toezicht gestelden. Voor informatie over huisvesting, werk of inkomen kan bijvoorbeeld ook gekeken worden naar de sociaal statistische bestanden van het Centraal Bureau van de Statistiek. Voorts is van belang om te inventariseren of en hoe het mogelijk is om zicht te krijgen op eventuele veranderingen in de dynamische problematiek van onder toezicht gestelden. Indien met veranderingen rekening kan worden gehouden, dan kan er een beter beeld gegeven worden over de samenhang tussen dynamische problematiek en recidive.

Ten tweede, waar het in de huidige studie niet mogelijk was om te kijken naar het verband tussen de inzet van elektronische controle en recidive tijdens en na toezicht, kan dit in toekomstig onderzoek wel onderzocht worden omdat hierover vanaf september 2014 betrouwbare gegevens beschikbaar zijn. Het is voor beleidsmakers

---

⁶⁶ Dit geldt overigens ook voor de toezichtspraktijk in Engeland (Hollin et al., 2004).

en de 3RO zeer relevant om meer te weten over de potentiële effectiviteit van de inzet van elektronische controle tijdens het toezicht. We bevelen dus aan om aanvullend onderzoek te doen naar de samenhang tussen elektronische controle en recidive tijdens en na het toezicht. Echter, om met meer zekerheid uitspraken te kunnen doen over de eventuele effectiviteit van elektronische controle is het van belang om (eerst) na te gaan of het mogelijk is om een goede controlegroep te formeren van onder toezicht gestelden die op alle voor de recidivekans relevante variabelen met de onder toezicht gestelden met elektronisch controle groep overeenkomt. Uit eerder onderzoek is onder andere gebleken dat psychische problematiek, problematisch alcohol- en/of drugsgebruik en de thuissituatie indicatoren zijn om wel of geen elektronische controle op te leggen (Rap, Boone & Kooijman, 2017). Er zal bezien moeten worden of het mogelijk is om over genoeg onder toezicht gestelden informatie op deze indicatoren te verzamelen zodat een controlegroep kan worden geformeerd. Door de recidive tijdens en na het toezicht van onder toezicht gestelden met elektronische controle te vergelijken met een controlegroep kunnen aanwijzingen worden gevonden over het effect van elektronische controle op de recidive tijdens en na het toezicht.

Ten slotte is in het huidige onderzoek opgevallen dat toezicht in tal van justitiële kaders opgelegd wordt. Sommige personen zijn onder toezicht gesteld naar aanleiding van een voorwaardelijk beleidssepot, terwijl anderen voorwaardelijk in vrijheid zijn gesteld na een gevangenisstraf. De achtergrondkenmerken en recidive van bijvoorbeeld personen die in de gevangenis verbleven en personen die een beleidssepot kregen opgelegd, verschillen aanzienlijk (zie de achtergrondkenmerken en recidive van deze dadergroepen zoals gepubliceerd op REPRIS). Het is daarom mogelijk dat toezicht voor sommige dadergroepen er beter in slaagt recidive te voorkomen dan voor andere groepen. Ook is het mogelijk dat de in dit onderzoek gevonden samenhang tussen de uitvoeringskenmerken en recidive niet (in gelijke mate) opgaat voor alle onder toezicht gestelden. Een suggestie voor vervolgonderzoek is daarom om meer te focussen op afzonderlijke dadergroepen die meer homogeen zijn wat betreft achtergrondkenmerken, zoals specifiek laag risico groepen (bijvoorbeeld personen die onder toezicht stonden in het kader van een voorwaardelijk beleidssepot en/of nog weinig eerdere delicten hebben gepleegd) of hoogrisicogroepen (zoals ex-gedetineerden die onder toezicht worden gesteld, daders van *high impact crimes* en/of personen met een zeer uitgebreid strafrechtelijk verleden). Hiermee wordt duidelijk voor wie (welke invulling van) toezicht samenhangt met minder of meer recidive tijdens of na toezicht.

Summary

Recidivism during and after supervision by the Probation and Parole Service

During supervision, offenders must comply with conditions as part of (conditional) criminal justice interventions or sanctions (e.g., conditional suspension of pre-trial detention, conditional dismissal, suspended sentences, or parole). In the Netherlands, three Parole and Probation Service organizations (abbreviated as 3RO) are responsible for supervising adult offenders, meaning they both monitor offenders and aid them in their rehabilitation and reintegration.

All supervised offenders are subject to several general conditions: they must not take part in any criminal activity during the period of supervision, and they should cooperate with and report to the 3RO. Furthermore, other conditions may be imposed, such as abstaining from alcohol or prohibited substances; restraining orders; avoiding contact with victims or (ex-)offenders; paying restitution; attending work, classes, or treatment programs; and other restrictions that promote rehabilitation and minimize recidivism. The 3RO determines the level of supervision according to the offender's estimated risk of recidivism (level 1 is the least intensive level of supervision with three face-to-face contacts within 90 days, and level 3 is the most intensive with 12 face-to-face contacts within 90 days).

Since 2014, the Research and Documentation Centre (WODC) monitors (the development of) recidivism of offenders who were supervised. Until now, the focus was solely on offenses committed *after* supervision. However, reoffending can also happen during supervision. There are different expectations about the likelihood of recidivism during and after supervision.

Deterrence theory suggests that risk of recidivism may be lower during the period of supervision. Namely, various means of control (such as electronic monitoring devices or substance-use tests) are available to increase the (perceived) probability of discovering criminal behavior. Moreover, subsequent sanctions are expected to be more severe, as engaging in criminal behavior during supervision may cause an immediate return to prison, in addition to sanctions for the new offense. Contrasting deterrence theory, rehabilitation theories suggest that minimizing criminogenic risks and behaviors reduces recidivism during *and* after supervision. Yet, the so-called 'surveillance' paradox may diminish or nullify any positive effects of supervision on recidivism. That is, when under supervision, monitoring is frequent and intense, leading to more likely discoveries of (minor) criminal behavior.

In the current study, we examined recidivism both during and after supervision, with recidivism being 'a subsequent offense leading to criminal prosecution'. Furthermore, we paid particular attention to specific characteristics of supervision and its correlation with recidivism during and after probation. These characteristics include intensity, length, special conditions, and imposed participation of interventions and community service.

The following research questions were answered:

- 1 What are the characteristics of supervision starting in 2013?

- 2 To what extent do supervised offenders recidivate during and after probation?
  - a To what extent does general or very serious crime occur during and after the period of supervision?
  - b What types of crime are committed during and after supervision?
  - c How does the risk of general or very serious crime develop during and after supervision?
  - d Does the risk of general or very serious crime after supervision increase when such crimes also took place during supervision?
- 3 To what extent do characteristics of supervision correlate with the occurrence of general recidivism during and after supervision?

Method

The research group consists of all offenders who were supervised by the 3RO since 2013. To answer our research questions, we combined several data sources from different organizations. First, two types of data from the 3RO were used in the present study: data on supervision assignments (including start and end date of supervision and degree of completion) and production files in which the number of days a person spent under supervision levels one, two or three was monitored per month. Second, registration files of the Dutch Custodial Agency were used to determine who was detained for a period of time and who stayed in intramural facilities for forensic care. Third, data from the Research and Policy Database Judicial Documentation (OBJD) were used. The OBJD is a pseudonymous version of the Judicial Documentation System (JDS), the legal registration system for criminal cases. The current study used data from the OBJD through June 2019.

In line with the standard method of the Dutch Recidivism Monitor, recidivism was operationalized as a new criminal case that has irrevocably ended in a court order or has been settled by the Public Prosecution Service, as well as cases that have not yet been (irrevocably) ended or settled. Two reconviction categories were examined: general reconviction (including all crimes that lead to a reconviction) and very serious reconviction (i.e., conviction based on a law article with treat of a custodial sentence of eight years or more). We used multistate survival analysis to examine the prevalence and timing of crimes that led to a reconviction both during and after the period of supervision. Finally, Cox regression analysis was used to determine the relationship between several characteristics of supervision (i.e., length of supervision, level of supervision, simultaneous execution of supervision and community service or participation in a criminal justice behavioral intervention, and special conditions) and general recidivism during and after supervision.

Results

In 2013, 10,779 offenders started with their supervision period. The majority of offenders (84%) was supervised only once during the observation period (2013-2017), 14% had two separate supervision periods, and almost 2% had more than two separate supervision periods within the observation period. The most important findings of the study are described below.

Characteristics of supervision

- The gross duration of the supervision was on average almost 21 months and the net duration was 19 months (the gross duration is the difference between the start and end date of supervision; for the net duration interim detentions and other periods in which no supervision has been declared have been deducted from the gross duration). Almost one third of the supervision periods had a gross duration of less than one year.
- In 75% of the supervision periods, special conditions, besides regularly reporting to a probation/parole officer, were imposed. Compulsory treatment (72%), participation in a behavioral intervention (20%), avoiding contact with other individuals (17%) and abstaining from alcohol or prohibited substances (15%) were regularly imposed special conditions.
- During one third of the supervision periods, offenders were simultaneously supervised and had to execute community service. In 13% of the supervision periods, the supervised offender participated in a behavioral intervention.
- In a large part of the supervision periods, offenders were confronted with supervision level 2 (90%). In almost half of the supervision periods level 1 was applied (46%). Supervision level 3 was quite rare. In only 16% of the supervision periods the most intensive level of supervision was applied. The course of supervision levels over time shows that the majority of offenders started with level 2 (80%). The level of supervision was gradually scaled down after the start of supervision.

Recidivism in general

- Four years after the start of supervision, there is a 51% chance that a person has committed an offense (which has resulted in a criminal case) during or after supervision,
- Both during and after supervision, the type of offense of the recidivism was usually a property crime without violence or a violent crime.
- The average risk of recidivism is higher during supervision compared with after supervision.
- The risk of a first reconviction as a result of a crime committed during supervision is highest right after the start of the period of supervision, and gradually diminishes during the supervision period. Likewise, the risk of recidivism after the period of supervision is highest just after the transition to freedom (i.e., not being supervised nor being incapacitated).
- The risk of recidivism after supervision is higher for those who recidivated during supervision.

Very serious recidivism

- Four years after the start of supervision, there is a 7% chance that a person has committed a very serious offense (which has resulted in a criminal case) during or after supervision.
- The first case of very serious recidivism during supervision was relatively often a property crime with violence. After supervision, the first case of very serious recidivism was relatively often a drug-related offence or a property crime without violence.
- The average risk of very serious recidivism is higher during the period of supervision compared with the period after supervision.
- The risk of very serious recidivism is quite stable during the observation period.

Correlation characteristics of supervision and recidivism during supervision

- While controlling for various demographic and criminal career characteristics, the analysis showed that:
  - the recidivism risk is lower during supervision level 1 compared with supervision levels 2 and 3;
  - a decrease of the supervision level is related to a lower risk of recidivism during supervision;
  - until the first year after the start of the supervision period, a restraining order is related with a higher recidivism risk. After the first year, a restraining order correlates with a lower risk of recidivism;
  - during the period in which one is prohibited to have contact with certain individuals, the recidivism risk is lower;
  - in the first year after the start of the supervision period, an alcohol and/or drugs prohibition is related with a lower risk of recidivism;
  - after the first year of the supervision period, the risk of recidivism is lower during the period of compulsory treatment.

Correlation characteristics of supervision and recidivism after supervision

- While controlling for various demographic and criminal career characteristics, the analysis showed that:
  - recidivism during supervision correlates with a higher risk of recidivism after supervision;
  - not completing the supervision period due to a negative reason (for instance because one does not comply with the conditions imposed) is related to a higher risk of recidivism after the period of supervision compared with completing the supervision period. Not completing the supervision period due to a positive reason (i.e., supervision is not deemed necessary any more) is related to a lower risk of recidivism after the period of supervision compared with completing the supervision period;
  - longer periods of supervision correlate with a lower risk of recidivism after the period of supervision. However, additional analyses indicate that a longer duration only reduces recidivism for people who did not recidivate during the period of supervision and who completed the supervision period.
- Imposing a behavioral intervention or restraining order during the period of supervision might correlate indirectly with a lower risk of recidivism after the period of supervision through the direct relationship of these measures with the probability of completing supervision or recidivism during supervision.

Limitations

The current study has several limitations which are important for the interpretation of the results. First, the amount of recidivism is underestimated as the present study uses data from the judicial documentation system. This means that only offences that are detected by the police, and are prosecuted by the Public Prosecution Service, are included in this study. Second, with the multistate model we used in this study we were only able to identify the risk of the first offence that lead to a reconviction. As such, we do not know how the risk of subsequent reconvictions develops. Third, we were not able to include information about (temporary) relocations outside the Netherlands. As we only have access to data containing reconvictions in the Netherlands, this might have biased the results. Fourth, it was not possible to include information about all potentially important characteristics of supervision. For instance, it was not known whether or not electronic monitoring, or

drug and/or alcohol testing, was applied, and a complete overview of used risk assessments was missing. Fifth, although the multivariate analysis adjusted for various background characteristics, it is possible that people differ on characteristics not included in this study, such as motivation, commitment to treatment, or willingness to adhere to conditions imposed.

Conclusions and future research

The current study is the first study that examined recidivism both during and after supervision in the Netherlands. Several findings are particularly relevant for policy makers and the 3RO:

- Both during and after supervision, (very serious) offenses were committed that end in a criminal case, but the risk of (very serious) recidivism was higher during supervision than after supervision. This may indicate that supervision has contributed to rehabilitation and emphasizes the importance of guidance during the supervision period. It is, however, also possible that the surveillance paradox influences the results of this study. Because of increased surveillance by the police during the supervision period, the probability of detecting offenses may increase. This may also be the reason why the recidivism risk, as measured in the current study, was higher during supervision than after supervision.
- The least intensive level of supervision and a (prior) decrease of the level of supervision, was associated with a lower risk of recidivism during supervision. This indicates that the 3RO recognizes people with a low risk of recidivism, and is able to determine for whom the level of supervision can be scaled down. This is important because one should not overdo guidance or surveillance.
- A longer period of supervision was associated with a lower risk of recidivism after the period of supervision. However, this association was only found for people who did not recidivate during the period of supervision and who completed the supervision period. Therefore, it seems that a longer duration of supervision (and thus a longer period of guidance and treatment) can only reduce recidivism for a "positive" selection of the supervised offenders.
- Certain special conditions (contact order, treatment obligation, alcohol and/or drugs prohibition) were associated with a lower risk of recidivism during supervision. Yet, these conditions were not (directly) associated with recidivism after supervision. Thus, the combination of monitoring and guidance associated with imposed special conditions appears to reduce recidivism only during the period of supervision.
- Participation in a behavioral intervention during supervision was not found to be directly associated with a lower risk of recidivism during or after supervision. Prior research on a frequently used behavioral intervention, the CoVa-training, showed similar results. Therefore, policy makers and the 3RO should continue to question whether behavioral interventions executed during supervision can lead to a reduction in recidivism. This could for example, be done by conducting (additional) research into the implementation and effectiveness of specific behavioral interventions.

The results of the current study lead to a number of ideas for future research. First of all, the current study revealed a group of high risk offenders recidivating both during and after the supervision period. In our opinion it is relevant to consider the correlation between recidivism during and after supervision and *dynamic* characteristics of this group, such as psychosocial problems, and problems with regard to employment and income. Second, though it was not possible to include information about electronic control in the current study, this will be possible in future research

thanks to the availability of (quantitative) data on the use of electronic control since August 2014. Both for policy makers and the 3RO it is relevant to gain knowledge about the potential effectiveness of electronic monitoring during and after supervision. Finally, we recommend that follow-up research should focus more on individual offender groups that are homogeneous in terms of background characteristics. This makes it clear for whom (a certain form of) supervision is associated with recidivism during or after supervision.

Literatuur

- 3RO (2015). Nieuwe richtlijn gebruik van RISc bij start toezicht. Intern document.
- 3RO (2016). *Toezichtniveau*. Intern document.
- Aarten, P.G.M., Denkers, A., Borgers, M.J., & Laan, P.H. van der (2015). Reconviction rates after suspended sentences: Comparison of the effects of different types of suspended sentences on reconviction in the Netherlands. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 59(2), 143-158.
- Aos, S., Miller, M., & Drake, E. (2006). Evidence-based public policy options to reduce future prison construction, criminal justice costs, and crime rates. *Federal Sentencing Reporter*, 19(4), 275-290.
- Abraham, M., Dijk, B. van, & Zwaan, M. (2007). *Inzicht in toezicht: De uitvoering van toezicht door de reclassering*. Amsterdam: DSP-groep.
- AEF (2015). *Ketengericht werken aan betekenisvol reclasseringswerk: Eindrapport*. Utrecht: Andersson Elffers Felix.
- AEF (2018). *Ontwikkelingen in forensisch beschermd wonen: Rapportage over de instroom in, inzet van en doorstroom vanuit forensisch beschermd wonen*. Utrecht: Andersson Elffers Felix.
- Andrews, D.A., Zinger, I., Hoge, R.D., Bonta, J., Gendreau, P., & Cullen, F.T. (1990). Does correctional treatment work: A clinical relevant and psychologically informed meta-analysis. *Criminology*, 28(3), 369-404.
- Allaire, J.J., Gandrud, C., Russel, K. & Yetman, C.J. (2017). Package 'NetworkD3'. Geraadpleegd op 13 november 2019: <https://cran.r-project.org/web/packages/networkD3/networkD3.pdf>.
- Bakker, I., Tierolf, B., & Los, V. (2013). *Daar doen we het voor!: Opbrengsten en effecten van verslavingsreclassering*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Beccaria, C. (1983). *An essay on crimes and punishments*. Z.pl.: Branden Press.
- Beijersbergen, K.A., & Piersma, T. (in voorbereiding). *Is de BORG-training voor daders van (ex-)partnergeweld effectief?* Den Haag: WODC.
- Beijersbergen, K.A., & Verweij, S. (2020). *Evaluatie toezicht overvallers*. Den Haag: WODC. Cahier 2020-14.
- Belur, J., Thornton, A., Tompson, L., Manning, M., Sidebottom, A., & Bowers, K. (2017). A systematic review of the effectiveness of the electronic monitoring of offenders. *Journal of Criminal Justice*, 68, 1-18.
- Boone, M. (2017). Effectiviteit van straffen. In M. Boone & C. Brants (red.), *Criminologie en strafrecht* (pp. 237-270). Den Haag: Boom criminologie.
- Bonta, J., & Andrews, D. (2010). Viewing offender assessment and rehabilitation through the lens of the risk-need-responsivity model. In F. McNeill, P. Raynor en C. Trotter (red.), *Offender supervision: New directions in theory, research and practice* (pp. 19-40). New York: Willan Publishers.
- Bonta, J., Wallace-Capretta, S., & Rooney, J. (2000). Can electronic monitoring make a difference? An evaluation of three Canadian programs. *Crime & Delinquency*, 46(1), 61-75.
- Bosker, J. (2015). *Linking theory and practice in probation: Structured decision support for case management plans*. Zutphen: CPI Koninklijke Wöhrmann.
- Bosma, A.Q. (2017). *Targeting recidivism : An evaluation study into the functioning and effectiveness of a prison-based treatment program*. Leiden: Meijers Onderzoeksinstituut.
- Braak, S.W., van den (2020). Tenuitvoerlegging van sancties. In R.F. Meijer, S.W. van den Braak & R. Choenni (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2019: Ontwikkelingen en samenhangen* (pp. 73-82). Den Haag: WODC. Cahier 2020-16.

- Bridges, G.S., & Stone, J.A. (1986). Effects of criminal punishment on perceived threat of punishment: Toward an understanding of specific deterrence. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 23(3), 207-239.
- Chadwick, N., Dewolf, A., & Serin, R. (2015). Effectively training community supervision officers: A meta-analytic review of the impact on offender outcome. *Criminal Justice and Behavior*, 42(10), 977-989.
- Cornet, L. (2015). *Brains behind bars: The relationship between neurobiological factors and a cognitive skills training program for adult prisoners*. Amsterdam: Vrije Universiteit.
- DJI (Dienst Justitiële Inrichtingen) (2014). *Forensische zorgwijzer*. Den Haag: DJI.
- Drieschner, K., Hill, J., & Weijters, G. (2018). *Recidive na tbs, ISD en overige forensische zorg*. Den Haag: WODC. Cahier 2018-22.
- Ellfers, H. (2008). Afschrikking en het aanleren van normen; de theorie van Kelman toegepast op het strafrecht. *Justitiële verkenningen*, 34, 82-97.
- Flight, S., Nauta, S., & Terpstra, J. (2011). *Voorwaardelijk vrij: Evaluatie van de wet voorwaardelijke invrijheidsstelling*. Amsterdam: DSP-groep.
- Gendreau, P., & Andrews, D. A. (1990). Tertiary prevention – What the meta-analyses of the offender treatment literature tell us about what works. *Canadian Journal of Criminology-Revue Canadienne De Criminologie*, 32(1), 173-184.
- Gendreau, P., Goggin, C., & Fulton, B. (2001). Intensive supervision in probation and parole settings. In C. R. Hollin (red.) *Handbook of offender assesment and treatment* (pp. 195-204). Chichester: John Wiley & Sons.
- Gottfredson, M.R., Mitchel-Herzfeld, S.D., & Flanagan, T.J. (1982). Another look at the effectiveness of parole supervision. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 19(2), 277-298.
- Goudriaan, H., Nieuwbeerta, P., & Wittebrood, K. (2005). Overzicht van onderzoek naar determinanten van aangifte doen bij de politie: Theorieën, empirische bevindingen, tekortkomingen en aanbevelingen. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 4(1), 27-49.
- Grasmick, H.G., & Bryjak, G.J. (1982). The deterrent effect of perceived severity of punishment. *Social Forces*, 59, 471-491.
- Hessing, D.J., & Koppen, P.J. van (2002). Straffen. In: P.J. van Koppen, D.J. Hessing, H.L.G.M. Merkelbach & H.F.M. Crombach (red.), *Het recht van binnen: Psychologie van het recht* (pp. 947-961). Deventer: Kluwer.
- Hill, J., Drieschner, K., & Weijters, G. (2020). *Haalbaarheid van onderzoek naar recidive tijdens een strafrechtelijk traject: Recidive tijdens tbs met dwangverpleging in beeld gebracht met multistate analyse*. Den Haag: WODC. Cahier 2020-9.
- Hirsch, A., Asworth, A. & Roberts, J. (2009). *Principled sentencing: readings on theory and policy*. Oxford: Hart Publishing.
- HM Inspectorate of probation (2006). *Working to make amends: An inspection of the delivery of enhanced community punishment and unpaid work by the National Probation Service*. Londen: Home Office.
- Hollin, C, Palmer, E., McGuire, J., Hounscome, J., Hatcher, R., Bilby, C., & Clark, C. (2004). *Pathfinder programmes in the Probation Service: A retrospective analysis*. Home Office Online Report 66/04.
- Hyatt, J.M., & Barnes, G.C. (2017). An experimental evaluation of the impact of intensive supervision on the recidivism of high-risk probationers. *Crime & Delinquency*, 63(1), 3-38.
- Inspectie Veiligheid en Justitie (2017). *Kwaliteit van het reclasseringstoezicht: Een ketengericht onderzoek in de arrondissementen Noord-Holland en Amsterdam*. Den Haag: Inspectie Veiligheid en Justitie.
- Jackson, P.C. (1983). Some effects of parole supervision on recidivism. *British Journal of Criminology*, 23(1), 17-34.

- Justitiële Informatiedienst (2009). *Justitieel Documentatie Systeem (JDS)*. Almelo: Justitiële Informatiedienst.
- Kalidien, S.N. (2017). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2016: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: WODC/CBS/Raad voor de rechtspraak. Cahier 2017-12.
- Kamerstukken I, 32319, C (2011, 8 september). Geraadpleegd op 12 november 2019: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32319-C.html>.
- Kennealy, P.J., Skeem, J.L., Manchak, S.M., & Eno Loudon, J. (2012). Firm, fair, and caring officer-offender relationships protect against supervision failure. *Law and Human Behavior*, 36(6), 496.
- Kennedy, S.M. (2000). Treatment responsivity: Reducing recidivism by enhancing treatment effectiveness. *Forum on corrections research*, 12 (2), 19-23.
- Klinge, C. (2014). What are we hoping for: Defining purpose in deterrence-based correctional programs. *Minn. L. Rev.*, 99, 1631.
- Lane, J., Turner, S., Fain, T., & Seghal, A. (2005). Evaluating an experimental intensive juvenile probation program: supervision and official outcomes. *Crime & Delinquency*, 51 (1), 26-52.
- Lee, S., Aos, S., Drake, E., Pennucci, A., Miller, M., & Anderson, L. (2012). *Return on investment: Evidence-based options to improve statewide outcomes, April 2012*. Olympia: Washington State Institute for Public Policy.
- Lipsey, M.W. & Cullen, F.T. (2007). The Effectiveness of Correctional Rehabilitation: A Review of Systematic Reviews. *Annual Review of Law and Social Science*, 3, 297-320.
- Lowenkamp, C.T., Flores, A.W., Holsinger, A.M., Makarios, M.D., & Latessa, E.J. (2010). Intensive supervision programs: Does program philosophy and the principles of effective intervention matter? *Journal of Criminal Justice*, 38, 368-375.
- Lünnemann, K., Bosker, J., Dijk, M. van, Doornebal, M., & Broekhuizen, J. (2017). *'Ruim baan' voor betekenisvol reclasseren: Van systeemgestuurd naar inhoud-gestuurd*. Utrecht: Hogeschool Utrecht / Verwey-Jonker Instituut.
- Mackenzie, D.L., Browning, K., Skroban, S.B., & Smith, D.A. (1999). The impact of probation on the criminal activities of offenders. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 36(4), 423-453.
- Maxwell, S.R., & Gray, M. K. (2000). Deterrence: Testing the effects of perceived sanction certainty on probation violations. *Sociological Inquiry*, 70(2), 117-136.
- McNeill, F., Raynor, P., & Trotter, C. (2010). Conclusions: where are we now? In F. McNeill, P. Raynor en C. Trotter (red.), *Offender supervision: New directions in theory, research and practice*, New York: Willan Publishers, pp. 538-548.
- Meloy, M.L. (2005). The sex offender next door: an analysis of recidivism, risk factors, and deterrence of sex offenders on probation. *Criminal Justice Policy Review*, 16(2), 211-236.
- Menger, A., Bosker, J., & Heij, D. (2012). Verslaafden en reclassering. In E. Blaauw & H. Roozen (red.) *Handboek forensische verslavingszorg* (pp. 129-145). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Messinger, S.L., Berecochea, J.E., Rauma, D., & Berk, R.A. (1985). The foundations of parole in California. *Law and Society Review*, 69-106.
- Michiels, F.C.M.A (2006). Houdbaar handhavingrecht [Oratie]. Geraadpleegd op 13 november 2019: www.politieacademie.nl/kennisenonderzoek/kennis/media-theek/PDF/41756.pdf.
- Ministerie van Veiligheid en Justitie (2015). *Subsidiebrief Reclassering 2015*. Intern document.
- Nelissen, P. (2008). Interventies op basis van bevindingen uit de levensloopcriminologie: een nieuw paradigma voor verbetering. *Proces*, 87, 78-88.

- Ostermann, M. (2013). Active supervision and its impact upon parolee recidivism rates. *Crime & Delinquency*, 59(4), 487-509.
- Padgett, K.G., Bales, W.D., & Blomberg, T.G. (2006). Under surveillance: An empirical test of the effectiveness and consequences of electronic monitoring. *Criminology & Public Policy*, 5(1), 61-91.
- Petersilia, J., & Turner, S. (1991). An Evaluation of Intensive Probation in California. *The Journal of Criminal Law & Criminology*, 82(3), 610-658.
- Pligt, J. van der, Koomen, W., & Harreveld, F. van (2008). Bestrafen: een overzicht, een mythe en nieuwe varianten. *Justitiële verkenningen*, 34, 70-81.
- Poort, R. (2009). *Fundamenten voor toezicht: Over de grondslagen voor de ontwikkeling van reclasseringstoezicht*. Utrecht: 3RO.
- Poort, R., & Eppink, K. (2009). *Een literatuur-onderzoek naar de effectiviteit van de reclassering*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Putter, H. (2011). Tutorial in biostatistics: Competing risks and multi-state models Analyses using the mstate package. *Leiden: Leiden University Medical Center, Department of Medical Statistics and Bioinformatics*.
- Putter, H., de Wreede, L.C., Fiocco, M., & Putter, M.H. (2016). Package 'mstate'. Geraadpleegd op 12 augustus 2020: <https://CRAN.R-project.org/package=mstate>
- Putter, H., Fiocco, M., & Geskus, R.B. (2007). Tutorial in biostatistics: competing risks and multi-state models. *Statistics in Medicine*, 26(11), 2389-2430.
- Raaijmakers, E.A.C. (2017). *The subjectively experienced severity of imprisonment: Determinants and consequences*. Leiden: Meijers Research Institute.
- Rap, S. Kooij, M. van der, & Boone, M. (2017). Elektronisch toezicht in Nederland: de re-integratieve benadering. *Sancties*, 2017(1), 7-16.
- Raynor, P. (2018). From 'nothing works' to 'post-truth': The rise and fall of evidence in British probation. *European Journal of Probation*, 10(1), 59-75.
- Raynor, P., & Robinson, G. (2009). *Rehabilitation, Crime and Justice* (2e ed.). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- R Core Team (2018). R: A language and environment for statistical computing. Wenen: R Foundation for Statistical Computing.
- Rebora, P., Salim, A., & Reilly, M. (2018). Package 'bshazard'. Geraadpleegd op 12 mei 2020: <https://cran.r-project.org/web/packages/bshazard/bshazard.pdf>.
- Renzema, M., & Mayo-Wilson, E. (2005). Can electronic monitoring reduce crime for moderate to high-risk offenders? *Journal of Experimental Criminology*, 1(2), 215-237.
- Rhodes, W., Dyou, C., Kling, R., Hunt, D., & Luallen, J. (2012). *Recidivism of offenders on federal community supervision*.
- Roman, J.K., Liberman, A.M., Taxy, S., & Downey, P.M. (2012). *The costs and benefits of electronic monitoring for Washington, D.C.* Washington, DC: The Urban Institute.
- Smit, W., Kuin, M., Meijer, S., & Homburg, G. (2018). *Evaluatie Wvs & Wvm*. Amsterdam: Regioplan.
- Smit, P.R., & Kessels, R. J. (2020). Misdrijven en opsporing. In R.F. Meijer, S.W. van den Braak & R. Choenni (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2019: Ontwikkelingen en samenhangen* (pp. 52-58). Den Haag: WODC. Cahier 2020-16. *Staatscourant*, nr. 5390 (2015, 27 februari). *Aanwijzing voorwaardelijke vrijheidsstraffen en schorsing van voorlopige hechtenis onder voorwaarden*. Geraadpleegd op 12 november 2019: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2015-5390.html>.
- Therneau, T.M. (2020). Package 'survival'. Geraadpleegd op 12 mei 2020: <https://CRAN.R-project.org/package=survival>.
- Verweij, S., Tollenaar, N., & Wartna, B.S.J. (2016). *CoVa: eerst denken en dan ...?: Vergelijkend recidiveonderzoek naar het effect van cognitieve*

- vaardigheidstrainingen uitgevoerd in de periode 2008-2011*. Den Haag: Boom juridisch. Onderzoek en beleid 316.
- Ward, T. (2010). The good lives model of offender rehabilitation: Basic assumptions, aetiological commitments, and practice implications. In F. McNeill, P. Raynor & C. Trotter (red.), *Offender supervision: New directions in theory, research and practice* (pp. 41-65). New York: Willan Publishers,.
- Wartna, B.S.J., Blom, M., & Tollenaar, N. (2011). *De WODC-recidivemonitor: 4e herziene versie*. Den Haag: WODC. Memorandum 2011-3.
- Ward, T., & Brown, M. (2004). The good lives model and conceptual issues in offender rehabilitation. *Psychology, Crime & Law*, 10(3), 243-257.
- Ward, T., & Maruna, S. (2007). *Rehabilitation*. Londen/New York: Routledge.
- Weatherburn, D., & Bartels, L. (2008). The recidivism of offenders given suspended sentences in New South Wales, Australia. *British Journal of Criminology*, 48, 667-683.
- Weatherburn, D. & Ringland, C. (2014). Re-offending on parole. *Crime and Justice Bulletin*, (178).
- Weatherburn, D., & Trimboli, L. (2008). *Community supervision and rehabilitation: Two studies of offenders on supervised bonds*. Sydney, Australië: NSW Bureau of Crime Statistics and Research. Crime and Justice, nr. 112.
- Weijer, S. van der, & Bernasco, W. (2016). *Aangifte- en meldingsbereidheid: Trends en determinanten*. Amsterdam: NSCR.
- Weijters, G., Verweij, S., Tollenaar, N., & Hill, J. (2019). *Recidive onder justitiabelen in Nederland: Verslag over de periode 2006-2018*. Den Haag: WODC. Cahier 2019-10.
- Willekens, F. (2014). *Multistate analysis of life histories with R*. New York: Springer.
- Wreede, L.C. de, Fiocco, M., & Putter, H. (2010). The mstate package for estimation and prediction in non-and semi-parametric multi-state and competing risks models. *Computer methods and programs in biomedicine*, 99(3), 261-274.
- Wreede, L.C. de, Fiocco, M., & Putter, H. (2011). Mstate: An R package for the analysis of competing risks and multi-state models. *Journal of Statistical Software*, 38(7), 1-30.
- Zebel, S., Alberda, D.L., & Wartna, B.S.J. (2014). *Recidive na een reclasserings-contact: Overzicht en analyse van de terugval van personen na beëindiging van een toezicht of een werkstraf in de periode 2002-2009*. Den Haag: Boom Lemma. Onderzoek en beleid 312.

Bijlage 1 Samenstelling begeleidingscommissie

Voorzitter

Mw. prof. dr. M. Boone

Hoogleraar criminologie en vergelijkende penologie, Universiteit Leiden

Leden

Mw. M. Simons Msc

Beleidsmedewerker Toezicht & Behandeling,
Ministerie van Veiligheid en Justitie, Directie
Sanctietoepassing en Jeugd

Mw. Drs. M. Stegink

Medewerker Statistische Informatievoorziening &
Beleidsanalyse, 3RO en senior onderzoeker
lectoraat waarde van reclasseren, Saxion
Hogeschool

Mw. Dr. L. de Wreede

Universitair docent in de medische statistiek,
Leids Universitair Medisch Centrum

Bijlage 2   Verblijf in detentie en intramurale forensische zorg gedurende observatieperiode

Met behulp van de gekoppelde data is nagegaan in hoeverre personen in de onderzoeksgroep binnen de onderzochte periode te maken krijgen met *settings* waarvan verwacht wordt dat er minder kans is op recidive, zoals een verblijf in detentie of intramurale forensische zorg buiten de gevangenis. Indien een substantieel gedeelte van de onderzoeksgroep op enig moment gedurende de onderzoeksperiode in detentie of de intramurale forensische zorg verblijft dan zal hiermee bij de recidivemeting rekening moeten worden gehouden om vertekening van de resultaten te voorkomen. In figuur B1 wordt over de tijd weergegeven welk deel van de onderzoeksgroep zich in een bepaalde situatie (toezicht, detentie, intramurale forensische zorg, vrijheid of overleden) bevindt.⁶⁷ In de figuur zien we dat gedurende de vier jaar na de start van het toezicht altijd een deel van de onderzoeksgroep onder toezicht staat. Na start van het toezicht is het aandeel personen dat onder toezicht staat wel geleidelijk aan afgenomen, met een kleine versnelling van de afname rond twee jaar na uitstroom. Deze versnelling heeft er mee te maken dat de opgelegde proeftijd bij voorwaardelijke straffen waarbij bijzondere voorwaarden zijn opgelegd veelal twee jaar bedraagt (eigen berekening op basis van geregistreerde proeftijden in de OBDJ).⁶⁸ Er zijn echter ook personen die vrijwel direct na de start niet meer onder toezicht staan, maar zijn uitgestroomd naar vrijheid of in detentie of de intramurale forensische zorg verblijven.⁶⁹ Gedurende de gehele onderzoeksperiode verblijft gemiddeld 5% van de onderzoeksgroep in detentie en 2% krijgt intramurale forensische zorg. Het is dus belangrijk om hiermee rekening te houden in verdere analyses. Slechts een klein gedeelte van de onderzoeksgroep overlijdt gedurende de onderzochte periode. Echter, omdat er na overlijden geen kans meer is op recidive is het toch belangrijk om met deze gebeurtenis rekening te houden.

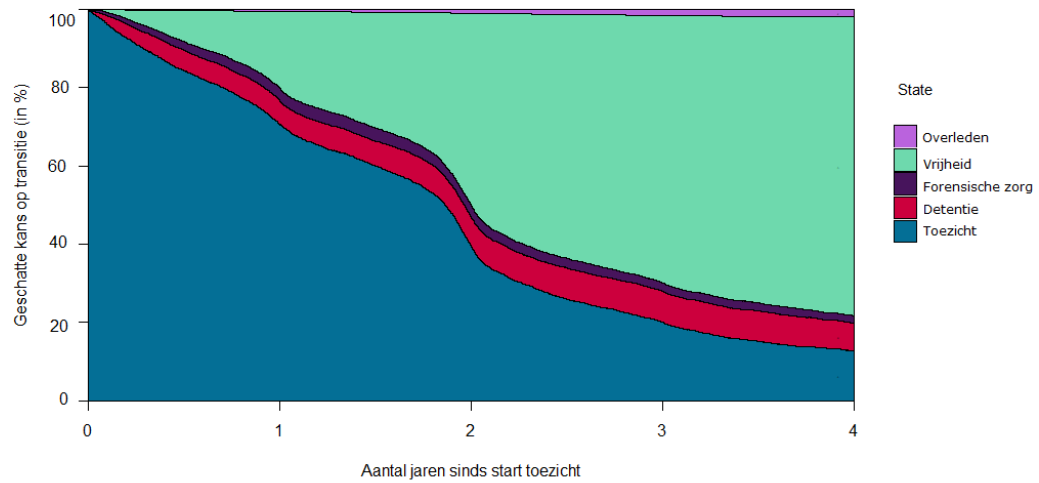
---

⁶⁷ Voor meer informatie over hoe deze geschatte kansen berekend worden, zie paragraaf 2.4.1.

⁶⁸ In 2012 is de Wet voorwaardelijke sancties (Wvs) in werking getreden. Sindsdien wordt niet langer een onderscheid gemaakt tussen voorwaarden waarbij een proeftijd van twee jaar en voorwaarden waarbij een proeftijd van drie jaar geldt, maar is de maximale duur van de proeftijd voor alle bijzondere voorwaarden bepaald op drie jaar (Smit, Kuin, Meijer & Homburg, 2018). De geregistreerde proeftijden in de OBDJ lijken er echter op te wijzen dat nog steeds vaak voor een proeftijd van twee jaar gekozen wordt.

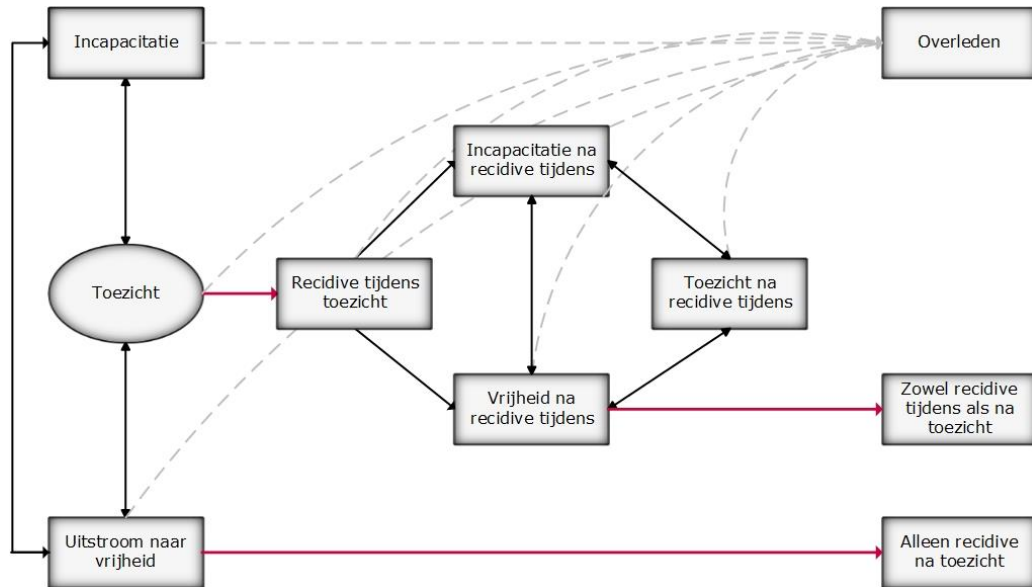
⁶⁹ Het is mogelijk dat gelijktijdig sprake is van intramurale forensische zorg en detentie of intramurale forensische zorg en toezicht. In de figuur wordt die situatie afgebeeld als verblijf in detentie indien er sprake is van overlap tussen de intramurale forensische zorg en detentie en als intramurale forensische zorg als sprake is van overlap tussen de intramurale forensische zorg en toezicht.

Figuur B1 Verdeling situatie (ex-)onder toezicht gestelden over de onderzochte periode

Bijlage 3 Aanvullend multistate model

Figuur B2 Multistate model voor recidive tijdens en na toezicht

Bijlage 4 Samenhang toezichtkenmerken

Tabel B1 Correlatiematrix toezichtkenmerken

	voorwaardelijke straf	voorwaardelijk sepot/schorsing	detentiefasering	duur	niveau 1	niveau 2	niveau 3	werkstraf	deelname gedragsinterventie	behandelverplichting	locatieverbod	locatiegebod	zorginstelling	bijzondere voorwaarde gedragsinterventie	begeleid wonen	contactverbod	verbod middelen
voorwaardelijke straf	-	-	-	0,22	0,03	-0,02	-0,10	0,31	0,06	0,18	-0,11	-0,20	0,07	0,09	0,04	-0,16	-0,13
voorwaardelijk sepot/schorsing		-	-	-0,11	0,06	0,00	-0,04	-0,17	-0,08	-0,11	0,09	-0,08	-0,09	-0,09	-0,12	0,19	-0,10
detentiefasering			-	-0,14	-0,10	0,03	0,19	-0,17	0,06	-0,11	0,04	0,46	-0,04	0,04	0,03	-0,01	0,27
duur				-	0,02	-0,01	-0,11	0,36	0,09	0,23	0,01	-0,05	0,01	0,08	0,02	0,05	-0,02
niveau 1					-	-	-	0,02	0,03	-0,05	-0,07	-0,11	-0,1	0,03	-0,11	-0,08	-0,12
niveau 2						-	-	-0,04	-0,05	-0,03	0,00	0,01	0,06	-0,04	0,04	0,02	0,03
niveau 3							-	-0,08	0,01	0,01	0,9	0,15	0,03	0,01	0,06	0,04	0,12
werkstraf								-	0,08	0,14	0,00	-0,09	0,01	0,08	0,01	0,00	-0,06
deelname gedragsinterventie									-	-0,09	-0,01	0,05	0,00	0,67	0,01	-0,03	0,04
behandelverplichting										-	0,04	-0,04	0,13	-0,10	0,14	0,04	0,08
locatieverbod											-	0,15	0,00	-0,03	0,02	0,47	0,08
locatiegebod												-	-0,02	0,04	0,03	0,10	0,29
zorginstelling													-	-0,04	0,22	0,00	0,15
bijzondere voorwaarde gedragsinterventie														-	0,01	-0,05	0,02
begeleid wonen															-	0,00	0,18
contactverbod																-	0,04
verbod middelen																	-

Noot: alleen significante correlaties ($p < 0,05$) worden gekleurd weergegeven.

Tabel B2 Aantallen Sankey-diagram figuur 3

0 → 6 maanden		6 → 12 maanden		12 → 18 maanden		18 → 24 maanden		24 → 30 maanden		30 → 36 maanden	
Transitie	Aantal	Transitie	Aantal	Transitie	Aantal	Transitie	Aantal	Transitie	Aantal	Transitie	Aantal
missing > missing	53	missing > missing	47	missing > missing	54	missing > missing	50	missing > missing	56	missing > missing	47
missing > niveau 1	26	missing > niveau 1	<15	missing > niveau 1	<15	missing > niveau 1	<15	missing > niveau 1	<15	missing > niveau 1	<15
missing > niveau 2	122	missing > niveau 2	39	missing > niveau 2	33	missing > niveau 2	19	missing > niveau 2	18	missing > niveau 2	<15
missing > niveau 3	41	missing > niveau 3	11	missing > niveau 3	11	missing > niveau 3	<15	missing > niveau 3	<15	missing > niveau 3	<15
missing > geen	101	missing > geen	163	missing > geen	215	missing > geen	128	missing > geen	375	missing > geen	114
niveau 1 > missing	19	niveau 1 > missing	69	niveau 1 > missing	43	niveau 1 > missing	179	niveau 1 > missing	32	niveau 1 > missing	42
niveau 1 > niveau 1	815	niveau 1 > niveau 1	1.566	niveau 1 > niveau 1	1.776	niveau 1 > niveau 1	927	niveau 1 > niveau 1	621	niveau 1 > niveau 1	418
niveau 1 > niveau 2	80	niveau 1 > niveau 2	72	niveau 1 > niveau 2	86	niveau 1 > niveau 2	73	niveau 1 > niveau 2	48	niveau 1 > niveau 2	27
niveau 1 > niveau 3	<15	niveau 1 > niveau 3	<15	niveau 1 > niveau 3	<15	niveau 1 > niveau 3	<15	niveau 1 > niveau 3	<15	niveau 1 > niveau 3	<15
niveau 1 > geen	90	niveau 1 > geen	502	niveau 1 > geen	499	niveau 1 > geen	1.291	niveau 1 > geen	620	niveau 1 > geen	399
niveau 2 > missing	174	niveau 2 > missing	158	niveau 2 > missing	65	niveau 2 > missing	192	niveau 2 > missing	72	niveau 2 > missing	44
niveau 2 > niveau 1	1.353	niveau 2 > niveau 1	793	niveau 2 > niveau 1	628	niveau 2 > niveau 1	339	niveau 2 > niveau 1	207	niveau 2 > niveau 1	131
niveau 2 > niveau 2	5.505	niveau 2 > niveau 2	3.877	niveau 2 > niveau 2	2.991	niveau 2 > niveau 2	1.846	niveau 2 > niveau 2	1.228	niveau 2 > niveau 2	939
niveau 2 > niveau 3	309	niveau 2 > niveau 3	51	niveau 2 > niveau 3	55	niveau 2 > niveau 3	34	niveau 2 > niveau 3	24	niveau 2 > niveau 3	18
niveau 2 > geen	1.307	niveau 2 > geen	1.032	niveau 2 > geen	668	niveau 2 > geen	1.040	niveau 2 > geen	692	niveau 2 > geen	411
niveau 3 > missing	22	niveau 3 > missing	21	niveau 3 > missing	18	niveau 3 > missing	<15	niveau 3 > missing	<15	niveau 3 > missing	<15
niveau 3 > niveau 1	29	niveau 3 > niveau 1	15	niveau 3 > niveau 1	<15	niveau 3 > niveau 1	<15	niveau 3 > niveau 1	<15	niveau 3 > niveau 1	<15
niveau 3 > niveau 2	204	niveau 3 > niveau 2	178	niveau 3 > niveau 2	104	niveau 3 > niveau 2	70	niveau 3 > niveau 2	40	niveau 3 > niveau 2	37
niveau 3 > niveau 3	354	niveau 3 > niveau 3	342	niveau 3 > niveau 3	217	niveau 3 > niveau 3	159	niveau 3 > niveau 3	119	niveau 3 > niveau 3	91
niveau 3 > geen	180	niveau 3 > geen	157	niveau 3 > geen	112	niveau 3 > geen	91	niveau 3 > geen	75	niveau 3 > geen	42
		geen > missing	24	geen > missing	27	geen > missing	19	geen > missing	<15	geen > missing	19
		geen > niveau 1	32	geen > niveau 1	50	geen > niveau 1	47	geen > niveau 1	53	geen > niveau 1	35
		geen > niveau 2	241	geen > niveau 2	237	geen > niveau 2	215	geen > niveau 2	209	geen > niveau 2	233
		geen > niveau 3	47	geen > niveau 3	49	geen > niveau 3	39	geen > niveau 3	38	geen > niveau 3	39
		geen > geen	1.334	geen > geen	2.825	geen > geen	3.999	geen > geen	6.236	geen > geen	7.672

Bilaga 5 Aantallen Sankey-diagram

Bijlage 6 Achtergrondkenmerken fictief persoon

Tabel B3 Achtergrondkenmerken fictief persoon

Kenmerk	
Sekse	Man
Geboorteland	Nederland
Delicttype uitgangszaak	Geweld
Leeftijd eerste strafzaak	18
Aantal eerdere delicten	5
Strafzaakdichtheid	0,7

Bijlage 7 Cox-regressie met duur toezicht

Tabel B4 Effecten van baseline covariaten op transitie naar recidive na toezicht (zie figuur 3)

Baseline kenmerken	HR	SE	p
Duur toezicht (ref= maximaal 1 jaar)			
1 à 2 jaar	0,845	0,044	***
2 à 3 jaar	0,763	0,056	***
Afronding toezicht (ref = voltooid)			
Voortijdige positieve beëindiging	0,714	0,097	***
Voortijdige negatieve beëindiging	1,428	0,045	***
Recidive tijdens toezicht (ref = nee)			
Ja	1,779	0,043	***
Geslacht (ref = man)			
Vrouw	0,969	0,070	
Geboorteland (ref = Nederland)			
Niet-Nederland	1,107	0,043	*
Leeftijd bij eerste strafzaak	0,976	0,003	***
Veroordelingsdichtheid	3,153	0,070	***
Aantal eerdere strafzaken	0,998	0,001	
Type delict uitgangzaak (ref=geweld)			
Zeden	0,826	0,147	
Vermogen met geweld	1,372	0,061	***
Vermogen zonder geweld	1,167	0,052	**
Vernieling, lichte agressie en openbare orde	1,072	0,078	
Drugs	0,782	0,086	**
Verkeer en overig	1,084	0,140	
Uitgangzaak onbekend	0,985	0,075	

Noot: HR = hazard ratio; SE = standard error; * p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001.